Bundel van de Commissie Samenleving van 13 september 2018

Agenda bijlagen

BV18.0113 Agenda Samenl 13-09-2018

1	Opening en mededelingen voorzitter
2	Inspreker(s)
3	Vaststelling verslag vorige vergadering BV18.0094 Verslag van de commissie Samenleving van 21 juni 2018
4	Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
5	Bespreekpunten
5.a	Bespreekpunt 'Op weg naar een rookvrije generatie' - ingebracht door de ChristenUnie *Griffie * T18.09794 Bespreekpunt 'Op weg naar een rookvrije generatie' - ingebracht door de CU
5.b	Op weg naar een rookvrije gemeente: beleid vormen - ingebracht door GroenLinks *Griffie * T18.11623 Op weg naar een rookvrije gemeente: beleid vormen - ingebracht door GroenLinks
5.c	Trendanalyse sociaal domein *Ankie van Tatenhove, Kathy Arends EMO * U18.06849 Trendanalyse sociaal domein T18.03782 Trendanalyse I: Het sociaal domein in 2018 T18.08622 Trendanalyse II: Vooruitblik en uitdagingen T18.08879 Presentatie Trendanalyse Sociaal Domein d.d. 4 juli 2018
6	Stukken ter advisering aan de raad
6.a	Advies toewijzing zendtijd lokale omroep (bijlage met persoonsgegevens in iBabsmap stukken met persoonsgegevens) *<P>Het Commissariaat voor de Media te adviseren de zendtijd voor de lokale omroep voor de gemeente Lansingerland toe te wijzen aan Stichting RTV Lansingerland.</P> Simon Fortuyn BIF * Voorstel Raad 11818
7.a	Actualiteiten uit het college
7.b	Actualiteiten uit de commissie
7.c	Verbonden partijen
8	Rondvraag en sluiting

GEMEENTE Lansingerland

Agenda

Aan de leden van de Commissie Samenleving
c.c. College van B&W, MT

Uw brief van/kenmerk	**ons kenmerk/afdeling**	**Bijlage(n)**	**Lansingerland**
	-- Griffie		4 september 2018

Onderwerp
Agenda
Commissie Samenleving
d.d. 13 september 2018

Doorkiesnummer
010-8004391/4392

Geachte commissieleden,

Hierbij ontvangt u de agenda voor de vergadering van de Commissie Samenleving, te houden op donderdag 13 september 2018 om 20.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis aan de Tobias Asserlaan 1 te Bergschenhoek.
U bent uitgenodigd deze vergadering bij te wonen.

De agenda voor de a.s. vergadering luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen voorzitter
2. Inspreker(s)
3. Vaststelling verslag vorige vergadering
4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen
5. Bespreekpunten

5.a. Bespreekpunt 'Op weg naar een rookvrije generatie' - ingebracht door de ChristenUnie
5.b. Op weg naar een rookvrije gemeente: beleid vormen - ingebracht door GroenLinks
5.c. Trendanalyse sociaal domein

6. Stukken ter advisering aan de raad

6.a. Advies toewijzing zendtijd lokale omroep (bijlage met persoonsgegevens in iBabsmap stukken met persoonsgegevens)

7.a. Actualiteiten uit het college
7.b. Actualiteiten uit de commissie
7.c. Verbonden partijen

8. Rondvraag en sluiting

Hoogachtend,
de voorzitter,
Alexander Kuipers

VERSLAG
Commissie Samenleving

Datum vergadering : 21 juni 2018

Aanwezig

Commissieleden:	
Leefbaar 3B	: Leon Erwich, Machiel Crielaard, Wouter Hoppenbrouwer
VVD	: Conny Hermans, Marloes Draak
CDA	: Nelleke Bouman, Dave Bergwerff
WIJ Lansingerland	: Leon Hoek, Erwin Barendregt
CU	: Kees-Willem Markus, Paul Lieverse
D66	: Erik Jonker, Eva Heijblom
GroenLinks	: Selgei Gabin, Diana van Reenen
PvdA	: Petra Verhoef, Valmir Xhemaili
Voorzitter	: Alexander Kuipers
Commissiegriffier	: Lianne van den Houten
Wethouders	: Ankie van Tatenhove Simon Fortuyn Kathy Arends

Afwezig

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom, in het bijzonder twee nieuwe commissieleden Paul Lieverse en Eva Heijblom.

2. Insprekers

Er zijn geen insprekers.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 17 mei 2018

Er zijn geen opmerkingen ontvangen. Het verslag wordt ongewijzigd vast gesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De agenda is op verzoek van wethouder Fortuyn aangepast, zodat hij niet de hele vergadering aanwezig hoeft te zijn. De rondvraag van de VVD wordt naar voren gehaald.

Inventarisatie rondvragen:
Mevrouw Draak heeft een vraag m.b.t. het lekkend dak Prinses Máximaschool en Gouden Griffelschool te Berkel en Rodenrijs. In het AD stond enige dagen geleden een zorgwekkend bericht over de problemen van het dak van het schoolgebouw van de Prinses Máximaschool en Gouden Griffelschool in Berkel en Rodenrijs. In dat stuk worden vooral de risico's benadrukt, bijvoorbeeld wordt gemeld dat het dak 'kan worden aangemerkt als lek' en 'dat bij een zware storm de zinken dakplaten kunnen loslaten'. Ook draagt het stuk de titel 'lekkend schooldak kan omlaag komen' en wordt in het stuk gerept over 'gevaar voor personen en objecten'. De krant heeft duidelijk nogal selectief geput uit het begrotingsstuk uit de commissie AB van gisteren, waarin naast de genoemde risico's ook blijk wordt gegeven van degelijk onderzoek naar de oorzaken en waarin blijkt dat het college rekening houdt met het duurste scenario, waarin mogelijk het gehele dak moet worden vervangen. Het lapwerk van de afgelopen jaren heeft immers tot deze problemen geleid, dus dat nu een volledig herstel wordt overwogen lijkt logisch. De zorg van de VVD-fractie zit echter vooral in de beleving van ouders nu het AD heeft gezegd dat "het dak omlaag kan komen". Wat in de krant staat is immers waar. Of misschien toch niet? Onze fractie heeft in ieder geval één mail ontvangen van een bezorgde vader, die duidelijk melding maakt van een bezorgde stemming onder de ouders van de school, mede doordat het schoolplein daar ook al verzakt is. Hij vraagt zich af of de school echt wel veilig is, en of hij zijn kind daar nog wel met een gerust hart naar toe kan brengen? Ook is deze vader ontstemd dat hij deze berichten uit de krant moet vernemen, in plaats van berichtgeving door de school en/of gemeente. Onze vraag aan u is concreet: Wat gaat de wethouder

doen om de inwoners van Lansingerland, en in dit geval meer specifiek alle betrokkenen bij deze scholen en BSO Zus en Zo, spoedig van de juiste informatie te voorzien en hun zorgen waar mogelijk weg te nemen? Het vervangen of repareren van het dak is niet snel te realiseren. Wij vragen echter wel om op korte termijn te reageren op dit krantenbericht, zodat ouders, kinderen en leerkrachten zich veilig weten op hun school. Dank u wel.

De heer Hoek merkt op, dat dit punt gisteren in de commissie AB uitgebreid aan de orde is geweest. Hij voelt er weinig voor om het onderwerp in iedere commissie aan de orde te stellen. Precies hetzelfde is in de commissie AB aan de orde geweest en er zijn toen antwoorden gegeven. Het is wel vervelend, dat het complete college niet aanwezig was bij zo'n belangrijke vergadering, maar hij voelt er weinig voor om het onderwerp nog een keer te behandelen. Hij kan zich niet voorstellen, dat er andere inzichten zijn in een dag tijd.

Wethouder Fortuyn beaamt, dat het artikel in het AD voor veel onrust heeft gezorgd. Dat kan hij zich goed voorstellen. Hij wil één ding voorop stellen: er wordt met veiligheid niet gemarchandeerd. Dat wil het college niet. Er is een actieve informatieplicht; had hier niet eerder over gecommuniceerd kunnen worden. Het komt nu uit de lucht vallen, mensen maken hun eigen interpretatie. De wethouder begrijpt heel goed, dat er nu polemiek is ontstaan. Dat heeft het college ook direct onderkend. Nadat het artikel verschenen is in de krant, heeft het college een brief opgesteld. Dit is gedeeld met het bestuur en de directie van de BSO en de basisscholen aldaar. De school kent een lange historie met lekkages en andere problemen rondom het dak. Allerlei lapmiddelen hebben daar plaats gevonden. Er heeft nooit een overdracht plaats gevonden, in die zin dat het beheer is overgedragen aan het schoolbestuur. Het is een litanie aan kleine en middelgrote reparaties. Na de storm in augustus vorig jaar, waarbij een hoosbui een bepaalde strook trok in Lansingerland, beginnend bij Westpolder richting Noordeindseweg en Sterrenweg. Een artikel in de krant ging over een stelletje, dat net een huis had betrokken van 3B Wonen. Bij hen lag de hele gevel ernaast. De wethouder is bij hen langs geweest en heeft bloemen gebracht. Het Poldermolenplein werd afgezet, omdat er leistenen dakpannen naar beneden kwamen. Ook dreigde een airco-unit naar beneden te komen. Het was heel extreem. In oktober is er een onderzoek gedaan op het dak, waarop een voorstel is gekomen. Het dreigde weer lapwerk te worden, maar de gemeente wilde een goed gebouw overhandigen. Toen heeft er nader onderzoek plaats gevonden. In mei kwam het bericht: haal het dak eraf en zet er een ander dak op. De wethouder chargeert, maar hier komt het op neer. In de tussentijd is er continu gezorgd voor de veiligheid. In de brief staat, dat de gemeente voor veiligheid staat; daar wordt niet mee gemarchandeerd. De getroffen noodmaatregelen zijn robuust. Besloten is om de raad te informeren, omdat het nu om een heel andere orde van grootte gaat. Dat is in het kader van financiën. Wel is gekeken of het klopt; er loopt nu een second opinion. De wethouder trekt het zich zeker aan. Hopelijk komt er de komende 2 weken uitslag van de second opinion en dan zal er gecommuniceerd gaan worden, zowel naar de school als naar de raad, wat het college als robuuste oplossing ziet voor het probleem. Gisteren is gevraagd hoe het geborgd wordt richting de toekomst. Wethouder Abee heeft geantwoord, dat het belegd is bij verschillende afdelingen en dat het om deelfuncties gaat. Het nieuwe college heeft één vastgoedwethouder, die verantwoordelijk is voor alle vastgoed, dus ook de scholen. Bij de begroting 2018 is al aangegeven, dat er behoefte is aan een vastgoedmanager, omdat er nogal wat gebouwen in bezit zijn. De extremere weersomstandigheden zullen een zwaardere wissel trekken op de eisen aan gebouwen. Ook wordt er vanwege duurzaamheid op een andere manier naar gebouwen gekeken. Kortom: het college heeft de onderkenning van enerzijds de ontwikkelingen en anderzijds ook de veiligheid. M.b.t. de actieve informatieplicht: het is gelopen, zoals het is, maar het is nu dusdanig ingrijpend, dat de raad geïnformeerd wordt. Het college zit er boven op en de raad mag ervan uit gaan, dat de beste oplossing gezocht wordt voor het schoolgebouw, zodat het op correcte wijze overgedragen kan worden.

Mevrouw Draak vindt dit antwoord heel duidelijk, ook voor de boeken en de notulen en zeker van aanvullende waarde t.o.v. wat gisteren besproken is. Uiteraard was zij daarover geïnformeerd. Zij bedankt de wethouder. Ouders zullen het ook fijn vinden om dit uit de mond van de wethouder te horen.

Wethouder Fortuyn wilde daarom ook even langs komen, om het de hele raad te laten weten, maar ook om de buitenwereld te laten weten, dat het college het zeer, zeer serieus neemt. Hij is de verantwoordelijk wethouder, die er achteraan gaat en zorgt dat het voor elkaar komt.

De heer Markus vult aan, dat de bezorgde meneer, die gemaild heeft, ook persoonlijk door het college gemaild is met het antwoord, dat er niet met veiligheid gemarchandeerd wordt. Als het over boekhouding gaat, is dit een goede aanvulling.

5. ***Bespreekpunten:***

5.a Jaarrapportage Sociaal Domein 2017

De heer Lieverse heeft met genoegen kennis genomen van deze rapportage en het pilotboekje, een aardig boekwerk met diverse mooie plannen. In de inleiding wordt gesproken over veel cijfers, meer cijfers en informatie. De CU vindt inderdaad dat er wel erg veel grafieken en tabellen in staan, die soms het zicht wat weghalen van de essentie. Worden de juiste mensen bereikt? Wordt dit met de juiste hulp gedaan? Heeft de hulp het effect wat ervan verwacht wordt? Het wordt als een zorg geuit, dat er meer cliënten zijn, maar dat vindt de CU geen zorg. Integendeel. Het feit, dat cliënten de weg weten te vinden naar de gemeentelijke voorzieningen is juist een pluspunt in deze rapportage. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaken en beheersmaatregelen wat betreft de overschrijding kosten jeugdhulp. Wat gaat dit onderzoek precies betekenen? Staat het los van wat andere gemeenten op dit gebied mee maken? Het is tenslotte een gegeven, dat veel gemeenten met dezelfde problematiek te maken hebben. In hoofdstuk 2 staan veel cijfers en grafieken, deze grafieken moesten aangepast worden vanwege nieuwe systematiek, de lijntjes lopen door elkaar heen. Delen de andere commissieleden het idee, dat een rapportage vooral moet gaan over wat gedaan is, wat bereikt is en wat de gemeente van plan is te gaan doen, minder dan met grafieken aankomen? Er is landelijk een evaluatie gedaan rond dit punt, namelijk dat eenoudergezinnen en gezinnen met een minder inkomen minder de weg weten te vinden naar deze voorzieningen. Vaak weten ze niet met welke vragen ze terecht kunnen bij het gemeentehuis. Bij het hoofdstuk over toegang worden allerlei instanties genoemd, maar hij mist de jeugdarts. Is deze inbegrepen bij de gecertificeerde instellingen? Of is het een manco in de rapportage? De metingen met de ansichtkaarten lijkt de CU een ludieke en creatieve mogelijkheid om te inventariseren hoe de hulp aan komt. Daarnaast is het ook heel laagdrempelig om te weten te komen wat mensen ervan vinden. Een groot onderwerp is de transitie van de jeugdwet. De rapportage gaat uitgebreid in op de evaluatie m.b.t. de wachttijden. Dit is landelijk ook een groot zorgpunt. Wat de overschrijding van de kosten betreft, wil hij er graag op wijzen, dat er een voor- en achterkant is. De voorkant betreft de verwijzingen door gemeente en huisartsen. De achterkant betreft de doorverwijzing van de basis GGZ naar de specialistische GGZ. De CU wil de suggestie doen om navraag te doen bij hulpverleners of zij van mening zijn, dat een doorverwijzing vaak terecht is. En in welke mate dit terecht is. Het argument, wat gebruikt kan worden, is dat het uit de pas loopt in vergelijking met andere gemeenten. Een gegeven wat erbij gegeven kan worden, is een openbaar stuk uit de medische literatuur. Bij volwassenen is het effect van basis GGZ en specialistische GGZ niet aangetoond, maar de kosten zijn wel hoger. Het scheelt € 2.000 per volwassen patiënt. De CU heeft twee suggesties, die misschien van waarde zijn m.b.t. de jeugdwet en de kosten, die hiermee te maken hebben. De CU wil er niet voor pleiten om te gaan korten, om geen productieplafonds te gaan instellen. Kwaliteit kost geld, maar geen kwaliteit kost meer. Ook moet goed ingezet worden op preventie. In het pilotboekje is te lezen over At Home en over de pilot jeugdondersteuner GGZ. Dit kan goede mogelijkheden bieden, mits het op de juiste manier gepresenteerd wordt. Hij is bekend met de beroepsgroep van huisartsen; deze groep gaat steigeren als ze overvallen worden met een goed plan. Huisartsen zijn benauwd voor bureaucratisch gedoe en tijdverslindende maatregelen. Wat ze wel willen, is hulp bij praktijk leveren en tijdbesparende hulp. Bij preventie, met name in die pilot 01, wordt gezegd dat het CJG van grote hulp kan zijn. Vanwege de tijd zal hij over de doelgroepen 6 en 7 iets minder zeggen. Wel van de pilots m.b.t. re-integratie asielgerechtigden en de pilot rond Sint Petrus, die lijkt te slagen en de pilot rond begeleiden ligth. Daar verwacht de CU veel van. Hij was wat kritisch m.b.t. monitoring en cijfers en tabellen, maar de CU is positief over de story telling, zoals tijdens de beeldvormende avond werd uitgelegd. De diepte-interviews bij zorgaanvragers kunnen erg veel betekenen, naast die laagdrempelige manier van de ansichtkaarten. Al met al is de CU content met wat te lezen is. Over de decentralisatie hadden veel mensen zorgen, maar het lijkt in Lansingerland te slagen en op de jeugdzorg na, ook nog binnen de budgetten.

De heer Hoppenbrouwer heet wethouder Arends van harte welkom in deze commissie. Het ziet er ineens heel anders uit aan de overkant. De jaarrapportage is een helder overzicht. L3B onderschrijft de lijn van de Lansingerlandse standaard, de beleidsaccenten en de pilots. L3B is verheugd te lezen, dat de klanttevredenheid toeneemt. Dus hier allemaal een goed gevoel over. Hij sluit aan bij de woorden van de heer Lieverse, waar het gaat om de getalsmatige verantwoording i.p.v. de kwalitatieve. L3B vindt dit ook wel een onbalans. Een volgende keer moet de kwalitatieve kant meer belicht worden. De raad moet dan weer niet gaan vragen naar allerlei cijfers, omdat er teveel tekst in staat. Hij ervaart inderdaad ook wat de CU heeft ingebracht. Via deze weg spreekt hij waardering uit voor ASD. Ze geven gevraagd en ongevraagd adviezen en ze zijn actief in het peilen van inwoners; ze zijn op braderieën gezien. Dit bracht hem bij de vraag: gaat ASD hier nog een advies over geven? Die heeft hij gemist. Het is lastig dat de halfjaarrapportage afwijkt van de jaarrapportage. Het lukt nu niet om te groeien in het proces. Er zitten hier meer doelgroepen in dan bij de halfjaarrapportage. In de halfjaarrapportages worden aandachtspunten benoemd, maar die ziet hij niet terugkomen in de jaarrapportage. Wat is hier mee gedaan? Zijn het nog steeds aandachtspunten? Of zijn ze van tafel? Elke doelgroep wordt afgerond met

een doorkijk naar 2018. Dat is prima. Hoe ziet het hoe eruit en hoe ziet het wat eruit? Het is een doorkijk, maar maak er een verdiepingsslag in, adviseert hij. Dan de jeugdzorg; daar is al het nodige over gezegd. De kostenoverschrijding komt over alsof het college overvallen is door de toename van de stapeling van de indicaties. Dit leidt tot kostenoverschrijding. Er komt een onderzoek, wanneer krijgt de raad hier iets over te horen? Hij hoopt, dat uit dat onderzoek een beeld komt m.b.t. wat het college eraan kan doen om in control te geraken. In de tweede termijn komt hij terug op de armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Mevrouw Van Reenen heeft de rapportage sociaal domein aandachtig bestudeerd. GL constateert, dat het aantal cliënten en indicaties bij de doelgroep ouderen stabiliseert, ondanks dat de doelgroep is toegenomen. Ook bij de doelgroep volwassenen is er minder instroom en een lichte uitstroom van bijstandsgerechtigden naar betaald werk. Het aantal jeugdigen binnen de gemeente, dat in 2017 gebruik maakt van voorzieningen, is echter significant gestegen, evenals het aantal indicaties per cliënt. De gemeente lijkt hiermee het landelijke spoor te volgen. Uit de tussenevaluatie van de jeugdwet van januari 2018 is gebleken, dat bij de transformatie van de jeugdwet bij veel gemeenten nog geen sprake is geweest van een verminderd beroep op de gespecialiseerde hulp, terwijl de inzet in eerste instantie toch gericht was op preventie en het vergroten van de zelfredzaamheid. Daarnaast hebben veel ouders en jeugdhulpaanbieders de afgelopen jaren problemen ervaren met de toegang tot de jeugdhulp. Nu de transitiefase is ingedaald, weten steeds meer jonge inwoners met hulpvraag alsnog hun weg naar de gemeente te vinden. Volgens GGZ Rivierduinen, die een interessante presentatie heeft gegeven, krijgt 15% van de jongeren binnen Nederland serieuze problemen. Bij deze jongeren ontstaan de GGZ klachten in 50% van de gevallen al voor de 14-jarige leeftijd. Over het algemeen wordt ook geconstateerd, dat hoe eerder stoornissen ontstaan hoe vaker deze jongeren opnieuw een beroep moeten doen op specialistische jeugdzorg. In Lansingerland hebben 845 kinderen in 2017 een beroep moeten doen op specialistische jeugdhulp. De gemeente geeft in de rapportage aan, dat de geraamde inkomsten en uitgaven van de jeugdhulp tot 2018 in evenwicht zijn. Van 2018-2022 ontstaat een negatief saldo. Het college is van mening, dat het negatieve saldo van inkomsten en uitgaven parallel loopt met de toename van de bijdrage van de gemeentelijke regeling jeugdhulp Rijnmond. Maar is dit wel terecht? Men gaat ervan uit, dat de hoeveelheid hulpaanvragen gelijk blijft, terwijl de GGZ constateert, dat hoe eerder stoornissen ontstaan men vaker opnieuw een beroep doet op specialistische jeugdhulp. Een toename van de vraag lijkt dan ook niet ondenkbaar. GL wil daarom het belang van preventieve jeugdhulp, evenals de CU, binnen de gemeente nog maar eens goed benadrukken. Voorkomen is immers beter dan genezen, ook in het kader van de financiële reserves op de lange termijn. Het is tijd voor gerichte actie en de wachtlijsten van specialistische jeugdhulp kunnen en mogen niet verhoogd worden. Ook huisartsen kunnen binnen de gemeente een belangrijke rol spelen, zoals de heer Lieverse ook al zei. Jongeren met GGZ problemen melden zich vaak als eerste bij de huisarts. GL ziet kansen voor preventie van problematiek door gebruik te maken van de praktijkondersteuners. GL wil graag kijken naar welke vorm en inhoud zij een rol kunnen spelen. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef heeft een compliment voor de uitgebreide rapportage van het sociaal domein en ook de beantwoording op de technische vragen. Door de jaren heen wordt het steeds overzichtelijker en steeds informatiever. Bedankt. De PvdA vindt ook dat het aantal tabellen en plaatjes best iets omlaag kan. De beschrijvingen zijn vaak helderder. Misschien kunnen de cijfers ergens in een bijlage komen, maar het verhaal leest wat moeilijk als men probeert de plaatjes te begrijpen en vergelijken. Het gaat goed in Lansingerland is te lezen. 93% van de inwoners kan zichzelf redden met hulp van familie, vrienden en eventueel de vrij toegankelijke voorzieningen. De PvdA denkt dat het op zijn plaats is om nadrukkelijk de rol van de vele vrijwilligers te noemen, die Lansingerland kent en vanuit de verschillende maatschappelijke partners keihard mee werken. Zonder al die vrijwilligers zou de gemeente beduidend minder mensen hebben, die zichzelf redden, schat de PvdA in. Een aantal zaken loopt nu echt veel beter dan 2 jaar geleden, toen de PvdA zich ernstig zorgen maakte. Ze wil graag een aantal punten noemen. Er wordt veel meer gebruik gemaakt van de collectieve ziektekostenvoorzieningen. Goed om te zien, dat er een speciaal pakket is ernstig chronisch zieke inwoners en mensen met een beperking, voor wie in 2014 bepaalde tegemoetkomingen en compensaties voor ziektekosten waren afgeschaft. Ook de verschillende vormen van inkomensondersteuning blijken steeds vaker gevonden te worden door ouders van kinderen, gezinnen met een laag inkomen, zoals het jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds en stichting leergeld. Ook het kindpakket is uitgebreid, dat is ook positief. Voor de PvdA blijft nog de vraag: worden alle kinderen in armoede bereikt? Is een volledige participatie mogelijk? De wethouder kan hier nu niet op antwoorden, maar het blijft een aandachtspunt voor de PvdA. Ook over de daling van de eigen bijdrage in WMO, voor huishoudelijke ondersteuning, is de PvdA positief. Een aantal punten heeft toch nog de aandacht, zoals jeugdzorg, monitoring in de participatie m.n. de jonggehandicapten en klanttevredenheid. Het meest zorgwekkende is het feit, dat er steeds meer cliënten uit de doelgroep jeugd. Zij maken steeds meer gebruik van maatwerkvoorzieningen. Het is belangrijk, dat zij de zorg krijgen, die zij nodig hebben. Het gaat dus niet om korten, maar de vraag is wel: wat is er aan de hand?

Het speelt landelijk, maar figuur 4 op blz.8 laat zien dat het in Lansingerland om een stijging van 16% is, terwijl het landelijk 11% is. Dat is iets om in de gaten te houden. Er is een onderzoek toegezegd. Men kan afwachten tot het onderzoek met de resultaten naar de raad komt, maar de PvdA vraagt zich het volgende af. Wordt de raad betrokken bij de vraagstellingen en de opzet van het geplande onderzoek naar oorzaken, prognose en beheersmaatregelen in de jeugdzorg. Er zijn onderzoeken geweest, waarover achteraf men niet tevreden was m.b.t. de opzet of dat er meer vragen beantwoord hadden moeten worden. Misschien goed om hierover van gedachten te wisselen. Zijn er in andere gemeenten soortgelijke onderzoeken? Kan hierbij worden aangehaakt? Het is geen isolatiegebeuren, dus wellicht kan waardevolle informatie uit andere gemeenten opgepikt worden. Tot slot een vraag m.b.t. inzet preventie. Financieel is hier meer op ingezet, maar toch worden er steeds meer maatwerkvoorzieningen gevraagd. Kan de wethouder verklaren hoe dit nu komt? Zijn de preventiemaatregelen niet effectief? En kan dit eventueel ook in het onderzoek meegenomen worden? Ze heeft nog een vraag over jonggehandicapten. De PvdA heeft antwoord gekregen op vragen m.b.t. jonggehandicapten. De PvdA wilde weten hoeveel er thuis zitten zonder werk en zonder inkomen onder de 27 jaar. Dat zijn er 51. Dit zijn degenen, die zijn ingeschreven in het doelgroepenregister. Hoeveel kinderen worden niet ingeschreven in een doelgroepenregister? Hoe is het daarmee? Kan op termijn in de monitoring specifiek geïnformeerd blijven worden over de jonggehandicapten? Dit miste de PvdA in de rapportage.

De heer Barendregt zag in de rapportage sociaal domein 2017 de wisselwerking tussen wat wel de systeemwereld en leefwereld genoemd wordt. De systeemwereld bevat de procedures en de richtlijnen, terwijl de leefwereld het contact tussen de burger en professional behelst. Bij het controleren van het beleid moet hij het vooral hebben van de systeemwereld. Voor verreweg de meeste burgers geldt dat zij het sociaal domein vooral kennen vanuit de systeemwereld. Ze gaan ervan uit, dat het goed geregeld is, als ze bij de gemeente om hulp aankloppen. Liefst 93% van de inwoners beschouwt zichzelf als zelfredzaam. Ze maken eventueel gebruik van de vrij toegankelijke voorzieningen, maar hebben geen directe zorg- of ondersteuningsvraag. Die 93% is een percentage om zich over te verwonderen en dankbaar voor te zijn. Hij probeert de positieve punten expliciet te maken vanavond. Hij start bij de doelgroep jeugd. De kernvraag is ook voor WIJ: mist de gemeente een doel van de transformatie? Het doel was om door vroegsignalering zwaardere hulpvragen te voorkomen. Nu nemen de zwaardere hulpvragen juist toe. Zelf heeft hij niet direct een antwoord op deze vraag. Het zou kunnen zijn, dat juist doordat men er bovenop zit, het beter gesignaleerd wordt en dat daardoor de toename verklaard wordt. Onderzoek is uiteraard geboden. Ook hij wil bij de bespreking van de doelgroep jeugd benadrukken, hoe blij hij is met de ondersteuningsmaatregelen. Hij denkt aan ondersteuning van kinderen met ouders, die een lage sociaal economische status hebben. Het jeugdsportfonds en het jeugdcultuurfonds zijn ontzettend mooi. Van de week keek hij nog even op de website van de stichting Jarige Job; dat is ook een prachtig initiatief. Een kind van ouders met een laag inkomen kan een pakket krijgen voor slechts € 35. Dat kan iedereen wel missen, maar voor dat kind is het enorm belangrijk. Niet onderschat moet worden hoe belangrijk het voor een kind is om erbij te horen, mee te kunnen doen en niet bij voorbaat al op achterstand te staan. Dan iets over participatie. De in- en uitstroom van het aantal mensen in de bijstand ziet er begin 2017 goed uit, constateert hij met een blij gemoed. In de loop van 2017 komen de lijnen van instroom en uitstroom weer naar elkaar toe. Er treedt dan feitelijk een status quo op. Dit houdt deels verband met de instroom van statushouders, maar er is ook een relatief grote groep van mensen, die hun werk hebben verloren en daardoor in de bijstand terecht komen. Het valt te verwachten, dat deze groep, juist door het gunstige economische tij, relatief snel weer kan uitstromen. Hier liggen best kansen in zijn beleving. Hoewel, als alleen naar de groene doelgroep gekeken wordt, is dat een vrij kleine groep. Als deze groene doelgroep zou uitstromen in 2018, dan is er de facto meer instroom dan uitstroom in 2018. Tot op heden is dat ook feitelijk het geval, dus daar zit zeker een punt van aandacht. Toen er gesproken is over de vangnetuitkering 2017 heeft hij ook al gevraagd welk aantal bijstandsgerechtigden nu gehaald moet worden om geen vangnetuitkering te hoeven aanvragen over 2018. Is dat een realistisch doel? Dan nog een vraag over de toegang en over de doelgroep ouderen. Wat de toegang betreft, sluit hij zich aan bij de heer Lieverse. De feedback ansichtkaart is een probaat middel. Wat wordt er met negatieve feedback gedaan? Wordt er op cliënt niveau contact met de mensen opgenomen? Dan is er nog de doelgroep ouderen. Zeker bij de ouderen is het belangrijk om in het voorliggende veld te investeren, juist ook als gemeente. Er wordt geëxperimenteerd met wat werkt en wat niet werkt, dat is prima. Maar waarom wordt een werkend initiatief niet een duwtje in de rug gegeven? Zo is er een burgerinitiatief, waarbij ouderen elkaar opzoeken. Dat is in het Berghonk en heet café over leven. Het doel is onderling contact en steun bij elkaar vinden. Dat is een prachtig particulier initiatief om eenzaamheid tegen te gaan. Kan dit worden ondersteund door een deel van de huur te betalen? WIJ overweegt hierover een motie.

De heer Bergwerff bedankt de wethouder en haar ambtenaren voor het uitgebreide rapport. Ook bedankt hij de ambtenaren, die toelichting kwamen geven op de beeldvormingsavond. Het is een duidelijk verhaal en leerzaam voor nieuwe raadsleden. Hij heeft wat vragen, misschien iets technisch van aard. Op blz.9 in

hoofdstuk 2.5, correctie aantallen cliënten is te lezen dat een aantal cliënten in de voorgaande jaren per abuis buiten beschouwing zijn gelaten. In tabel figuur 5 is er bij 2015 en 2016 H1 en H2 te zien. Waarom staat onder 2017 alleen H1 en is H2 weg gelaten? Op blz.34 in hoofdstuk 6.5 staat wat gedaan is in 2017, daar staat het kopje sociale werkvoorziening, oftewel WSW. Hij heeft begrepen, dat er voor 1 juli een scenario gekozen moet worden aangaande de toekomst van de WSW. Weet het college welk scenario gekozen gaat worden? Zo ja, wat houdt dat in? Op blz.35, onder hoofdstuk 6.5, laatste bullet genaamd regionaal plan beschermd wonen en maatschappelijke opvang, wordt niet in kaart gebracht of er rekening wordt gehouden met neveneffecten. Wordt er preventief aandacht besteed aan de overlast in de buurt, waar maatschappelijke opvang gerealiseerd wordt binnen Lansingerland? Mevrouw Verhoef vraagt welke overlast precies bedoeld wordt. Ze begreep het niet helemaal. De heer Bergwerff bedoelt de overlast in de omgeving. Als zoiets gerealiseerd wordt in een bepaalde buurt, waar veel omwonenden zijn, dan is de kans groot dat de omwonenden last krijgen daarvan. De heer Hoppenbrouwer vindt het cryptisch worden. Is hij bang, dat ze herrie maken of met pannendeksels gaan slaan? Waar heeft hij het over? De heer Bergwerff geeft aan, dat het om een opvang gaat voor mensen met een wat zwaardere indicatie. Inderdaad, hij is bang dat geluidsoverlast een mogelijkheid is, waar mensen overlast van ervaren. Mevrouw Verhoef begrijpt niet om welke instellingen het gaat. Bedoelt hij instellingen, waar mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking een dagbesteding hebben. Ze begrijpt het niet helemaal. De heer Bergwerff bedoelt begeleid wonen. Dit heeft betrekking op mensen, die zorg echt nodig hebben. Op blz.46 in hoofdstuk 8.5 onder het kopje communicatie is te lezen dat de gemeente jaarlijks een folder verstuurt met daarin hoe en wanneer inwoners aanspraak maken op collectieve voorzieningen. Erg goed, dat dit gebeurt, maar wat staat er precies in die folder? Gaat het daarin ook over een blijverslening? Er worden woorden als ANW en begeleiding light opgenomen. Hoe up tot date zijn die folders? Op blz.27 in het pilotboekje, hoofdstuk 4, staat duidelijk beschreven wat het Nieuwe Wij inhoudt. Echter, hij is benieuwd naar de voortgang van deze pilot. Wanneer mag verwacht worden, dat de pilot daadwerkelijk in werking treedt? Het CDA wordt graag op de hoogte gehouden van de ontwikkeling hiervan. Op blz.33 van het pilotboekje in hoofdstuk 7, van ANW naar bijstand wordt keurig beschreven wat de aanpak is. Wel mist hij hoe inwoners hierover worden ingelicht. Zeker in deze situatie is de communicatie tussen gemeente en inwoner heel belangrijk. Hoe weten inwoners, dat zij hier een beroep op kunnen doen? De jeugdzorg is al voldoende in de raadsvergadering aan de orde geweest. De antwoorden ziet hij met belangstelling tegemoet o.a. m.b.t. het onderzoek toename aantal vragen m.b.t. de jeugdzorg, wat wethouder Heuvelink heeft toegezegd. De voorzitter drukt hem op het hart om technische vragen vooral van tevoren te stellen. Het is lastig te volgen als er gerefereerd wordt aan pagina's, terwijl de vragen wel interessant zijn. Als ze van tevoren gesteld worden, kan iedereen er kennis van nemen.

Het was mevrouw Draak als nieuwkomer opgevallen, dat de rapportage een lange opsomming is van allerlei feiten, acties en tabellen. Daar is genoeg over gezegd. Het is fijn om te weten, dat ambtenaren over veel feiten en kennis beschikken m.b.t. de doelgroepen en het sociaal domein. De wijze van presenteren zou wat aantrekkelijker kunnen. Wat de doelgroep jeugd betreft, is het duidelijk dat de gemeente voor een moeilijke opgave staat de komende jaren, vanwege de toenemende hulpvraag, maar ook vanwege de grotere druk op de specialistische GGZ. Bij de beeldvormende avond is hier uitvoerig over gesproken. Gelukkig wordt er onderzoek gedaan naar de oorzaken. Iedereen heeft hier zo zijn ideeën bij, maar in het rapport is te lezen, dat er eigenlijk nog niets aan gedaan kan worden, omdat eerst het onderzoek afgewacht moet worden. Zijn er mogelijkheden om op korte termijn bepaalde quick wins te benoemen, zodat er alvast wat aan gedaan kan worden. Het is een zekerheid, dat er de komende jaren veel druk zal zijn op de budgetten. Iedereen wil, dat de jeugd goed geholpen wordt. Wellicht is het niet nodig om iedereen naar de specialistische GGZ te sturen. Wat zou hier op korte termijn al gedaan kunnen worden? Een ander zorgpunt betreft de wachttijden. Ook hierover is tijdens de beeldvormende avond uitvoerig gesproken. De ambtenaren zijn ervoor verantwoordelijk, dat Lansingerland binnen de zogenaamde Treeknormen blijft. Dat is maar goed ook, want zelfs binnen Lansingerland kost de ondersteuningsreis van een eerste aanmelding voor hulp tot aan de daadwerkelijke start van een behandeling toch al snel zo'n 4 maanden. Los van welke norm dan ook, is dat best lang als iemand eindelijk de moed heeft opgevat om hulp te vragen. Er komen ook geluiden vanuit de samenleving dat de wachttijden zelfs in de basis GGZ op dit moment oplopen. Op websites van psychologen staat dat er geen ruimte is voor nieuwe cliënten. Is de wethouder hiervan op de hoogte? Kan er iets aan gedaan worden, zodat de wachttijden op zijn minst niet verder oplopen? Dan de overstap naar de doelgroep volwassenen. Blij, dat de instroom in de bijstand wat terugloopt en dat er beweging is in de doelgroep, die tot 2 jaar in de bijstand zit. Blijkbaar is er binnen die doelgroep de mogelijkheid om door te stromen naar betaald werk. Wat niet zo goed uit het rapport te halen is, wat de mogelijkheden zijn in Lansingerland om mensen die langer in de bijstand zitten toch naar een vorm van participatie te bewegen. Welke aanpak is succesvol gebleken, wat werkte niet, wat is de algemene aanpak van de doelgroep die langer in de bijstand zit en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben? Wordt de cliënttevredenheid voor de participatiewet op dezelfde manier gemeten als bij de WMO en jeugdzorg GGZ? De manier van meten was

nogal anders. In de participatiewet zit een doelgroep, die weinig beweegt. Zij zou het zich kunnen voorstellen, dat er met een goed uitgevoerde klanttevredenheidsmeting informatie kan vinden om bepaalde zaken anders aan te pakken, op een manier die aansluit bij de doelgroep zelf. Dan de doelgroep ouderen. Ze had hier niet zo heel veel over te vragen, behalve dan het stuk Smitshoek, maar daar had mevrouw Verhoef al technische vragen over gesteld. Het is jammer, dat er pas in 2019 wordt geëvalueerd, omdat de Smitshoek nu leeg staat en zij zich afvraagt of de ouderen, die er jaren en jaren naar toe gingen, de weg naar de Standaard wel weten te vinden. Ze gaat dit onderwerp met interesse volgen. Dan de algemene vraag aan beide wethouders: Wat staat er op uw verlanglijstje voor de komende jaren, welke doelen hebben de wethouders zichzelf gesteld voor het sociaal domein? Wat zijn de ambities.

De heer Jonker haalt dubbelingen uit zijn tekst. Het is in een doorlopende transformatie en verbeteringstraject met betrekking tot het sociaal domein. Het vorige college heeft de goede richting bepaald, de grote lijnen uitgezet en het belang van goed informeren van de raad benadrukt; daar worden nu de vruchten van geplukt. Afgezien van discussie- en verbeterpunten, die hij heeft gehoord, spreken alle fracties hun complimenten uit voor deze rapportage. D66 sluit zich daar graag bij aan. Het is een buitengewoon goed leesbaar stuk. D66 was overigens juist blij met alle cijfers en tabellen. Een rapportage heeft een kwalitatief deel en een kwantitatief deel. D66 is blij met de kwantitatieve verbetering en sluit graag aan, dat de opmerkingen, dat het kwalitatief ook nog verbeterd kan worden. Het beeld van de doelgroepen is bekend. Bij ouderen en volwassenen is het tamelijk stabiel, bij jeugd is een forse stijging waar genomen. Dat is al besproken. Het is belangrijk om de achtergronden hiervan te onderzoeken. D66 is er blij mee, dat er een onafhankelijk onderzoek wordt aangekondigd voor 2018. De suggestie van de PvdA om daar de raad bij te betrekken, lijkt hem een goed idee. Hoe kijkt de wethouder hier tegen aan? Als het onderzoek aanleiding geeft tot bijgestelde verwachtingen en hoge kosten, dan wordt de raad graag zo snel mogelijk geïnformeerd. Er is een klein overschot, wat feitelijk geen overschot is. Het komt precies uit. Ten aanzien van de toegang wordt gesignaleerd, dat het aantal plannen opgesteld door het CJG stabiel is, terwijl het aantal plannen opgesteld door gemeentelijke consulenten bijna verdubbeld is. Dit leidt tot een verhoging van de werkdruk. D66 is benieuwd hoe de wethouder daar tegen aan kijkt en of er al dan niet actie op wordt ondernomen? Met betrekking tot de ansichtkaarten actie, een leuke creatieve manier om feedback te verzamelen. In de rapportage wordt niet gelijk duidelijk hoe de 195 kaarten zich verhouden tot het totaal aantal mogelijk te ontvangen kaarten c.q. wat de respons was. Met betrekking tot de doelgroep jeugd is het cijferbeeld gedetailleerd. Ook D66 vindt een gemiddelde wachttijd van 22 dagen erg lang, ook in een niet acute situatie betekent dat een gezin of sociale omgeving erg lang moet wachten tot er hulp komt. Dat kan buitengewoon belastend zijn en heel zwaar. En ook al is het wellicht niet langzaam in vergelijking met anderen, de gemeente moet haar best doen het terug te brengen. Dat kan door meer vertrouwen in het proces te brengen. Ga niet uit van een complete registratie en complete aanvraag. Vertrouw de inwoner en ga hulp bieden. Daarmee wordt een risico gelopen, maar dat is kleiner dan een lange wachttijd. Mevrouw Verhoef vraagt of D66 niet alleen bij de jeugdwet, maar ook bij de andere pilaren van het sociaal domein, bijvoorbeeld de participatiewet, ook meer vertrouwen moet zijn? Dus dat ook de uitkering al wordt betaald, voordat echt alles op tafel ligt. De heer Jonker had het alleen over jeugd. Op pagina 32 staat een mooie uitsplitsing van het uitkeringsbestand. Komt er straks een taartdiagram die ook onderscheid maakt tussen mensen die wel en niet willen werken? Wordt dat dan ook in tabellen gezet? D66 is daar wel benieuwd naar. Met veel belangstelling kennis genomen van pilots in het sociaal domein. D66 vindt het erg belangrijk dat experimenteren en leren onderdeel is van de ontwikkeling van het sociaal domein. Tenslotte, na al het terugkijken een blik vooruit. D66 mist de digitalisering. Op zijn verjaardag 16 juni komt de digitaliseringsstrategie uit. Hier staan ook e-health doelstellingen in. Hij noemt er 2: Toegang tot medische gegevens: in 2019 heeft ten minste 80% van de chronisch zieken direct toegang tot zijn eigen medische gegevens. En ten minste 40% van alle Nederlanders. Ook in 2019: Online contact met zorgverlener: mensen die thuis zorg en ondersteuning ontvangen, kunnen – als zij dat willen – in 2019 via een beeldscherm 24 uur per dag contact opnemen met een zorgverlener. Dit zijn de rijks doelstellingen en dat wordt heel spannend. Het is goed voor het sociaal domein om hierop in te spelen, te anticiperen.

Beantwoording wethouders

Wethouder Arends zal de vragen m.b.t. werk en inkomen en participatie behandelen, omdat er een duidelijke verdeling is gemaakt binnen het college, maar uiteraard wordt er integraal gewerkt om in samenhang het beleid vormt te geven. Mevrouw Verhoef vraagt hoeveel kinderen er niet worden mee genomen in het doelgroepenregister. In principe worden alle kinderen mee genomen, ook kinderen vanuit praktijkonderwijs en speciaal onderwijs doorgaan. Hierin wordt goed samengewerkt tussen school en gemeente. De wethouder hoopt, dat er geen kind, als het gaat om jonggehandicapten, tussen wal en schip valt. Uiteraard is hier een uitzondering op. Er zijn kinderen, die geen arbeidsvermogen hebben; zij

vallen onder de wet langdurige zorg. Zij zitten ook niet bij het doelgroepenregister. Voor die aantallen is de zorgverzekeraar verantwoordelijk. Een andere vraag was: kan dit meegenomen worden in de monitoring? Dat is heel goed, om dat mee te nemen. In de volgende jaarrapportage zullen die gegevens m.b.t. jonggehandicapten toegevoegd worden. De heer Barendregt vraagt naar het aantal mensen in de bijstand om geen gebruik te maken van de vangnetuitkering. Dat wordt niet berekend op dit moment, maar de verwachting is, dat dat heel erg laag is. De gemeente zal zeker gebruik moeten maken van de vangnetuitkering, zeker ook voor dit jaar. Hoe het voor aankomende jaren zal zijn, weet de wethouder niet. De heer Bergwerff vraagt of er al een keuze gemaakt is op de WSW m.b.t. scenario's. Ja, die is gemaakt. Het college wil dat mensen, die daar werken, dat werk behouden. Het zou een risico kunnen zijn als zij naar een andere werkgever gaan en een ander contract krijgen. Dit zou mogelijk een nadelig financieel gevolg kunnen hebben en dat wil het college niet. De raad heeft 2 weken geleden een brief ontvangen m.b.t. de aanpak WSW. Het is aan de raad om dit ter bespreking op te voeren op de agenda van de commissie. Ook is er een vraag gesteld over de pilot het Nieuwe Wij. Daar is de gemeente ongelooflijk trots op; dat ondernemers nu zelf het initiatief nemen, maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en banen bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De rol van de gemeente daarbij is vooral ondersteunend en faciliterend, maar het initiatief ligt bij de ondernemers. Dat is ook de kracht, want zij hebben de banen en zij maken aangepast werk mogelijk. De ambitie van deze ondernemers is, om in het derde kwartaal met een kleine groep die pilot te gaan uitvoeren. De gemeente is momenteel bezig met een goede screening van kandidaten, die hier goed bij aansluiten, zodat het ook een positief effect gaat krijgen. De heer Jonker vroeg of er een taartendiagram gemaakt zou worden van de niet-willers en niet-kunners. Nee, die gaat het college niet maken. Want dat is namelijk niet de essentie. Waarom staat het zo in het coalitieakkoord? Het college heeft de overtuiging, dat iedereen wel zou willen of kunnen. Iemand die ogenschijnlijk niet kan, heeft wellicht toch potentie of capaciteit. De komende periode wil het college daar de aandacht voor hebben.; de focus op wat wel het granieten bestand wordt genoemd. Het college is hier nog zoekende in. Hoe kan de gemeente ervoor zorgen, dat die afstand naar de arbeidsmarkt kleiner gaat worden? Mevrouw Draak heeft meerdere vragen gesteld m.b.t. participatie. Hoe wordt er omgegaan met de doelgroep? De wethouder stelt, dat het een complexe groep is met een hele diversiteit. Het is niet makkelijk om te zeggen: zo gaan we ermee om. Wel is er een pilot participeren voor vooral deze groep om hele kleine stapjes te zetten en te activeren, bijvoorbeeld om eerst een kopje koffie te gaan drinken met elkaar of om vrijwilligerswerk te gaan doen. Zo wordt de opbouw gemaakt naar een vorm van betaalde arbeid. Is dit succesvol? Gebleken is, dat het zeker voor een aantal inwoners succesvol is. Zij hebben daadwerkelijk werk gevonden, hoewel parttime, maar dat is vaak voldoende, omdat het de top is. Dat is prima. Wat blijkt niet te werken? De pilot is ook geprobeerd voor een groep met GGZ problematiek, mensen met psychiatrische problemen. Er is getracht om met organisaties, zoals GGZ Delfland, dit van de grond te krijgen, maar dat is nog niet gelukt. Het is echt zoeken naar wat past, zodat ook zij een stap kunnen zetten op de participatieladder. De komende periode wordt hier verder naar gekeken. Wat is de aanpak van deze doelgroep? Er is nog geen aanpak. De gemeente heeft zich vooral gericht op de groene groep. Daar is veel potentie voor uitstroom. Maar de rode groep vraagt echt iets anders. In het coalitieprogramma is gezegd, dat het college hierop wil investeren. Met elkaar wordt gezocht naar wat werkt, zodat iedereen, die vermogen heeft, ook daadwerkelijk meedoet. Dat is voor het algemeen welzijn veel beter. Dan is er nog een vraag over klanttevredenheid. Het klopt dat dit nog niet is meegenomen voor de participatie, wel op jeugdzorg en WMO. Het is inmiddels wel gedaan door PMC. De uitkomsten worden nu geanalyseerd en bekeken. Op een gepaste manier zal het college een terugkoppeling geven in de commissie. Gevraagd wordt of dit dan meegenomen wordt op dezelfde lijn als de jeugdzorg en WMO. Daar is bij het afgelopen onderzoek niet voor gekozen, omdat het een samenwerking is met partijen in de arbeidsregio. Het gaat om specifieke verdiepingsvragen in de klanttevredenheid en dat is net iets anders dan vragen m.b.t. WMO en jeugdzorg.

Wethouder Van Tatenhove hoorde van bijna alle fracties complimenten over de jaarrapportage. Het is mooi, dat een aantal medewerkers, die actief hebben geschreven, geïnventariseerd en gecorrigeerd, aanwezig is. De wethouder speelt de complimenten door. Het is ook terecht om de raad een compliment te geven, want het gaat vooral om de inhoud. En inderdaad, 93% van de inwoners heeft de gemeente niet nodig, omdat zij geheel zelfstandig of met inzet van vrijwilligers prima voor zichzelf kunnen zorgen. Het percentage wat wel zorg en ondersteuning nodig heeft, krijgt dat ook zoveel mogelijk op maat als dat moet, maar als het enigszins kan met vrij toegankelijke voorzieningen. Het blijft de zoektocht en de kunst om zoveel mogelijk mensen te bereiken via de vrij toegankelijke voorzieningen en om te kijken of dit een bezuiniging op kan leveren in aantallen op de duurdere maatwerkzorg. In 2017 is de gemeente weer een stapje verder gekomen in een transformatie. Het is een proces; transformeren blijft, omdat er altijd nieuwe ontwikkelingen zijn, omdat de nieuwe generatie weer andere vragen heeft. Vandaar dat het pilotboekje is bijgevoegd, waarin ook te lezen is dat pilots die niet het doel dienen, waarvoor ze bedoeld waren, gewoon beëindigd worden. Een pilot is bedoeld als verkenning, om te kijken of iets effectief is. Als dat niet zo blijkt te zijn, wordt het gestopt. In 2018 zijn de beleidsaccenten in gang

gezet. De wethouder hoopt, dat die ook waarde zullen hebben voor het hele sociaal domein. Er worden opmerkingen gemaakt over de grafieken en tabellen in deze rapportage. Het is al een paar jaar de zoektocht naar de mooiste manier om te rapporteren en terug te geven aan de commissie, om een goed beeld te geven van de ondersteuning en zorg. Het college neemt de opmerkingen mee. Niet iedereen wil juist een geschreven verhaal, want de heer Jonker is juist heel blij met de getallen. Gekeken zal worden wat de ideale mix is. Ook de suggestie van de heer Hoppenbrouwer wordt daarbij meegenomen m.b.t. hoe de halfjaarrapportage in de pas kan lopen met de jaarrapportage, zodat het goed naast elkaar gelegd kan worden. Daar waar er fouten zitten, zal geprobeerd worden deze te corrigeren. Als er geen foute cijfers zijn, worden deze ook niet meer vermeld; alleen de goede worden vermeld, dus niet meer het rood en zwart. De heer Lieverse merkte op, dat er een stijgend gebruik van zorg onder de jeugd is en dat het goed is, dat er een onderzoek komt. Dat onderzoek is aangekondigd in een brief van 22 mei. Op blz.3 staat wat het college in elk geval wil uitzetten in de vragen. Daar staan ook de beheersmaatregelen voor de korte termijn bij. Als er iets gedaan kan worden aan het verkorten van wachttijden of dat kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben op een andere manier dan dure zorg of zorg waar ze nog maanden op moeten wachten, dan wordt dat uiteraard gedaan. Als de raad graag gekend wil worden in de opzet van het onderzoek, zou het format in de commissie of bij een presentatieavond voorgelegd kunnen worden. De voorbereidingen zijn getroffen en het college gaat daarmee verder, omdat er geen tijd verloren moet gaan. De wachttijden laten in het eerste kwartaal 2018 een daling zien en het lijkt erop, dat dit niet incidenteel is, maar doorzet. Het is interessant voor het college om te kijken waar dit mee te maken heeft. De heer Lieverse vroeg aandacht voor de eenoudergezinnen en specifiek ook voor gezinnen met een laag inkomen, omdat zij in de praktijk vaak moeilijker de weg weten te vinden naar zorg en ondersteuning. Er zijn accenten, dus het college hoopt dat de gemeente hier op een andere manier mee in contact kan komen, want het is inderdaad in het algemeen een aandachtspunt. Deze gezinnen participeren niet minder, maar hebben soms meer schroom om voor hulp aan te kloppen. Er zijn dus best wel wat accenten op die gebieden. Opgemerkt wordt, dat de jeugdarts van belang kan zijn. De jeugdarts zit o.a. bij het CJG, dus dat is een makkelijke toegang voor ouders. Opgemerkt wordt dat in het contact met huisartsen gekeken moet worden of aan de voorkant meer geïndiceerd wordt of aan de achterkant meer doorgestuurd wordt. Ook dat wordt meegenomen in het onderzoek. De gemeente probeert in het contact met de praktijkondersteuner wat af te vangen, maar dat gebeurt wel in goed overleg met de huisartsen, want huisartsen moeten inderdaad niet overvallen worden met een goed idee, want de huisarts kent de gezinnen en heeft vertrouwensrelaties met de gezinnen. De gemeente zoekt contact met de huisartsen in de 3 kernen; met de praktijkondersteuners uit Berkel is al gesproken. Het komt aan de orde bij het reguliere gesprek. De wethouder hoopt, dat het echt iets doet en dat huisartsen elkaar informeren en elkaar er in mee nemen, want vermindering van druk in huisartsenpraktijken juichen huisartsen zelf ook wel toe. De heer Hoppenbrouwer vroeg of de gemeente overvallen werd door de toename van stapeling van indicaties. Dat is inderdaad wel een beetje zo. Het verbaast de wethouder dat het sneller uit de pas loopt dan verwacht, vandaar dat het meegenomen wordt in het onderzoek. GL vroeg naar de vrij toegankelijke voorzieningen. GL merkte op, dat er nauwelijks een stijging is bij de WMO. De wethouder geeft aan, dat er wel een stijging te zien is in de aantallen, die gebruik maken van de vrij toegankelijke voorzieningen. Dat past ook bij een toename van het aantal ouderen. Bekendmaking gebeurt via flyers, o.a. in de bibliotheek en passend bij de doelgroep, zodat mensen weten waar ze naar toe kunnen. De PvdA merkte op, dat het goed gaat met 93%. Dat is inderdaad heel mooi. De PvdA was ook tevreden over het feit, dat meer mensen gebruik hebben gemaakt van de ziektekostenverzekering, die de gemeente aanbiedt. Dat is een mooi punt, maar het heeft ook te maken met een andere manier van communiceren, waartoe de raad meerdere keren heeft opgeroepen. Er is echt gezocht naar hoe aangesloten kan worden bij de doelgroep en hoe de doelgroep benaderd kan worden. Dit kan op een directe manier, maar ook met flyers op plekken waar mensen komen. WIJ vroeg of de gemeente het doel mist van de decentralisaties, omdat de vraag naar zwaardere zorg niet afneemt. Dat zou een mooie discussie kunnen zijn, waar altijd over gediscussieerd kan blijven worden. Als het dichterbij en makkelijker vindbaar is, dan heeft dat tot gevolg, dat er meer mensen gebruik van maken. Als er bovendien een groeiend aantal jeugdigen en ouderen is, dan ligt hier een logische verklaring voor de toename van de zorgvraag. Wat niet wegneemt, dat gekeken gaat worden of het op een andere manier kan om trendbreuk te doen. Kunnen mensen op een andere manier geholpen worden dan alleen met een toegang tot een zwaardere zorgvraag. Maar als mensen het weten te vinden, is er ook een kans op toename. Ook werd iets gezegd over het café over leven. Dat zou opgezet zijn tegen eenzaamheid. Het kan zijn, dat de doelstelling is veranderd, maar het café over leven was een initiatief van het hospice. Het werd ook georganiseerd in het hospice, vooral voor mensen die te maken hebben met rouwverwerking, maar niet tegen eenzaamheid. Als de doelstelling verbreed is of als ze met die doelstelling gebruik willen maken subsidies, dan kan ook dit initiatief een subsidieaanvraag doen. Dit wordt getoetst aan de kaders. De heer Barendregt heeft misschien de verkeerde naam gebruikt. Hij doelde op een initiatief in het Berghonk, waar ouderen bij elkaar komen. Echt thuis. Wethouder Van Tatenhove zegt dat voor Echt Thuis hetzelfde geldt. Er is een subsidiekader, de informatie staat op de website, de criteria gelden voor iedereen. Na indienen wordt de aanvraag beoordeeld. Er was nog een

vraag over overlast. Zowel met Perspectief als met de GGZ is de gemeente in gesprek, overigens ook met 3B Wonen, omdat die mensen ook vaak wonen in een woning van 3B Wonen. De verwachting is, dat het in de toekomst vaker gebeurt, omdat er steeds meer geëxtramuraliseerd wordt, dus dat mensen met andere problemen in een gewone woonwijk komen te wonen dan in het verleden. Vorig jaar zijn met 3B Wonen de touwtjes wat aangetrokken, zodat men elkaar eerder kan vinden. Het ideaal is nog niet gevonden, maar de gemeente is wel in gesprek met de organisatie over hoe dit het best georganiseerd kan worden. Het heeft de aandacht. Dan was er een vraag over de pilot met de SVB om mensen met een algemene nabestaanden uitkering weer sneller in beeld te krijgen om te voorkomen dat ze, wanneer het jongste kind officieel volwassen is, in een gat vallen. Dat wordt met alle zorgvuldigheid gedaan, want de gemeente wil deze mensen verder helpen. Ze zullen niet overvallen worden; het gebeurt zorgvuldig. Dit is juist waarom de SVB heeft gevraagd om een pilot te doen met de gemeente. Dit doen ze met verschillende gemeenten, omdat het een probleem is als zulke mensen nooit in beeld zijn geweest en de weg naar de gemeente niet weten. Ook deze pilot wordt getest op meerwaarde. De VVD vroeg naar de quick wins, maar hier had de wethouder al iets over gezegd. Daar waar kansen zijn, zullen die benut worden. In het eerste kwartaal zijn de cijfers gedaald in het algemeen, maar er zijn ook GGZ artsen waar het productieplafond al bereikt is. Bij de basis GGZ zijn altijd genoeg mogelijkheden, omdat er bij diverse GGZ instellingen zorg is ingekocht. Voor basis GGZ kan het geen probleem zijn. Als iemand perse een bepaalde aanbieder wil, is er wellicht een wachtlijst, maar er is altijd een alternatief, omdat er ruim genoeg is ingekocht. Dan de Smitshoek. Dit staat niet tot 2019 leeg, tenminste, daar gaat de wethouder niet van uit. Het gesprek voor het achterste gedeelte is nagenoeg rond, hoewel er nog wat procedures lopen. Voor het voorste deel worden concrete gesprekken gevoerd, dus de wethouder hoopt, dat er snel iets komt. De bewoners van de Smitshoek weten inmiddels de weg te vinden naar de Standaard. De wethouder heeft ze zelf ook al een paar keer daar gezien, dus dat is gelukkig een gevonden aanbod. D66 focust op de druk bij de consulente bij de toegang. Dat is een voortdurend aandachtspunt. Hebben mensen de juiste workload? Blijven er belangrijke vragen liggen? Dat mag natuurlijk nooit. Als iemand echt vandaag zorg nodig heeft, dan wordt niet na afronding van het zorgdossier de juiste zorg toegekend. Daar waar nodig is, wordt direct acuut zorg ingezet, maar de workload blijft altijd een aandachtspunt. Tot slot de digitalisering. Het tempo van de heer Jonker zal nooit bijgebeend kunnen worden, maar het heeft wel aandacht nodig. Het is niet het tempo van de heer Jonker, maar het tempo van het Nederlands kabinet. Mevrouw Van Tatenhove geeft aan, dat het de aandacht heeft. Het college is bezig met trendanalyse en ook daar wordt gesignaleerd, dat digitalisering een aandachtspunt is. De ASD wordt niet om advies gevraagd op een rapportage. Mochten zij punten zien, waarop ze ongevraagd advies willen geven, kan dat altijd. De ASD wordt om advies gevraagd bij beleidsvoornemens.

Tweede termijn

De heer Lieverse wil eerst de heer Jonker feliciteren met zijn verjaardag. Op wat hij deelt over e-health zou hij graag willen ingaan, maar daar is geen tijd voor, maar het komt vast nog wel eens terug. Hij denkt, dat mevrouw Verhoef dan graag meedoet. De WSW was geen vraag van hem, maar hij wil er toch iets over zeggen. Er zijn niet alleen financiële gevolgen voor mensen die ermee te maken hebben, maar WSW is veel meer. Het is voor mensen ook vrienden ontmoeten, ook een zinvol bestaan hebben, zoveel meer. Als er over WSW gepraat wordt, zou hij het graag in een bredere context willen doen. De vragen van de CU zijn goed beantwoord, naar tevredenheid. Ook blij is hij met de opmerking van GL en PvdA over preventie. Ook daarvoor geldt: preventie is veel meer dan goedkoop. Preventie is ter voorkoming dat jongeren ernstig hulpbehoevend worden, dat zij een stigma krijgen, dat zij niet normaal worden gevonden door hun omgeving. Dus preventie is veel meer waard dan alleen maar financiële gevolgen voor de gemeente. Hij heeft iets gehoord over een motie, maar hij heeft niet begrepen waar het over gaat. De VVD heeft het over de tafeltjesavond en verspreiding van informatie; dat kan hij ondersteunen. Het was een boeiende avond. Hij hoopt, dat er snel weer een tafeltjesavond gaat komen in het sociaal domein, want het was goed bezet, ook met ambtenaren die goed op de vragen konden ingaan. Ook hier een tevreden gevoel over.

De heer Hoppenbrouwer gaat het wat afraffelen; dat vindt hij jammer. Hij zal de agendacommissie erop aanspreken, dat hij deze orde echt dramatisch vindt. Zo'n belangrijk stuk wat afgeraffeld moet worden. Complimenten aan wethouder Arends over de manier waarop ze haar beantwoording voor de eerste keer in deze commissie heeft gedaan. Petje af. Dan de schuldhulpverlening. Daar wordt gebruik van gemaakt, maar hoe verhoudt zich dat tot de landelijke tendens? Volgens de VNG kan het signaleren van schulden veel beter en oplossingen moeten effectiever. Er is een programma Schouders Eronder. Gaat de gemeente hieraan deelnemen? De uitkeringsfraude: hoe verloopt de samenwerking met Zoetermeer? Zijn het dezelfde resultaten als destijds bij de inzet van Investiga? De bijzondere bijstand: hoe lopen de ontwikkelingen? Hierover staat niets in het plan. Destijds zijn de Kleinsma-gelden gehanteerd. Wordt deze rijksbijdrage nog steeds ingezet als dekkingsmiddel? Dan nog een vraag over het initiatief, wat in de noordelijke gemeenten heeft plaats gevonden. Zij hebben een brief geschreven naar minister Hugo de

Jonge, waarin zij het rijk oproepen om meer geld te geven aan jeugdzorg. Is de wethouder bereid om ook een dergelijke brandbrief, zoals in Groningen, namens Lansingerland te schrijven? Er zijn nieuwe spelregels m.b.t. budget vernieuwing jeugdhulp. Dat moet kennelijk 1 oktober ingeleverd zijn. Gaat de gemeente Lansingerland daaraan deelnemen?

Mevrouw Van Reenen heeft nog een enkele vraag. Vorig jaar is het traject Leraar trek aan de bel in kaart gezet, heeft zij begrepen, waarbij afstemming is tussen zorg en onderwijs. In hoeverre is dit van invloed op het aantal indicaties?

Mevrouw Verhoef wil ook wethouder Arends feliciteren met haar goede beantwoording van de vragen. Het was heel duidelijk. Ook dank voor de toezegging, dat voortaan in de rapportage sociaal domein informatie over jonggehandicapten wordt meegenomen. Ook goed om te horen, dat het klanttevredenheidsonderzoek rondom gebruikers van de participatievoorzieningen al is afgerond. Ze is benieuwd naar de uitslag. Het is een hele kwetsbare groep. Ze hoopt echt dat het responspercentage bij dit onderzoek veel hoger ligt dan bij het onderzoek naar het gebruik van de jeugdzorg, want daar was het maar 17%. En 25% van de mensen die antwoord gaf was niet tevreden. Ze is benieuwd hoe het hierbij uitpakt. Wethouder Van Tatenhove legde duidelijk uit, dat er uitleg is geweest in een brief van 22 mei. Ze herinnert het zich nu ook. Fijn als er toch nog een mogelijkheid is om er in detail wat van te horen om nog een kleine sturing te geven. De heer Jonker gaf aan, dat hij dat ook wel ziet zitten. De heer Jonker noemde de digitalisering en de heer Lieverse dacht dat zij dat vast wel interessant vindt. Nou, dat klopt. E-health zit er aan te komen, of is er eigenlijk al. Binnenkort moet iedereen de eigen gezondheidsgegeven kunnen inzien en daarmee verwacht de overheid, dat mensen meer de regie kunnen nemen op hun gezondheid. Dat is voor de gemeente extra belangrijk, aan de ene kant een kostenbesparing en aan de andere kant om te zorgen dat mensen gezonder zijn. Tot slot nog een opmerking voor de heer Bergwerff van het CDA. Als hij de fiets zou pakken en de Rotte zou overgaan over de Pekhuisbrug bij voorkeur, dan komt hij in Ommoord en daar woont haar moeder. Zij woont daar met heel veel oudere mensen bij de Zorgbutler, daar krijgen ze lichte zorg en ondersteuning, maar ze wonen wel zelfstandig. Beneden is een hele verdieping met 30 jongeren, die begeleid wonen samen met die ouderen in die flat. Het is weldegelijk mogelijk om die mensen gewoon te laten wonen, zonder dat er overlast plaats vindt. Maar natuurlijk, het moet wel in de gaten gehouden worden. De voorzitter merkt op, dat het fijne aan de Pekhuisbrug is, dat men er nooit hoeft te wachten, want hij is altijd naar beneden.

Ook de heer Barendregt vond het optreden van wethouder Arends puik, fris en duidelijk. Chapeau. Hij werd ook enigszins opgejaagd door de 3-minuten regel op het laatst. Dat zorgde voor onduidelijkheid bij de heer Lieverse. WIJ is inderdaad van plan om een motie in te dienen en dat gaat over het volgende. Het heet blijkbaar Echt Thuis, een groep van oudere mensen, die samenkomt in het Berghonk. Dat dient een doel. Ze kunnen met elkaar praten en overleggen en in het kader van de eenzaamheidsbestrijding heeft het een positief effect en het komt uit de samenleving zelf. Pilots van de gemeente dalen het neer naar de samenleving. Nu gaat het om iets vanuit de samenleving, wat wel een steuntje in de rug kan gebruiken, terwijl er niets mee gedaan wordt. WIJ wil voorstellen om aan een deel van de huur, die zij betalen, subsidie te verlenen. De heer Lieverse snapt niet goed waarom er een motie gaat komen als de wethouder net heeft aangegeven, dat er een normale subsidieaanvraag gedaan kan worden. Dat begrijpt de heer Barendregt, maar soms is het goed om hier op deze wijze aandacht voor te vragen, om het college iets op te dragen, wat blijkbaar niet vanzelfsprekend is, als hij de documentatie leest. Vandaar dat hiervoor wordt gekozen. De heer Lieverse vraagt welke documentatie ontbreekt of niet compleet is. De heer Barendregt bedoelt niet, dat er documentatie ontbreekt. Men ziet sterk dat dingen vanuit het gemeentehuis neerdalen, maar er zijn ook initiatieven vanuit de gemeente zelf. De gemeente bedenkt wat, zoals gratis OV of praatje pot, maar dit is al een bestaand initiatief. Mensen, normale burgers, geen politici, hebben dit zelf bedacht. WIJ vindt dat dit aangemoedigd moet worden. Dat kan door van een deel van de huur subsidie te maken. De heer Hoppenbrouwer vraagt of er een concrete subsidieaanvraag is ingediend, die geweigerd is. Gaat het daar over? Als alle initiatieven via moties gesteund moeten worden, worden de raadsvergadering enka-zemen; dan gaat het heel lang duren. Dat lijkt niet de bedoeling van een motie. De heer Barendregt zegt dat WIJ voornemens is om die motie in te dienen en dat staat WIJ vrij. De heer Hoppenbrouwer beaamt, dat dit WIJ vrij staat, maar had ook een concrete vraag. Is er een subsidieaanvraag ingediend en door de gemeente geweigerd, ja of nee? Als het antwoord ja is, heeft WIJ een punt, als het antwoord nee is, dan moeten ze het indienen, zoals de heer Lieverse voorstelt. De heer Barendregt wil het hierbij laten.

De voorzitter geeft aan, dat fracties in de eerste termijn 5 minuten kregen; dat is meer dan de normale 3 minuten.

De heer Bergwerff wil de wethouder bedanken voor de duidelijke beantwoording. Wel nog een vraag, welke hij voortaan als technische vraag zal beschouwen. Onder het kopje kwaliteit en toezicht heeft hij iets opvallends gezien. Hier wordt mooi beschreven wat de toezicht inhoudt, maar hij heeft geen idee wat de resultaten van het toezicht zijn. Dit moet wel opgenomen worden in de jaarrapportage, denkt hij. Wat dit de uitkomst van dit toezicht? Het CDA hoopt, dat de voorzichtige, getalsmatige verantwoording in het vervolg gewoon in het rapport blijft. Bedankt.

Mevrouw Draak bedankt beide wethouders voor de antwoorden. Al haar vragen zijn beantwoord. Ze zal de brief van 22 mei opzoeken, wellicht volgt later nog een gelegenheid om hier iets over te zeggen. Tegen wethouder Van Tatenhove zegt zij, dat inderdaad een aantal specifieke aanbieders hun wachtlijst hebben gesloten. Het doet deugt om te horen, dat er nog alternatieven zijn. Ook daarmee was haar vraag beantwoord.

De heer Jonker is blij, dat digitalisering de aandacht krijgt, die het verdient. Ook bedankt hij de wethouders voor de beantwoording van de verschillende vragen. M.b.t. de gemiddelde wachttijd voor de ondersteuning jeugdzorg van 22 dagen: men moet echt de ambitie hebben om dit met elkaar dramatisch terug te brengen, ook al is dat moeilijk en ingewikkeld. Mevrouw Draak merkt op, dat die 22 dagen de wachttijd is van een deel van het proces. Zij wil juist benadrukken, dat het om bijna 4 maanden gaat, van aanmelding tot aan start behandeling. Die 22 dagen is een onderdeel daarvan. De heer Jonker gaat hierin mee. Hij is het erover eens, dat het flink korter kan of zou moeten. Juist digitaliseren, optimalisering van het proces, meer vertrouwen dat hier stappen gezet kunnen worden, is lastig, maar daar kan aan gewerkt worden de komende periode.

De voorzitter zit met de griffier te smoezelen over dat onderzoek indicatie jeugd GGZ, of dit mogelijk in september een bespreekpunt kan zijn. Hier lijkt behoefte aan te bestaan. Dit wordt op 27 augustus in de agendacommissie besproken. De heer Lieverse vroeg zich af of het verstandig was om een onderzoek te doen, terwijl andere gemeenten met vergelijkbare vragen zitten. Het was niet de bedoeling van zijn vraag om het onderzoek in bespreking te brengen in deze commissie. De voorzitter vraagt wie er wel behoefte heeft aan een bespreking. Mevrouw Verhoef heeft dit voorgesteld, omdat er allerlei vragen zijn. Er zijn weleens onderzoeken geweest, waarbij achteraf gezegd werd waarom er dat en dat niet gevraagd is. Het is ook een idee om schriftelijk te reageren op de vragen, die al gedeeld zijn in een brief, maar dat geeft minder informatie en ook niet de mogelijkheid om van elkaar te horen waar de brandende vragen zitten. Ook wil zij ervoor pleiten om de vragen, die ook gesteld zijn rondom de preventie in de jeugdwet, mee te nemen. Ook wat de heer Lieverse zegt, als er onderzoeken lopen in den lande, kunnen deze ook meegenomen worden. De informatie uit het land kan grofmazig opgepikt worden.

Wethouder Arends bedankt de commissie voor de waardering. Het is altijd spannend om in een eerste week hier te staan in een andere rol. Waardering helpt dan. De heer Lieverse zegt m.b.t. het scenario behoud van werk terecht, dat het wat breder is. Het heeft niet alleen effect m.b.t. de financiële gevolgen. Inderdaad, in de sociale context gaat het om ontmoetingen en structuur. Het scenario is het continueren van de huidige situatie. Dat is belangrijk. De heer Hoppenbrouwer stelt expliciet een vraag in het kader van schuldhulpverlening. Van de week heeft het college definitief een verdieping gebracht in de portefeuilleverdeling. Schuldhulpverlening ligt bij wethouder Van Tatenhove; zij zal hierop antwoorden. De heer Hoppenbrouwer vraagt of de uitkeringsfraude bij wethouder Arends ligt. Daarover had hij ook een vraag. Wethouder Arends heeft wel de uitkeringsfraude. De samenwerking met Zoetermeer bevalt niet goed. In de fase van coalitievorming is hierover gesproken. Het college wil dit echt gaan verbeteren. Het is ook opgenomen in het coalitieprogramma. De komende periode buigt het college zich over de samenwerking, of er nog sprake van samenwerking moet zijn. Er moet een verbetering komen als het gaat over fraude. Laat duidelijk zijn: in deze gemeente wordt niet geaccepteerd, dat er fraude gepleegd wordt. Belasting die iedereen betaalt, moet niet in verkeerde handen terecht komen. De heer Hoppenbrouwer had ook nog een vraag over de bijzondere bijstand. In 2016/17 waren er ontwikkelingen m.b.t. de bijzondere bijstand; het vloog uit de pan. Toen zijn de Kleinsma-gelden hiervoor gehanteerd. Wordt die rijksbijdrage nog steeds ingezet als dekkingsmiddel om de hoge kosten van de bijzondere bijstand te dekken. Wethouder Arends kan daar op dit moment geen antwoord op geven. Mogelijk kan zij hierin ondersteund worden. Ze vraagt om een minuut de tijd. De Kleinsma-gelden zijn inderdaad niet besteed voor de bijzondere bijstand. Ze zijn besteed voor stichting Leergeld, zwemgelegenheden. Ze zijn op een andere manier ingezet, maar uiteraard wel voor kinderen, die hieraan behoefte hadden.

Wethouder Van Tatenhove begint met de vraag van L3B over de schuldhulpverlening. De toename heeft alles te maken met het feit dat de gemeente mensen, die problemen hebben om rond te komen, eerder in de picture wil hebben. Hieraan is aandacht besteed met partners als Kwadraad, Humanitas, Vluchtelingenwerk en 3B Wonen en daardoor kwamen ze eerder in beeld. Als iets toegankelijk gemaakt

wordt, weten mensen het makkelijker te vinden. Het is het succes van het beleid. Soms schrikt men van de aantallen, dat in een rijke gemeente als Lansingerland toch mensen wonen, die terecht komen bij schuldhulpverlening. Het is dus eigenlijk het succes van het beleid. De heer Hoppenbrouwer merkt op, dat het bestaande stelsel van wet- en regelgeving rondom schuldhulpverlening onwerkbaar is en niet efficiënt. Dat mensen niet uit de schulden komen, maar dat het juist verergert, herkent de wethouder niet in Lansingerland. Wethouder Van Tatenhove vraagt of hij het heeft over de problemen waarover in de Tweede Kamer gesproken wordt. Het gaat daarbij om de stapeling en de verdubbeling van boetes en achterstanden en dat is iets wat zij herkent. Een traject begint vaak met een doos met enveloppen die niet meer geopend worden. Als er een aanmaning of rekening komt, doen mensen deze in een doos. Mensen zijn eerder in beeld, waarmee de doos eerder op tafel komt. Dit neemt niet weg, dat die problematiek wel herkend wordt. Organisaties geven een boete na de tweede aanmaning. En de boetes stijgen exorbitant, naarmate het traject langer duurt. Voor alle lobby's die hierop ingezet worden, dat overheden en organisaties zich moeten matigen, wil de wethouder wel een pleidooi houden. Dat herkent zij. GL vraagt of er al informatie is, maar dat zegt de wethouder niets. Ook de medewerkers zegt het niets. De heer Hoppenbrouwer heeft gevraagd of de gemeente meedoet aan het landelijke traject budget vernieuwing jeugdhulp. Voor 1 oktober kan deelgenomen worden als jeugdzorgregio, waarbij een transformatieplan ingediend moet worden. Zie website VNG. En het Gronings initiatief. Wethouder Van Tatenhove wil kijken naar het initiatief van de VNG, maar het zegt haar niets. Een brandbrief, zoals in Groningen, gaat niet naar het ministerie vanuit deze regio. Het onderwerp wordt wel in de regio aangekaart. Vanuit de regio is er wel contact met het ministerie, want regio Rijnmond heeft een grote stad met problematiek waarover regelmatig overleg is. De problematiek wordt dus wel aangekaart, maar op de manier van de regio. Gevraagd wordt of er informatie is over het traject Leraar trekt aan de bel. Dit komt in de eerstvolgende rapportage. De PvdA sluit aan bij de oproep van de heer Jonker over digitalisering. De wethouder wil onder de aandacht brengen, dat het seniorenweb probeert om senioren actief te begeleiden, zodat zij de laptop of ipad leren kennen om digitaal vaardig te worden. Mocht iemand senioren in zijn omgeving zien worstelen met een ipad, kan gewezen worden op de cursussen van seniorenweb, zodat mensen in elk geval weten hoe ze met digid om moeten gaan om bij gegevens te komen. Het wordt steeds belangrijker. WIJ kondigt een motie aan m.b.t. Echt Thuis. Dat is niet de weg die bewandeld moet worden. Als Echt Thuis gesubsidieerd wil worden, moeten ze dat zelf aanvragen. Als WIJ vindt dat de kaders te strak zijn, moeten de subsidiekaders opgerekt worden. Maar een initiatief vanuit de veerkracht van de samenleving moet niet ingekapseld worden in een subsidiekader als het op eigen initiatief ontstaat en levensvatbaar is. Niet alles hoeft gekoppeld te worden aan gemeentelijke geldstromen. Men moet blij en enthousiast zijn over initiatieven vanuit de samenleving en zichzelf financieel kunnen bedruipen. Als er een subsidieaanvraag is, waarvoor de kaders niet toereikend zijn, moet er gesproken worden over de subsidiekaders en niet over een incidenteel geval, waarvoor door de raad incidenteel een uitzondering moet worden gemaakt. Dat lijkt niet de weg van de raad, die stuurt op hoofdlijnen. De heer Hoek snapt wat de wethouder zegt. Als hij het coalitieakkoord goed gelezen heeft, wordt er flink geïnvesteerd in het terugdringen van eenzaamheid. Dit is een mooi initiatief. Hij weet, dat er gesproken wordt met de gemeente over de hoogte van de huur. Het is niet vergelijkbaar met een kegelhonk, die een ruimte een hele week heeft. Dit initiatief betreft 4 middagen per week, maar ze betalen meer. Het is een stuk toegevoegde waarde om eenzaamheid terug te dringen. Hier kunnen mensen mee geholpen worden. Dat is zo waardevol, dat de gemeente een hand moet toesteken om eruit te komen. Als het niet lukt, kan nog naar subsidie gekeken worden. Deze mensen plegen een prima inspanning om eenzaamheid terug te dringen en daar betalen ze relatief veel huur voor. Dat is zonde, want hiermee kan een initiatief ook getackeld worden. Dat zou doodzonde zijn, omdat er aan de andere kant geïnvesteerd wordt om eenzaamheid terug te dringen, zoals gratis OV, praatje pot. Kom op, men met de zaken die er al zijn koesteren. Wethouder Van Tatenhove denkt dat hij een mooi pleidooi heeft gehouden. Als er initiatieven zijn, moeten die een kans krijgen. Als er onevenredig veel huur wordt betaald, moet daar over gesproken worden en niet over subsidie. De heer Hoek zal kijken wat de beste aanvliegroute is. Mogelijk komt hij er nog op terug.

Wethouder Van Tatenhove gaat in op de vraag van het CDA m.b.t. kwaliteit toezicht en om dit mee te nemen in de rapportage. Er zijn vanavond wat suggesties gedaan m.b.t. het verbeteren, uitbreiden en aanpassen van de rapportage. Gekeken zal worden welke gegevens bruikbaar zijn vanuit het toezicht, om die mee te nemen in de halfjaarrapportage. D66 kwam terug op de wachttijden. Natuurlijk probeert men de wachttijden zo kort mogelijk te maken. Het zou mooi zijn om de ambitie uit te spreken, dat er geen wachttijden meer zijn, maar er moet zorgvuldig afgewogen worden wat iemand nodig heeft aan zorg en ondersteuning. Nogmaals, als er acuut iets ingezet moet worden, dan gebeurt dat. Voor veel mensen helpt het ook al, dat er een gesprek gevoerd is aan de keukentafel met de consulent, omdat ze dan weten dat er hulp of ondersteuning komt. Mevrouw Draak vroeg in de eerste termijn naar de droom van de wethouder. Hierop wil de wethouder zeggen: wacht in spanning op het collegeprogramma, waarin de afgeleide doelen uit het coalitieakkoord worden opgenomen. Een spannende zomervakantie.

Mevrouw Verhoef had verwacht dat de wethouder nog iets zou zeggen m.b.t. het al dan niet bespreken van het onderzoek. Wethouder Van Tatenhove vond de suggestie om te reageren op de brief van 24 mei wel heel waardevol. Hierin staan 5 of 6 punten op blz.3, onderwerpen die meegenomen worden in het onderzoek. Ze stelt voor, dat de fracties reageren richting de griffie en dat de griffie de input verzamelt en doorstuurt, zodat ook duidelijk is wat de andere fracties hebben gevraagd en waar overlap in zit. Daarna gaat het college met de opzet van het onderzoek en het zoeken naar een bureau aan de slag. Dan is er tijdwinst. De wethouder vraagt of 1 juli een optie is. Ze ziet de griffier knikken van ja. Een toezegging vanuit de commissie, is dat wat? Dit lijkt de voorzitter een novum. Reacties moeten voor 1 juli ingediend zijn bij de griffie. De commissie heeft altijd de gelegenheid om er een bespreekpunt van te maken, indien gewenst.

6. *Stukken ter advisering aan de raad*
Er zijn geen stukken ter advisering aan de raad.

7a. Actualiteiten uit het college

Wifi4you
Wethouder Van Tatenhove begint met de aanvraag voor wifi4you. De heer Erwich heeft het initiatief genomen voor die motie. De aanvraag is voorbereid, op het moment suprême is de aanvraag ingediend, maar toen bleek dat Lansingerland niet de enige was in Europa, want het liep storm en vast. Het is nu uitgesteld tot de tweede ronden in het najaar van 2018. De gemeente moet afwachten of ze geselecteerd wordt voor de Europese ronde. Voor de chillplekken wordt gekeken wat gedaan kan worden, vooruitlopend op.

Adviesraad sociaal domein, rookvrije generatie
Wethouder Van Tatenhove geeft aan, dat veel raadsleden aanwezig waren. Er is een mooi, duidelijk verhaal verteld over de rookvrije generatie, waar iedereen een bijdrage aan moet leveren, om dat te kunnen realiseren. Het past bij het idee, dat Lansingerland een gezonde gemeente is. Het college heeft besloten om ermee aan de slag te gaan als gemeente. Het college komt hier op terug.

Volle huisartsenpraktijken
Wethouder Van Tatenhove merkt op, dat er geruchten zijn over volle huisartsenpraktijken. Ze heeft zich daar even in verdiept en contact gehad met de preferente zorgverzekeraar Achmea, want zij contracteren de huisartsenzorg. Ook is Zilveren Kruis gecontacteerd, maar deze geeft aan de signalen niet te kennen, dus het lijken individuele signalen te zijn. In principe moet iedereen die een huisarts nodig heeft een huisarts kunnen vinden. Als die signalen komen, gaat de wethouder er dan ook serieus mee aan de slag, want ook de zorgverzekeraars zitten er bovenop. Het kan niet zo zijn, dat mensen in de gemeente komen wonen, maar naar hun vorige gemeente moeten voor huisartsenzorg.

7b. Actualiteiten uit de commissie
Geen opmerkingen.

7c. Verbonden partijen
Geen opmerkingen.

8. Rondvraag en sluiting
De heer Hoppenbrouwer heeft een rondvraag over de nieuwbouw van VMBO Wolfert Lansing. In het AD van 19 juni stond een artikel over het feit, dat de klassen op VMBO-niveau verder leeg lopen. Het aantal leerlingen VMBO duikelt de komende jaren stevig naar beneden. In het Rijnmondgebied wordt zelfs een daling van 10% gevreesd. Dat leidde bij hem tot de volgende vraag. Wat betekent dat voor de nieuwbouw van VMBO Wolfert Lansing? Is deze berichtgeving aanleiding om de geplande omvang van de school te heroverwegen? Het lijkt verstandig, met een knipoog naar het gemeentehuis, om te voorkomen dat er gebouwd gaat worden voor leegstand. Wethouder Van Tatenhove beaamt, dat er landelijk een afname is van het aantal VMBO leerlingen. Deze trend laat zich ook in deze regio en gemeente zien. Het college is in gesprek met BOOR over de betekenis hiervan voor de schoolorganisatie. Het is de bedoeling, dat Wolfert Lansing niet alleen een VMBO is, maar een VMBO met een HAVO erbij, omdat veel leerlingen op dat grensvlak wiebelen. Soms is HAVO net te zwaar en soms kan een VMBO leerling toch naar de HAVO. Het profiel is dus iets breder. De verwachting is dan dat het leerlingaantal op peil blijft, passend bij de plannen. Los daarvan is met BOOR een doordecentralisatie-overeenkomst afgesloten. Zij gaan het schoolgebouw bouwen en de gemeente betaalt een bedrag per leerling. Als de leerlingen er niet zijn, is het voor de gemeente financieel geen punt. Wel eens met de opmerking, dat het niet wenselijk is dat er voor leegstand gebouwd wordt. Nogmaals, het is een besluit van BOOR om een schoolgebouw te bouwen. De heer Hoppenbrouwer begrijpt, dat het profiel van de school gewijzigd is. Hij dacht dat er in eerste

instantie gebouwd zou worden voor VMBO en MBO. Is dat los gelaten. Wethouder Van Tatenhove heeft in de overdracht vernomen, dat het om VMBO en HAVO gaat. Dat heeft zij vernomen in één van de gesprekken met de directeuren. Lansingerland heeft veel leerlingen met een profiel net op het grensvlak. Zij moeten dan eigenlijk naar een HAVO/VWO combinatie, terwijl VMBO/HAVO idealer is, omdat dan binnen hetzelfde schoolgebouw makkelijker een switch gemaakt kan worden.

De heer Crielaard heeft een vraag over wespen. Onlangs heeft een inwoner contact opgenomen met de gemeente en melding gemaakt van honderden wespen in zijn buurt. Vlakbij het wespennest woont een gezin met jonge kinderen en voor hen kunnen meerdere wespensteken gevaarlijk zijn. Uit voorzorg zijn deze jonge kinderen binnenshuis gehouden. De inwoner heeft contact gezocht met de gemeente met het verzoek de wespen te verwijderen. Hij kreeg vervolgens te horen, dat hij zelf op zoek moest gaan naar ongediertebestrijders. Hierop heeft de inwoner contact opgenomen met de heer Meester. Ook is er contact geweest met de wethouders Fortuyn en Van Tatenhove. De wespen zijn inmiddels verwijderd, maar de zaak roept wel wat vragen op. De gemeente heeft namelijk een zorgplicht op het gebied van volksgezondheid. In deze kwestie heeft de buurt hinder ondervonden van het nest, dus er is geen sprake van een individueel geval. Tevens veroorzaken wespen gezondheidsrisico's, zeker bij jonge kinderen. Hieruit kan gesteld worden, dat de volksgezondheid in het geding was. Deelt de wethouder de mening van L3B dat de gemeente de wettelijke taak heeft om schadelijk en hinderlijk gedierte, zoals wespen, te bestrijden in het kader van de volksgezondheid? Deelt de wethouder de mening van L3B, dat de dienstverlening naar de inwoner toe hulpvaardiger had kunnen zijn? Wethouder Van Tatenhove kreeg vrijdag de vraag. Ze heeft hierover contact gehad met wethouder Fortuyn, omdat hij over de buitenruimte gaat en de wespen zich ophielden in de buitenruimte. Dit deden ze echter niet op gemeentelijk terrein, maar in de tuin van één van de inwoners. De gemeente is niet verplicht om ze op te ruimen in de tuin van inwoners voor rekening van de gemeente, maar wel in het openbare gedeelte. Op de website van de gemeente staat dit ook vermeld. Hier staan namen van bedrijven genoemd, die dit wel kunnen. Hier staat zelfs een bedrijf uit Bleiswijk bij; zij zijn diezelfde middag nog gekomen om het wespennest te verwijderen. Eens, dit zijn diertjes die men liever niet in de buurt van kinderen ziet rond zwerven, zeker niet in grote getale. Op eigen terrein is het dus de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het terrein. Als de gemeente het wel doet, is het een service, maar geen plicht. Zelf had ze ervaring met vermeende ratten, waarbij het overigens ging om uilenballen, waarbij ze erachter kwam dat men niet voor alles bij de gemeente terecht kan. Op de website staat het duidelijk vermeld. Niet voor het verslag vertelt de wethouder over de uilenballen, die ze aantrof op haar balkon. Toen ze in het snuitje van een uil keek, wist ze zeker dat het om uilenballen ging. De heer Crielaard mist het antwoord op de tweede vraag. De dienstverlening. Wethouder Van Tatenhove is van mening, dat de gemeente hulpvaardig is geweest door namen en telefoonnummers van bedrijven te noemen. De gemeente is niet verplicht om het op te ruimen. Van de heer Meester begreep ze, dat er gezegd was dat ze pas maandag zouden komen, wat dan wel een punt is, maar dit betreft niet de dienstverlening van de gemeente. Ze is er blij mee, dat de Bleiswijkse ongediertebestrijding nog voor het weekend langs geweest is.

De heer Xhemaili heeft een vraag inzake het integraal huisvestingsplan. Uit de beantwoording van de technische vragen begrijpt hij dat het integraal huisvestingsplan primair onderwijs pas in 2019 wordt geactualiseerd. In 2017 zijn alleen leerlingprognoses opgesteld met onder meer de meest recente leerlingtellingen en woningbouwplanning. De actualisatie loopt dus achter. In het algemeen hebben scholen huisvestingsproblemen, zoals in Bleiswijk. De volgende vraag aan de wethouder. Worden deze huisvestingsknelpunten in 2019 opgelost? Zijn deze oplossingen structureel? Wethouder Van Tatenhove zegt dat het klopt, dat het college in 2019 met een nieuw integraal huisvestingsplan wil komen. De voorbereidingen zullen starten in de tweede helft van 2018. Het kost inderdaad altijd wat tijd om een nieuw IHP op te stellen wat een tijdje vooruit kijkt. Leerlingen worden op een zeker moment geteld, op 1 januari, en die gelden dan voor het nieuwe schoolseizoen, wat na de zomervakantie start. Dat gebeurt op basis van prognoses. Het is de vraag of het achterloopt. Dan start de puzzel m.b.t. het aantal benodigde lokalen en waar ruimte is. Als er op school A te weinig ruimte is en op school B zijn lokalen over, dan geldt de afspraak, dat de klassen die op school A niet terecht kunnen, uitwijken naar school B. Zo wordt er in eerste instantie naar gekeken om het geheel sluitend te krijgen. Voor een nieuw IHP wordt meer naar de toekomst gekeken. Is de vraag van school A structureel? Moet dan voor school A nagedacht worden over een alternatief? Dit wordt op dat moment gedaan. Er wordt niet op een individuele aanvraag voor nieuwbouw, vervangende nieuwbouw of uitbreiding ja gezegd als er nog ruimte is in school B en als het nog niet structureel is of in een IHP geborgd kan worden. Wel wordt gezocht naar passende en structurele huisvesting, maar soms is er een alternatief. De heer Hoppenbrouwer is een beetje verbaasd over het antwoord. Bleiswijk heeft een acuut probleem, nu, vandaag. Anne Frank zit vol en heeft ruimte nodig. Vervolgens komt de discussie rond de Mauritsschool. Ook Alexander de Kwakel moeten tegen het licht gehouden worden. Er wordt pas in 2019 gebouwd, terwijl het 3 jaar geleden al bijna instortte. Hij hoeft geen heel nieuw IHP, maar wel een update na de zomer m.b.t. die gebouwen. Er zijn dus kennelijk prognoses. Het lijkt wethouder Van Tatenhove prima om over PWA de Kwakel bij te praten, want de

plannen voor nieuwbouw rollen verder uit in de tijd. De Mauritsschool staat eind van dit jaar op de agenda, omdat in 2015 besloten is dat het in 2018 op de agenda zou komen. Dus dit komt terug. En in Bleiswijk is bij Anne Frank ruimte te kort, maar in De Poort is over. Dat betekent, dat de leerlingen, die niet terecht kunnen in Anne Frank wel terecht kunnen in locatie De Poort. In Bleiswijk zijn per saldo voldoende lokalen voor primair onderwijs. De wethouder zegt niet dat het ideaal is. De heer Hoppenbrouwer beaamt dat het niet ideaal is. Hij zou in de raad de discussie willen hebben wat hiermee gedaan moet worden. Kan de peuterspeelzaal bijvoorbeeld niet naar de Snip overgeheveld worden, bijvoorbeeld? De discussie verdwijnt nu en dat is zonde. Wil de wethouder dit tegen het licht houden en in september hierop terug komen? De heer Xhemaili kan dit voorstel steunen. Hij wil er graag een bespreekpunt van maken. De voorzitter zegt dat dit aan hem is. Als er op tijd een stuk ingeleverd wordt, dan wordt het een bespreekstuk in september. Wethouder Van Tatenhove merkt op, dat daar niet op gewacht wordt bij acute problemen. Mevrouw Verhoef zegt dat de acute problemen al eerder zijn aangekaart. Vorig jaar heeft zij een vergelijkbare vraag gesteld, gericht op de Anne Frankschool, precies zoals de heer Hoppenbrouwer uitlegt. Er ligt een acuut probleem en de school heeft zelf een oplossing voorgedragen. Ze wil er graag over van gedachten wisselen. De voorzitter merkt op, dat de route bekend is.

De voorzitter merkt op, dat dit de laatste commissie voor de zomer was. Volgende week woensdag op 27 juni is er een beeldvormende avond over de Snip. Komt allen. Hij dankt aanwezigen voor alle beraadslagingen. Niets meer aan de orde zijnde, sluit hij de vergadering om 22.15 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.

AGENDEREN BESPREEKPUNT COMMISSIE

Registratienummer : *(In te vullen door de raadsgriffie)*	

De commissie Samenleving in vergadering bijeen d.d. 13 september 2018 besluit het onderwerp “Op weg naar een rookvrije generatie” te bespreken

Onderwerp:
Op weg naar een rookvrije generatie.

Reden om onderwerp op de agenda te plaatsen:

Op 13 juni 2018 werd door de Adviescommissie Sociaal Domein een themabijeenkomst belegd over “een rookvrije generatie”. Aan deze bijeenkomst werd door vertegenwoordigers van bijna alle fracties deelgenomen. Het ging tijdens de presentaties en de discussie erna over de gezondheidsrisico’s van roken, hoe verslaving ontstaat en de invloed van het op jonge leeftijd in aanraking komen met mensen die roken. Hierbij kwam nadrukkelijk het belang aan bod van het voorbeeldgedrag van beleidsmakers, docenten, coaches, vrijwilligers en ouders bij uiteenlopende faciliteiten als scholen, sportaccommodaties (juist ook “langs de lijn”) en speeltuinen. Daarnaast werd het belang besproken van de ongemakkelijke situatie van medewerkers die tijdens pauzes alleen bereikbaar zijn in rookkamers, wat voor niet-rokers — en nog extra voor niet-meer-rokers — hinderlijk tot confronterend is. Over voorbeeldfunctie gesproken is het ongeloofwaardig om niet ook te kijken naar de gemeentelijke accommodatie die het meest dichtbij is: ons eigen gemeentehuis.

Te bespreken in commissie Samenleving:

1. Deelt de raadscommissie de mening van de ChristenUnie dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft als het gaat om het rookbeleid?
2. Indien de commissie het eens is dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft, vindt zij dan ook dat de gemeente concrete stappen moet nemen in het rookbeleid?
3. Aan welke concrete stappen denkt de commissie?

Ondertekening en naam,
Paul Lieverse, ChristenUnie Lansingerland

AGENDEREN BESPREEKPUNT COMMISSIE

Registratienummer:
(In te vullen door de raadsgriffie)

De commissie samenleving in vergadering bijeen d.d. 13 september 2018

Onderwerp: op weg naar een rookvrije gemeente, beleid vormen.

Reden om onderwerp op agenda te plaatsen:

De gemeente werkt al jaren aan gezondheidsbevordering, dat staat ook in de Wet publieke gezondheid, maar aan roken werd nog weinig gedaan. Terwijl Jaarlijks meer dan 20.000 mensen overlijden aan de gevolgen van roken. Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning of Zorgverzekeringswet is het nodig om in te zetten op kwetsbare doelgroepen, nu is het zo dat onder die groepen vaak wordt gerookt. Als de gemeente meer aandacht schenkt aan de rookvrije omgeving, kan gezondheidswinst worden behaald. Lansingerland heeft baat bij gezonde en actieve inwoners, er wordt namelijk meer geparticipeerd, leveren een grotere bijdrage aan de gemeente en het zijn meer zelfredzame inwoners. De gemeente is een belangrijke partij voor het realiseren van een rookvrije omgeving. Een gemeente kan haar partners mobiliseren om deze plaatsen rookvrij te maken. Hiervoor dient beleid te worden gerealiseerd, in welke mate dienen partners, verenigingen of scholen zich te houden aan het doel die de gemeente voor ogen heeft om tot een rookvrije gemeente te komen. Dient hier bestraffend of juist motiverend te worden opgetreden? Hoe moeten de kaders worden vormgegeven? Wij willen graag een bespreekpunt voorstellen om met de overige partijen te discussiëren of er überhaupt beleid dient te komen over dit vraagstuk en zo ja, wat zijn de kaders en hoe moet dat worden vormgegeven.

Te bespreken in commissie: Samenleving

Ondertekening en naam,

Selgei Gabin
GroenLinks Lansingerland

Gemeenteraad Lansingerland

Afdeling
Economische & Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Martijn de Koning
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 13 juli 2018
Ons kenmerk U18.06849
Uw brief van

Onderwerp **Trendanalyse sociaal domein**

Geachte Leden van de Raad,

Als bijlage bij deze brief bieden wij u de tweejaarlijkse update van onze trendanalyse sociaal domein aan. In lijn met de doorlopende ontwikkeling van het sociaal domein hebben wij deze uitgebreid ten opzichte van de vorige versie van deze analyse. De nieuwe trendanalyse bestaat uit twee onderdelen, elk met een verschillend karakter en functie:

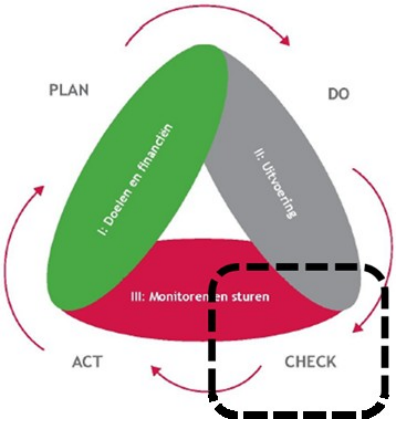
- **Trendanalyse I: 'Het sociaal domein in 2018'** bevat een update van de 'foto' van het sociaal domein zoals wij deze in 2016 opgesteld hebben. In dit document geven wij aan de hand van een breed scala aan gegevens en bronnen een veelal kwantitatief overzicht van de huidige stand van zaken binnen het sociaal domein en de ontwikkelingen uit de afgelopen twee jaar. De opzet en onderwerpen die wij hierin behandelen zijn gelijk aan de vorige trendanalyse uit 2016.

- In de **Trendanalyse II: 'Vooruitblik en uitdagingen'** blikken wij vooruit op de veranderingen in onze samenleving die wij op de middellange termijn voorzien en de impact die deze zullen hebben op ons sociaal domein. Dit stuk is een meer kwalitatieve onderbouwing en geeft een globaal overzicht van de belangrijkste uitdagingen die de komende periode op ons af zullen komen.

Kader: steeds snellere veranderingen
Onze samenleving is in toenemende mate en snelheid aan verandering onderhevig. Deze veranderingen laten zich, zeker op lokaal niveau, slechts beperkt voorspellen en in nog mindere mate sturen. Dit terwijl de invloed van dergelijke ontwikkelingen op het sociaal domein enorm is. Hiervoor hoeven we slechts kort terug te kijken. Bij het schrijven van de vorige trendanalyse waren een krappe arbeidsmarkt, huizen die financieel onder water stonden en de toestroom van asielzoekers uit Syrië ontwikkelingen met een enorme impact. Nu, slechts twee jaar later, zijn deze ontwikkelingen niet alleen beperkt relevant maar in sommige gevallen 180 graden gedraaid.

Functie van de Trendanalyse

De functie van de voorliggende trendanalyse binnen is *checkend* (sluit ons beleid en de uitvoering daarvan nog aan op de praktijk?) en *signalerend* (richten wij ons nog op de juiste zaken?). De analyse is niet geschreven met als doel om ons beleid of de uitvoering hiervan bij te stellen.



Binnen de plan-do-check-act cyclus, zoals vastgelegd in het beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022, vormt de trendanalyse een invulling van de 'check' fase (samen met de (half)jaarrapportages en de zomerrapportage en jaarrekening in de planning- en control cyclus). In de eerste bijlage bij deze brief verduidelijkheden wij de functie en de inhoudelijke samenhang van de trendanalyse met het Beleidsplan Sociaal Domein en de (half)jaarrapportages.

Het gesprek aangaan

De resultaten van de trendanalyse kunnen aanleiding geven tot bijstelling of intensivering van ons huidige beleid, of het ontwikkelen van nieuw beleid. Dit is echter een vervolgstap. Aan de hand van de voorliggende documenten willen wij graag het gesprek met u aangaan over de huidige staat en ontwikkelingen binnen onze samenleving in het algemeen en het sociaal domein in het bijzonder. Om dit gesprek te faciliteren hebben wij op de beeldvormende avond op 4 juli de resultaten van de bijgevoegde documenten toegelicht en met u besproken. Wij verzoeken u om de bijgevoegde documenten als bespreekstuk te agenderen voor de Commissie Samenleving in september.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

b.a.
Ron Jeltema
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlagen:
- Samenhang trendanalyse, beleidsplan en jaarrapportage
- Trendanalyse I: Het sociaal domein in 2018 (T18.03782)
- Trendanalyse II: Vooruitblik en uitdagingen (T18.08622)

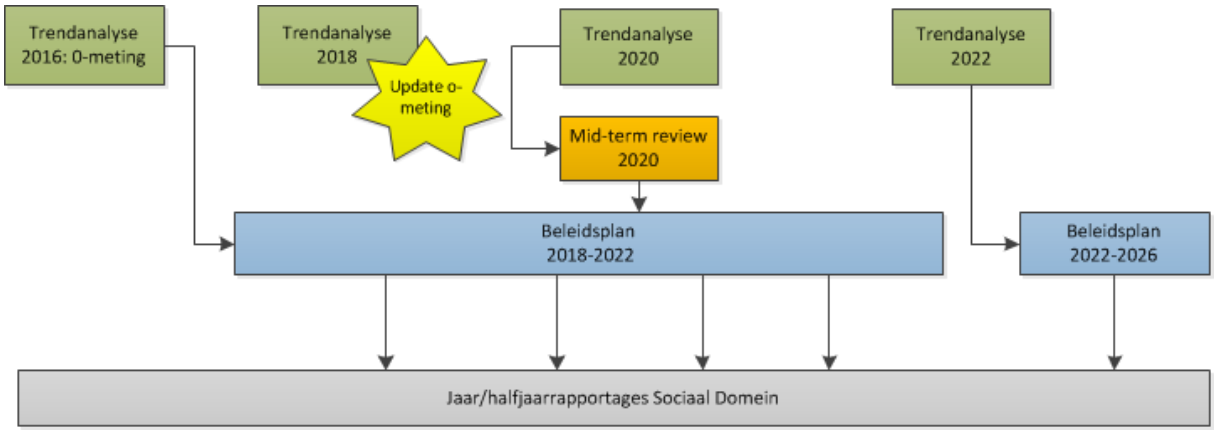
Bijlage: samenhang trendanalyse, beleidsplan en jaarrapportage

(tekst: Jaarrapportage Sociaal Domein 2017, paragraaf 2.2)

Als basis voor het *'Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022: Versterken van Veerkracht'* stelden wij in het voorjaar van 2016 een trendanalyse op. Hierin bespraken we een aantal trends aan de hand waarvan we de ontwikkeling in problematiek, uitdagingen en kansen binnen het Sociaal Domein voorspellen. Nu, twee jaar later, is het tijd voor een update. In juni 2018 is een nieuwe 'foto' van de stand van zaken en de belangrijkste ontwikkelingen binnen het sociaal domein in Lansingerland gereed.

In de onderstaande figuren geven wij de procesmatige en inhoudelijke samenhang tussen de trendanalyse, het beleidsplan en de jaarrapportages schematisch weer.

Figuur 1: procesmatige en inhoudelijke samenhang beleidsplan, trendanalyse en jaarrapportage



	Beleidsplan	Trendanalyse	Jaarrapportage
Frequentie	4-jaarlijks	2-jaarlijks	Jaarlijks
Horizon	Vooruit kijken		Terugkijken
Primaire functie	Plan	Signaleren & Checken	Verantwoording afleggen
Wat doen we hiermee?	Beleid vaststellen	Input voor beleidsplan & middenterm review	Informatie raad & samenleving
Doelgroep	Al onze inwoners		Gebruikers van ondersteuning uit SD
Monitoringsniveau *(uit beleidsplan)*	n.v.t.	Gehele samenleving	Doelgroep & individu
Vraag *(uit beleidsplan)*	Wat willen we bereiken?	– Willen we nog de goede dingen bereiken? – Zijn onze acties nog adequaat gezien de huidige situatie?	– Wat hebben we gedaan? – In hoeverre hebben onze acties bijgedragen aan het bereiken van onze doelstellingen?

GEMEENTE Lansingerland

Het sociaal domein in 2018

Trendanalyse



Auteur: Serge Deceuninck, Sanne Koopmans, Elsa van Kempen
Afdeling: Team Maatschappelijke Ontwikkeling & Participatie
Versienummer: 2.0
Corsanummer: T18.03782

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
2 Landelijke trends 4
3 Ontwikkeling Lansingerland 9
4 Trends Samenleving 13
5 Trends jeugd (0-18) 14
6 Trends volwassenen (18-67) 19
7 Trends ouderen (67+) 23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Als basis voor het beleidsplan sociaal domein *Versterken van Veerkracht*, maakten we in het voorjaar van 2016 een trendanalyse. In deze trendanalyse bespraken we een aantal trend aan de hand waarvan we kunnen proberen de ontwikkeling in problematiek, uitdagingen en kansen te voorspellen.

Nu twee jaar later is het tijd voor een update en maken we een nieuwe foto van het sociaal domein in Lansingerland. De nieuwe trends die we signaleren ten opzichte van 2016 staan beschreven in deel 2 'Vooruitblik en Ontwikkelingen' bijbehorend bij deze trendanalyse.

In hoofdstuk 2 bespreken we ter introductie en als brede context een aantal landelijke trends die ook van invloed zijn op (of gelden voor) Lansingerland. In hoofdstuk 3 zoomen we in op de opbouw van Lansingerland. We bespreken de demografie, de economische samenstelling en gezinssamenstelling van huishoudens en de ontwikkelingen in huizenbouw. Daarnaast maken we een actuele foto van de doelgroepen jeugd, volwassenen en ouderen. We richten ons hierbij op in elk geval economische, fysieke en psychosociale factoren.

1.2 Bronnen

De gegevens uit deze trendanalyse zijn gebaseerd op diverse bronnen. We hebben zo veel mogelijk gebruik gemaakt van dezelfde bronnen om een goede vergelijking te maken ten opzichte van twee jaar geleden. De meest gebruikte bronnen zijn:

- www.waarstaatjegemeente.nl
- Gegevens uit gemeentelijke systemen
- CBS Statline
- GGD Rotterdam Rijnmond
- Rapporten van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)

We gebruiken de meest recente gegevens die voorhanden zijn. De GGD heeft een onderzoekscyclus waardoor dezelfde leeftijdsgroep om de paar jaar wordt onderzocht. Dit kan betekenen dat sommige gegevens al een aantal jaar oud zijn. In 2018 doet de GGD onderzoek onder de 0 – 12 jarigen en in 2019 onder de 12 – 18 jarigen.

2 Landelijke trends

Het programma Gemeenten van de toekomst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in 2014 een rapport uitgebracht waarin ze een groot aantal wereldwijde en landelijke trends bespreken.[1] Dit rapport vormt de basis voor de trends die in dit hoofdstuk worden besproken.
Het rapport bespreekt 25 trends, verdeeld in 5 categorieën: demografie, economie, sociaal maatschappelijk, politiek en technologie & ecologie. Uit deze trends hebben we vijf trends gekozen die naar ons idee de grootste en meest directe gevolgen hebben voor het sociaal domein:

1. Mensen blijven langer thuis wonen
2. De bevolking ontgroent en vergrijst
3. Het inkomen en vermogen verandert
4. Digitalisering en smart living nemen toe
5. Jongeren zijn in ontwikkeling: studerend, werkend, gelukkig en optimistisch

Hieronder worden deze trends toegelicht. Per trend worden ook de mogelijke knelpunten en kansen voor het sociaal domein besproken.

2.1 Mensen blijven langer thuis wonen

Ouderen blijven steeds langer in hun eigen woning wonen. Dit komt enerzijds door de groeiende wens om ook op hogere leeftijd het leven voort te willen zetten zoals iemand gewend is. Anderzijds komt dit ook door extramuralisering en de financiële scheiding tussen wonen en zorg. Daardoor zijn er minder mogelijkheden om eerder in een beschermde setting te wonen.

Tevens komen kwetsbare groepen – waaronder verstandelijk beperkten en inwoners met psychische/psychiatrische beperkingen – eerder zelfstandig te wonen in situaties waar voorheen een intramurale voorzieningen als passend gezien zou zijn.

2.1.1 *Kansen*

- Financieel voordeliger
- Kan de sociale cohesie en eigen kracht van de buurt versterken
- In de eigen omgeving blijven wonen is goed voor het welbevinden van de inwoner
- Geen concentratie van hulpvragen maar een spreiding door de wijk, dit ontlast mantelzorgende buren
- Smart living (domotica, elektrische stofzuigers, 'knuffelrobot')

2.1.2 *Knelpunten*

- Kans op onveilige situaties in en om het huis neemt toe
- Minder mogelijkheden voor vroegsignalering
- Ervaren bereikbaarheid van voorzieningen neemt af
- Kans op sociaal isolement neemt toe
- Ondersteuningsbehoefte qua verzorging en huishouding neemt toe

Grenzen aan redzaamheid

De hedendaagse samenleving stelt hoge eisen aan de redzaamheid van burgers. Op cruciale onderdelen van het leven wordt van burgers veel alertheid gevraagd. Lang niet alle burgers zijn onder alle omstandigheden hiertoe in staat. Er bestaat een behoorlijk verschil tussen wat van burgers wordt verwacht en wat zij daadwerkelijk aankunnen. De groep voor wie de eisen soms te hoog gegrepen zijn, is niet beperkt tot een kleine groep 'kwetsbaren' zoals mensen met een laag IQ. Ook mensen met een goede opleiding en een goede maatschappelijke positie kunnen in situaties verzeild raken waarin hun redzaamheid ontoereikend is, zeker op momenten dat het leven tegenzit. Dat is niet omdat hun intelligentie of kennis tekortschiet, maar omdat er een beroep wordt gedaan op allerlei andere mentale vermogens, zoals het vermogen om in actie te komen, om het hoofd voldoende koel te houden, en om vast te houden aan goede voornemens.

Bron: Weten is nog geen doen (WRR)

[1] http://gemeentenvandetoekomst.nl/item/trends-en-ontwikkelingen-voor-de-gemeente-van-de-toekomst

2.2 De bevolking ontgroent en vergrijst

Het aantal ouderen in de Nederlandse bevolking neemt sterk toe. Tegelijk daalt het aantal jongeren. Hierdoor stijgt de gemiddelde leeftijd van de bevolking. Daar moet wel bij worden vermeld dat het aantal gezonde en vitale ouderen door verbeterde leefomstandigheden en gezondheidszorg toeneemt.

2.2.1 *Kansen*

- Ouderen worden steeds vitaler, kunnen wellicht zelf mantelzorg en vrijwilligerswerk verrichten
- Ouderen hebben pas op steeds latere leeftijd zelf zorg nodig
- Minder werkloosheid als gevolg van de krapte, dus minder bijstandsuitgaven

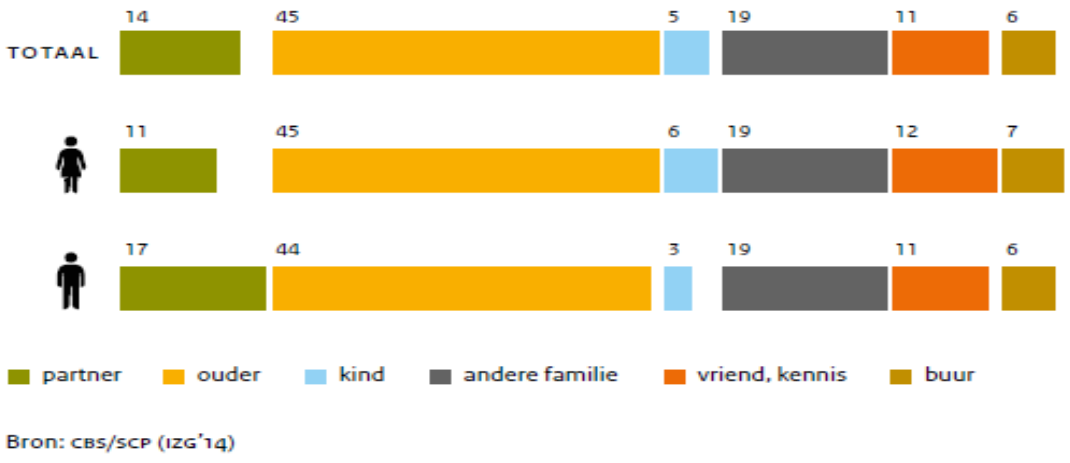
2.2.2 *Knelpunten*

- Krapte op de arbeidsmarkt
- Grotere druk op middengroep voor vrijwilligerswerk en mantelzorg
- Meer ouderen dus groter beroep op voorzieningen

In Nederland voelen ongeveer 450.000 mantelzorgers zich overbelast. Ze vinden de weg naar eigen ondersteuning niet of niet goed, of weten niet eens dat die zorg of ondersteuning er is. Zorg- en welzijnsprofessionals hebben nog te weinig aandacht voor het welzijn van de mantelzorgers.

Doordat het aantal potentiële mantelzorgers daalt, staan we als samenleving voor een uitdaging. Op elke 85-plusser zijn er nu dertien 45-64- jarigen. In 2040 zijn dit er vijf. De 45-64-jarigen, die nu veel informele hulp verlenen, zijn dan zelf oud. Dit in de context van een arbeidsmarkt die door diezelfde demografische ontwikkeling ook ingrijpend verandert en krapper wordt. Dit betekent dat we de zorg en ondersteuning anders moeten gaan inrichten en organiseren. We zien dat er allerlei mooie initiatieven ontstaan om mensen meer bij de samenleving te betrekken. Professionals, vrijwilligers, mantelzorgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven slaan daarom de handen ineen.

Onderstaande afbeelding brengt de relatie tussen mantelzorgers en hulpbehoevenden in beeld (2014, in procenten). Het laat zien dat de relatie hulpvrager en mantelzorger vooral bestaat uit een ouder en een kind. Daar deze kinderen veelal nog werkenden zijn, brengt dit een (tijdelijke) verzwaring van de draaglast voor de kinderen met zich mee.[2] Gekoppeld aan de demografische ontwikkelingen betekent dit dat er een steeds grotere druk op de groep van 45-65 jaar ontstaat.



Bron: CBS/SCP (IZG'14)

[2] SCP, Informele hulp, wie doet er wat? Kerncijfers,

2.3 Inkomen en vermogen verandert

De kans op armoede is het grootst bij eenoudergezinnen, alleenstaanden tot 65+, lager opgeleide hoofdkostwinners, niet-westerse huishoudens en bijstandsontvangers.

Daarnaast is er ook sprake van een tweedeling in inkomen en vermogen, mede veroorzaakt door de economische crisis van een paar jaar terug. De afgelopen jaren is het gemiddelde vermogen in Nederlandse huishoudens bijvoorbeeld toegenomen, maar dit komt onder andere door een stijging van de woningprijzen. Huishoudens met lagere inkomens wonen doorgaans in huurwoningen en profiteren daardoor niet van deze stijging.

2.3.1 *Kansen*

- De aantrekkende economie in combinatie met ontgroening en vergrijzing leidt tot krapte op de arbeidsmarkt. Dit leidt tot een vraag naar nieuw personeel, wat kansen biedt voor onze inwoners met een bijstandsuitkering.
- De groepen met een verhoogd risico op armoede zijn bekend, zo kunnen we deze inwoners gerichter informeren en ondersteunen

2.3.2 *Knelpunten*

- Mensen raken door een lager inkomen sneller in de schulden
- Mensen mijden zorg doordat ze de eigen bijdrage niet meer kunnen betalen
- Mensen krijgen een ongezondere levensstijl en moeten daardoor eerder een beroep doen op (zwaardere) zorg

2.4 Digitalisering en smart living nemen toe

De wereld wordt steeds digitaler. Overheidsdiensten zijn steeds meer (enkel) digitaal bereikbaar, de rol van het internet blijft toenemen en er worden steeds meer gegevens digitaal uitgewisseld. Door middel van technisch ondersteunende voorzieningen in huis, kunnen ouderen en hulpbehoevenden daarnaast langer zelfstandig en veilig thuis blijven wonen. Ook kunnen mantelzorgers en zorgprofessionals door middel van technologie op afstand contact houden.

2.4.1 *Kansen*

- Jongeren zijn goed te bereiken via social media
- Door middel van bij- en omscholing kunnen werkzoekenden wellicht toch geschikt worden gemaakt voor de vraag naar personeel
- Technologie biedt ondersteuning aan minder zelfredzame inwoners waardoor ze langer thuis kunnen blijven wonen
- Er komen steeds meer fitapps op de markt waarmee inwoners gezonder kunnen gaan leven

2.4.2 *Knelpunten*

- Mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt; veel werkgelegenheid in ICT en techniek en aanbod van laagopgeleid personeel
- Ouderen en digibeten kunnen buitengesloten raken of zich zo gaan voelen
- Persoonlijk contact neemt af, hierdoor stijgt de kans op een sociaal isolement

Eenzaamheid

Eenzaamheid is van alle leeftijden. Wel komt eenzaamheid meer voor onder de alleroudsten. Na de leeftijd van ongeveer 75 jaar kunnen mensen te maken krijgen met een opeenstapeling van verschillende gebeurtenissen die eenzaamheid in de hand werken. Denk aan het overlijden van de partner of andere leeftijdsgenoten, beperkte mobiliteit of minder goed fysiek, cognitief en sensorisch functioneren.

Een partnerrelatie lijkt een goede buffer tegen eenzaamheid - mits de relatie standhoudt. Bovendien is de kwaliteit van de relatie belangrijk voor het al dan niet ervaren van eenzaamheid. Onder mensen die getrouwd zijn of samenwonen voelen minder mensen zich sterk eenzaam (5 procent) dan onder mensen die ongehuwd zijn (12 procent), gescheiden zijn (20 procent) of hun partner hebben verloren (16 procent).

Onder laagopgeleiden komt meer eenzaamheid voor dan onder hoogopgeleiden. Ook geld speelt een rol: onder mensen met een hoog inkomen komt eenzaamheid minder voor dan onder mensen met een laag inkomen. Onder mensen die moeite hebben met rondkomen voelt 17 procent zich sterk eenzaam; onder mensen die geen moeite hebben met rondkomen is dat 6 procent. Hetzelfde verband is zichtbaar onder mensen met betaald werk (6 procent) zonder (12 procent).

2.5 Jongeren zijn in ontwikkeling: studerend, werkend, gelukkig en optimistisch

Opleiding en startkwalificatie

Het opleidingsniveau van jongeren is op landelijk niveau de afgelopen tien jaar gestegen. Meer jongeren zijn naar havo of vwo gegaan en minder jongeren naar het vmbo. Ook het aantal jongeren dat een startkwalificatie behaalt is toegenomen. De stijging komt voor een belangrijk deel door niet-westers allochtone jongeren. Hier heeft in 2001 en 2013 bijna een verdubbeling plaatsgevonden[3].

De onderwijsinspectie constateert in haar rapport 'Staat van het Onderwijs 2016/2017' dat de kwaliteit van het onderwijs in het basis- en voortgezet onderwijs steeds verder achteruit gaat. De kwaliteitsverschillen tussen scholen nemen toe. De etnische segregatie neemt af, maar de tweedeling op basis van opleiding en inkomen van de ouders neemt toe. De inspectie adviseert de lokale en landelijke overheid meer met het onderwijs samen te werken om te werken aan kwaliteitsverbetering[4].

Werkloosheid

Het aantal werklozen verschilt per leeftijdsgroep, maar er zijn relatief veel werklozen onder 15 tot 25 jarigen. Dit aantal daalt echter langzaam. Waar in 2014 nog 11,3% van de beroepsbevolking van deze leeftijdscategorie werkloos was, is dat in februari 2018 7,9% (CBS Statline 2018).

Gezondheid en waardering leefsituatie

Elk jaar is onderzoek gedaan naar hoe jongeren hun gezondheid, aandoeningen en beperkingen ervaren (CBS Statline 2018, gegevens over 2017). Hieruit blijkt dat naar mate jongeren ouder worden zij hun gezondheid 'minder dan goed' ervaren. Dit kan te maken hebben met de bewustwording van het lichaam en de gezondheid. 91,3% van de jongeren tussen 16 en 20 jaar ervaart hun gezondheid zeer goed tot goed.

Alle jongeren (0 tot 25 jaar) zijn zeer tevreden tot tevreden met het leven dat zij leiden. Naar mate men ouder wordt, vanaf 20 jaar, neemt het percentage jongeren toe dat tamelijk tevreden is met het leven

[3] http://www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp/Onderwijsprestaties

[4] https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2018/04/11/de-staat-van-het-onderwijs

(CBS Statline 2012). Ook in vergelijking met de rest van de wereld geven jongeren in Nederland hun geluk het hoogste cijfer. Van de 13-jarigen geef 92 procent van de meisjes en 97 procent van de jongens aan zeer gelukkig te zijn. Onder de 15-jarigen is dit respectievelijk 90 procent en 96 procent. Bij de 11-jarigen zijn de verschillen kleiner. Daar is 94 procent van de meisjes zeer gelukkig en 96 procent van de jongens[5]. 17% van jongeren tussen de 18 en 25 jaar voelen zich 'heel gelukkig' en 68% 'gelukkig' (Jeugdmonitor CBS 2017).

Mentaliteit

Young Works[6], een bureau voor jongerencommunicatie, brengt jaarlijks in beeld wat de mentaliteit van de jongeren is.

Volgens dit bureau zien de jongeren anno 2015 zichzelf als de drijvende kracht achter de huidige maatschappelijke veranderingen. Zij zijn veel verbonden met het internet en dus met de gehele (digitale) wereld. Wat betreft carrière en maatschappelijke participatie vinden jongeren het normaal te studeren, solliciteren en langzaam naar de top te werken. Er is veel concurrentie op de arbeidsmarkt. Ondanks dat zijn jongeren optimistisch en zien zij mogelijkheden om hun doel te bereiken: gelukkig worden. Social media spelen een belangrijke rol in het leven van jongeren. Social media zijn leuk en handig maar zijn ook een bron voor moderne onzekerheden.

[5] http://www.nrc.nl/nieuws/2012/05/02/de-nederlandse-jeugd-is-het-gelukkigst

[6] http://www.kidsenjongeren.nl/trends/jongerentrends-volgens-youngworks-in-young-uncovered-2015/

3 Ontwikkeling Lansingerland

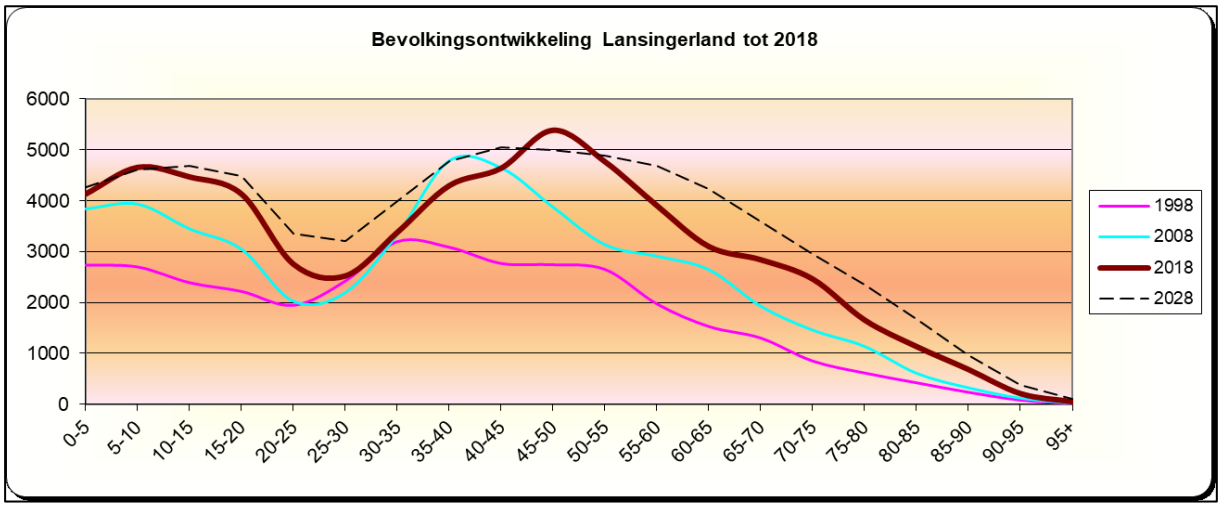
Jaarlijks maakt de afdeling Ruimtelijke Ordening een bevolkingsprognose. Op basis van deze gegevens is dit hoofdstuk opgesteld (versie 2018) met in paragraaf 4 een aanvulling met gegevens van het CBS. We kijken achtereenvolgens naar de bevolkingsgroei (totaal en per kern), huishoudensomvang, ontwikkeling huizenbouw en het inkomensniveau en sociaaleconomische status.

3.1 Bevolkingsgroei

3.1.1 *Totaal Lansingerland*

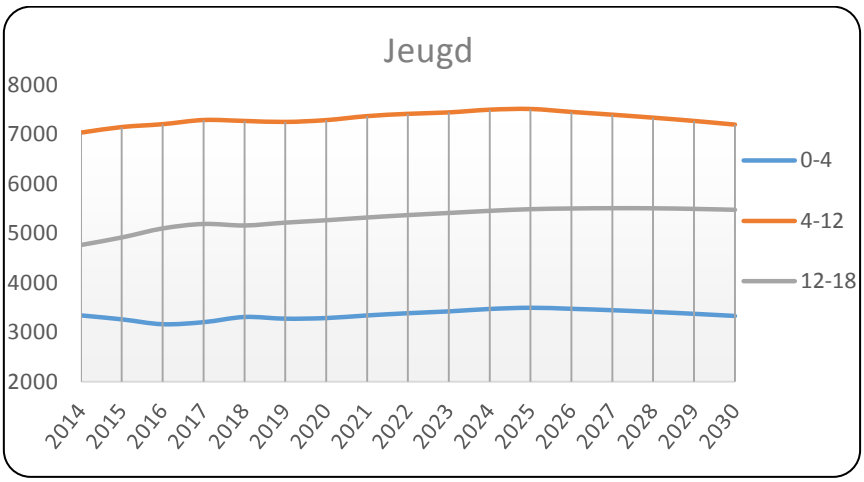
In onderstaande figuur is een zo goed mogelijke indicatie gegeven van de ontwikkeling van de bevolking van Lansingerland. Tot 2030 is de grootste onzekerheid de woningbouwproductie. De toename van de bevolking is daarvan sterk afhankelijk. Een geringere omvang van woningbouw betekent dat de bevolking minder hard groeit. Daarnaast kunnen andere factoren een belangrijke rol spelen voor vestiging van nieuwe inwoners: nieuwe bedrijven (werkgelegenheid), de A16 (bereikbaarheid), intensivering openbaar vervoer (Erasmuslijn, BleiZo).

Bevolkingsontwikkeling 2018 (bron: Bevolkingsprognose Lansingerland 2018)



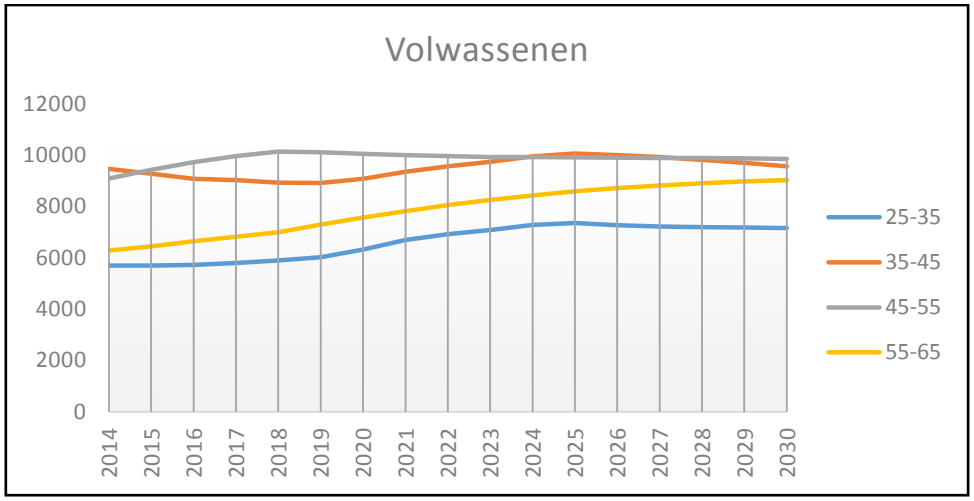
3.1.2 *Jeugd*

Tot 2025 zien we een lichte stijging van het aantal jongeren. Daarna kennen vooral de leeftijdsgroepen 0 - 4 jaar en 4 - 12 een lichte daling.



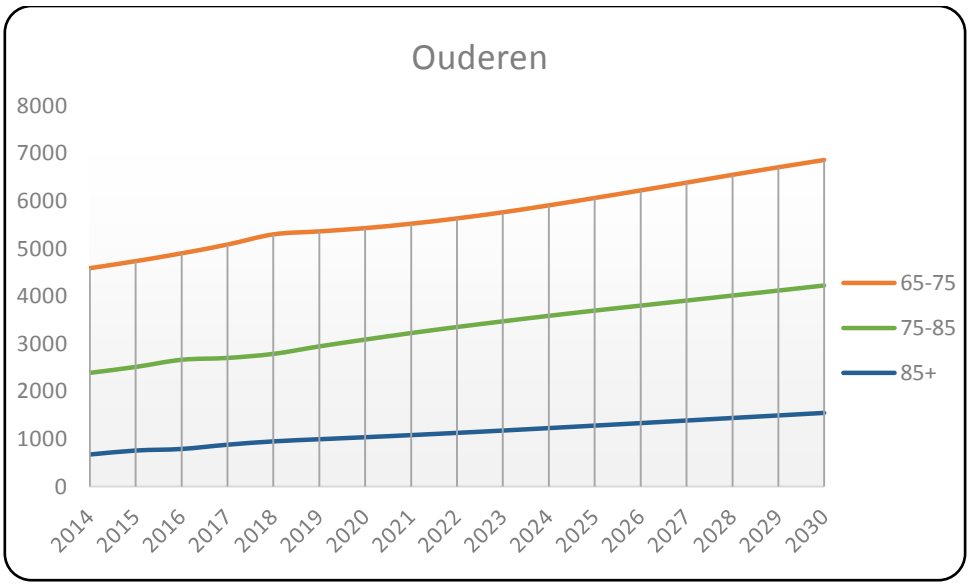
3.1.3 *Volwassenen*

De bevolkingssamenstelling wijzigt geleidelijk. De groep van 25 tot 35 jaar is in het verleden redelijk contant van omvang geweest maar gaat groeien. De reden is de absolute omvang van het aantal jongvolwassenen, waarvan een groot deel in de eigen gemeente blijft wonen. Het aantal inwoners in de leeftijd 35-55 jaar stabiliseert. De leeftijdsgroep 55 - 65 blijft de komende jaren groeien.



3.1.4 *Ouderen*

Onderstaande figuur laat een duidelijke stijging zien van het aantal 65+ inwoners. Met name de leeftijdscategorie 65 – 75 jaar wordt groter. Het aantal 65-plussers heeft een constante stijging laten zien die ook de komende jaren onverminderd doorzet. Over dertien jaar zijn er 50% meer 65 plussers dan nu.

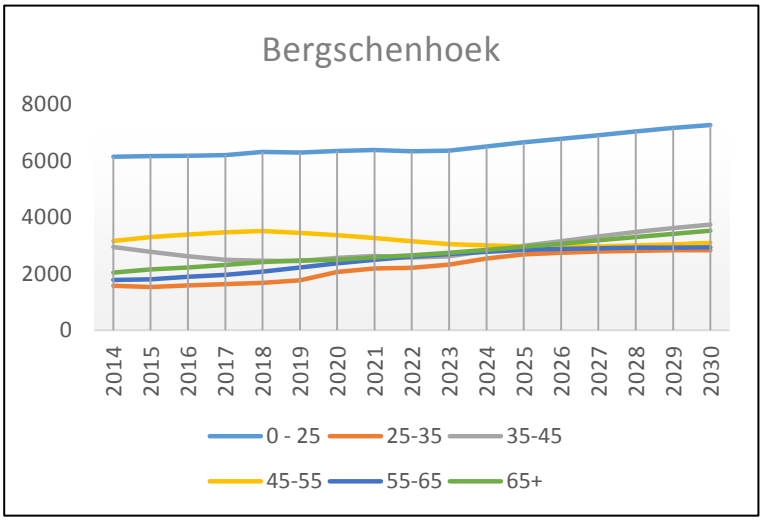


3.1.5 *Ontwikkeling per kern*

In deze paragraaf geven we de bevolkingsopbouw en - ontwikkeling weer per kern in Lansingerland.

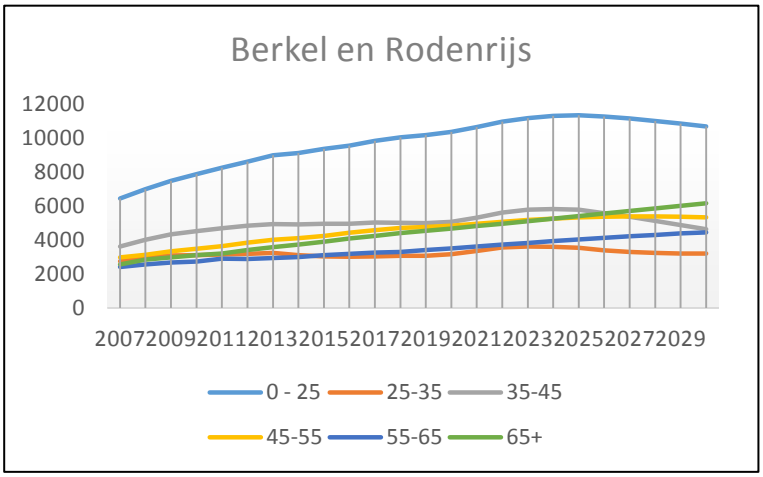
Bergschenhoek

- Het aantal 0 - 25 jarigen blijft tot 2023 nagenoeg gelijk maar kent daarna een forse stijging;
- Het aantal 45 tot 55 jarigen kent een piek tot 2018 maar daalt daarna;
- De leeftijdsgroep 65+ stijgt fors vanaf 2017.



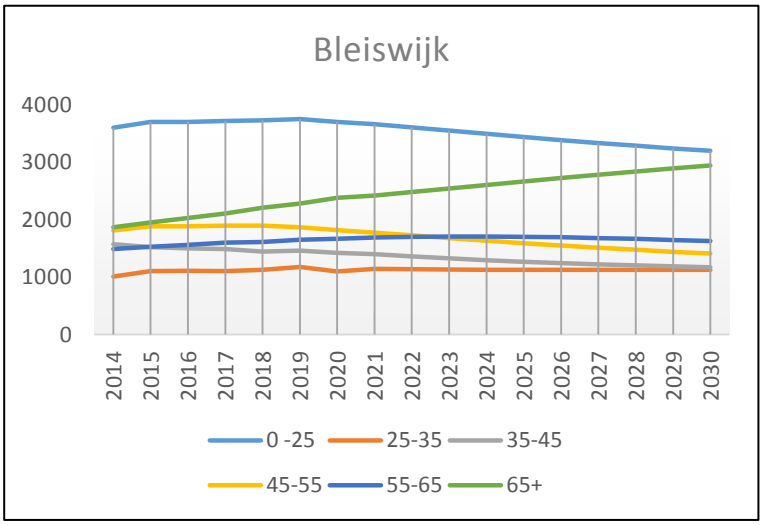
Berkel en Rodenrijs

- Het aantal 0 - 25 jarigen stijgt tot 2025 maar daalt daarna;
- De leeftijdsgroepen 35-45 en 45-55 kennen tussen 2020 en 2024 een kleine stijging maar de aantallen dalen in de jaren daarna weer;
- Het aantal 65-plussers kent al vanaf 2014 een stijging, zoals ook in de andere kernen.



Bleiswijk

- Het aantal jongeren daalt vanaf 2019 langzaam (in de vorige trendanalyse was dit al vanaf 2015);
- Het aantal inwoners tussen de 35 en 55 jaar daalt;
- Het aantal 65-plussers neemt al vanaf 2014 (en eerder) toe en deze stijgende lijn zet zich de komende twaalf jaar door.



3.2 Huishoudensomvang

Het CBS heeft gegevens over de omvang van Lansingerlandse huishoudens van de afgelopen jaren. De huishoudensomvang per leeftijdsgroep is stabiel of licht groeiend. Het huishouden wordt gerekend naar de leeftijd van de hoofdbewoner. Bij een meerpersoonshuishouden is dat vaak de oudste man. De huishoudensomvang, naar leeftijdsklasse van de hoofdbewoner is hieronder gegeven.

Huishoudensomvang naar leeftijdsklasse van de hoofdbewoner (bron: Bevolkingsprognose Lansingerland 2018)

0-15 jaar:	kinderen, geen eigen huis, inwonend bij 25-50 jaar
15-25 jaar:	gemiddeld 1,5 persoon per huishouden
25-50 jaar:	gemiddeld 3,1 persoon per huishouden
50-75 jaar:	gemiddeld 2,3 persoon per huishouden (stijgende trend)
75-85 jaar:	gemiddeld 1,6 persoon per huishouden (stijgende trend)
85+:	gemiddeld 1,3 persoon per huishouden (stijgende trend)

Met 61.155 inwoners en 23.564 woningen, is de gemiddelde huishoudensomvang 2,60. Dit is een kleine stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Deze hogere woningbezetting geldt voor alle leeftijdsklassen.

3.3 Inkomensniveau en sociaaleconomische status

De financiële situatie is voor een groot deel van de inwoners gunstiger dan in de rest van de regio en Nederland. Het gemiddeld besteedbaar inkomen van de inwoners ligt hoger dan gemiddeld in Nederland. Het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens ligt op €24.000. Dit is hoger dan het gemiddeld besteedbaar inkomen in Nederland van €20.000 (GGD Gezondheid in Kaart 2014). Tegelijkertijd zien we echter wel dat ook in Lansingerland het aantal huishoudens met een (langdurig) laag inkomen de afgelopen jaren is toegenomen, evenals het aandeel in het totaal aantal huishoudens.[7]

De sociaal economische status wordt door het Sociaal en Cultureel Planbureau berekend aan de hand van vier gegevens: het gemiddelde inkomen in een wijk, het percentage mensen met een laag inkomen, het percentage laag opgeleiden en het percentage mensen dat niet werkt. In 2006 scoorde Berkel en Rodenrijs ‘gemiddeld’, Bergschenhoek ‘hoog’ en Bleiswijk ‘midden-hoog’ (GGD Gezondheid in Kaart, 2010). De sociaal economische status is de afgelopen jaren toegenomen want in 2014 scoren alle kernen ‘hoog’, dit is de een na hoogste score (GGD Gezondheid in Kaart, 2014). Er is nog geen nieuwe versie van dit onderzoek uitgevoerd.

3.4 Ligging bij Rotterdam The Hague Airport

De GGD heeft op basis van de resultaten van de Gezondheidsmonitor 2016 een Feitenkaart opgesteld over de ervaren hinder rondom RTHA. Het betreft het gebied van Lansingerland, evenals Hillegersberg-Schiebroek, Overschie, Schiedam en Vlaardingen. Enkele conclusies:

- In Lansingerland is de geluidhinder van vliegtuiglawaai het grootst: 1 op de 10 ervaart ernstige geluidhinder.
- Door de jaren heen (2008/2012/2016) is de geluidhinder nagenoeg gelijk gebleven;
- Mensen met ernstige geluidhinder ervaren hun gezondheid als minder goed;
- Omwonenden die ernstige geluidhinder ervaren rapporteren vaker hart en vaatziekten;
- De hele groep van omwonenden rapporteert net zo vaak astma, hoge bloeddruk, hart en vaatziekten als bewoners verder weg van de luchthaven. Ook is er geen verschil in gezondheid;
- In Lansingerland is vliegverkeer de vaakst genoemde bron van slaapverstoring (5.5 %) ten opzichte van andere bronnen. In Lansingerland is een groter percentage slaapverstoord vanwege vliegtuigen (5,5%) dan de andere onderzochte gebieden (Overschie 4,7%, Schiedam 4,5%);
- 18% van álle omwonenden heeft last van slaapverstoring, 4% ernstige slaapverstoring.

[7] https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2018/03/laag-en-langdurig-laag-inkomen-naar-gemeente

4 *Trends Samenleving*

Binnen het hoofdstuk trends in de samenleving gaan we in op de kracht van de samenleving. Immers, de onderlinge verbondenheid in allerlei verbanden draagt bij aan het individuele welzijn en welbevinden van mensen. Een belangrijke pijler hierbij is naast de inzet van vrijwilligers ook de inzet van mantelzorgers.

4.1 Vrijwilligerswerk

Uit de resultaten van de gezondheidsmonitor 2016 blijkt dat 33% van de inwoners van 65 jaar en ouder vrijwilligerswerk doet. Voor de leeftijdsgroep 19 tot 65 jaar geldt dat dit aantal is toegenomen van 25 naar 35%. Dit aantal ligt bovengemiddeld hoog ten opzichte van de regio. Volgens waarstaatjegemeente.nl is 61% van de inwoners actief in het verenigingsleven (op landelijk niveau ligt dit percentage op 57%).

4.2 Mantelzorg

Volgens cijfers van de GGD ontvangt in Lansingerland 11% van de inwoners van 65 jaar en ouder mantelzorg. Het aantal inwoners van 19 jaar en ouder dat mantelzorg verleent, is gestegen van 9% in 2012 naar 11% in 2016.

In het najaar van 2017 hebben we een enquête uitgevoerd onder de mantelzorgers in Lansingerland, ingeschreven bij het Steunpunt Mantelzorg. 500 mantelzorgers (67%) deden mee. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is 61 jaar. Van de deelnemers was 78% vrouw en 22% man. Zo'n 40% heeft een betaalde baan en 40% is met pensioen. Daarnaast doet bijna een kwart van de mantelzorgers vrijwilligerswerk, heeft een uitkering of is overdag thuis.

De voornaamste bevindingen van het onderzoek:

- De gemiddelde inzet is 25 uur per week;
- De belangrijkste taken van de mantelzorgers zijn: aanwezig zijn, een luisterend oor bieden, boodschappen doen, helpen bij het invullen van papieren en het wassen en strijken van kleding;
- 81% van de mantelzorgers is nog niet overbelast, 17% voelt zich wel overbelast en 2% voelt zich zwaar overbelast;
- Voornamelijk praktische ondersteuning (27%) helpt de mantelzorger bij het verlichten van de taken. 37% geeft aan geen verdere ondersteuning nodig te hebben.

5 Trends jeugd (0-18)

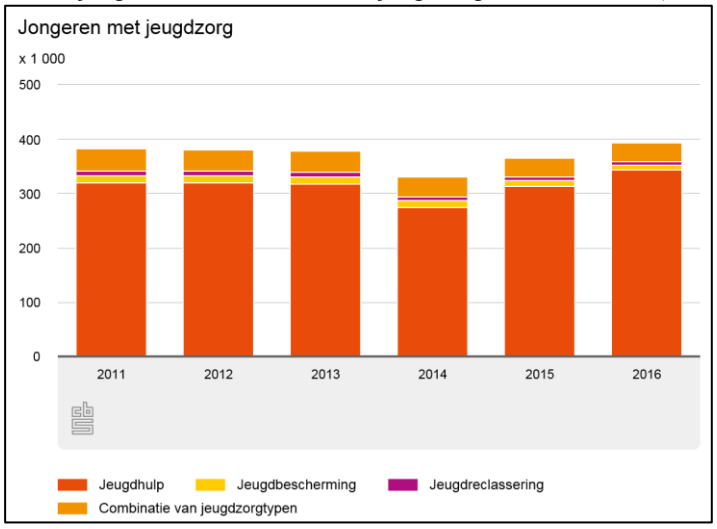
In Lansingerland streven we er naar dat alle kinderen en jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien en worden opgevoed. De trends in de leeftijdscategorie 0 – 18 jaar richten zich op:

- Jeugdhulp
- Echtscheiding
- Middelengebruik
- Onderwijs
- Positieve leefstijl

5.1 Jeugdhulp

Uit een analyse van CBS blijkt dat in 2016 ongeveer 11 procent van alle jongeren (in Nederland) tot 18 jaar jeugdzorg ontvingen. Dit aantal is tussen 2011 en 2016 stabiel gebleven. Het CBS trekt de conclusie dat de overgang van de jeugdzorg naar de gemeenten in 2015 hier geen invloed op gehad lijkt te hebben[8].

Aantal jongeren in Nederland met jeugdzorg 2011 t/m 2016 (bron: CBS)[9]



Onderstaande tabel geeft het aantal unieke cliënten in Lansingerland weer met één of meerdere voorzieningen. We zien dat het aantal cliënten in 2017 significant is toegenomen. De grootste stijging van de indicaties ligt in 2017 in de specialistische GGZ en de jeugd- en opvoedhulp. In de jaarrapportage Sociaal Domein 2017 wordt nader ingegaan op deze ontwikkeling.

Aantal unieke cliënten 0 tot 18 jaar (bron: GWS, jaarrapportage SD 2017)

	2015		2016		2017	
	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft
Jeugdwet[10]	1219	1259	1092	1250	1321	1465
Wmo[11]	51	53	54	57	62	68
Totaal	**1270**	**1312**	**1146**	**1307**	**1383**	**1533**

[8] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/10/in-2016-evenveel-jongeren-in-jeugdzorg-als-in-2011 (geraadpleegd op maart 2018)

[9] CBS geeft de volgende verklaring voor de daling in 2014: De afname in 2014 lijkt administratieve oorzaken te hebben, zo blijkt uit de analyse van de cijfers waarover het CBS beschikt. Voor een deel van de jongeren lijkt de zorg in 2014 te zijn onderbroken omdat zij in de jaren 2013 en 2015 wel jeugdzorg kregen. Er was geen cliëntenstop in afwachting van de nieuwe wet, omdat net als in andere jaren ongeveer 30 procent van de jongeren nieuw is ingestroomd. Het aantal jongeren met jeugdbescherming of -reclassering is in de periode 2011-2016 jaarlijks afgenomen

[10] Onder de jeugdwet valt de hulp aan kinderen jongeren op het gebied van ggz, dyslexie, opvoedhulp en (verstandelijke) beperking.

[11] Onder Wmo valt begeleiding, hulpmiddelen, vervoer, huishoudelijke ondersteuning en woningaanpassing

5.2 Echtscheiding

Onderstaande cijfers laten in Lansingerland een stijging zien in het aantal echtscheidingen met kinderen vanaf 2014. Onder dit aantal echtscheidingen komen ook vechtscheidingen voor: situaties waarin kinderen eronder lijden dat ouders uit elkaar gaan. Uit onderzoek is gebleken dat kinderen hun persoonlijkheid ontwikkelen tijdens de kindertijd, maar dat deze ontwikkeling significant wordt beïnvloed door echtscheidingen (en overlijden) (CPB Discussion Paper, 2014). Naar schatting verloopt 20 procent van de scheidingen problematisch[12]. Op landelijk niveau komt dit neer op 16.000 minderjarige kinderen die ernstig lijden onder de vechtscheiding van hun ouders. Diverse partijen en professionals[13] uit het werkveld laten al langere tijd weten dat het aantal (v)echtscheidingen in Lansingerland toeneemt. Dit beeld komt nu overeen met het toenemende aantal echtscheidingen in Lansingerland.

Aantal scheidingen Lansingerland en Capelle a/d IJssel (bron: CBS Statline 2018)

	Lansingerland			Capelle a/d IJssel		
	2014	**2015**	**2016**	**2014**	**2015**	**2016**
Totaal aantal echtscheidingen met kinderen	56	83	86	81	93	87
Echtscheidingen met 1 kind	23	26	27	40	42	36
Echtscheidingen met 2 kinderen	26	44	46	30	36	39
Echtscheiding met 3 kinderen	5	10	13	9	11	9
Echtscheiding met 4 of meer kinderen	2	3	0	2	4	3
Kinderen betrokken bij echtscheiding	98	156	158	135	164	153

De GGD heeft in de Gezondheidsmonitor Jeugd 2015 gevraagd wie er ooit een echtscheiding van ouders heeft gemaakt. Onder de 13 en 14 jarigen was dit 21% en onder de 15 en 16 jarigen 22%. In vergelijking met de regio is dit (bij beide leeftijdscategorieën) 1% lager.

Eenoudergezinnen

De gezinssituatie waarin kinderen opgroeien is de afgelopen vijftien jaar veranderd. Steeds meer minderjarigen wonen bij één ouder: van 11 procent in 1999 tot 15 procent in 2014. Kinderen die opgroeien in een eenoudergezin, in de meeste gevallen bij de moeder, zijn over het algemeen kwetsbaarder dan minderjarigen die bij beide ouders wonen. Ze lopen een groter risico om op te groeien in armoede en ze verlaten vaker het onderwijs zonder startkwalificatie.[14] In Lansingerland neemt het aantal jongeren in eenoudergezinnen toe, zoals te zien is in onderstaande tabel (CBS Statline, Jeugdmonitor). Ook in de provincie Zuid-Holland en in heel Nederland zien we deze ontwikkeling. In Zuid-Holland is het aantal in twee jaar met 5.432 gegroeid tot 184.266 jongeren in eenoudergezinnen. In Nederland is het aantal gegroeid met 22.642 tot 724.974 jongeren in eenoudergezinnen.

Aantal jongeren in eenoudergezinnen (bron: CBS Statline jeugdmonitor 2018)

	Aantal jongeren in eenoudergezinnen	
Jaar	Lansingerland	Capelle a/d IJssel
2014	2.086	4.339
2015	2.171	4.408
2016	2.329	4.585
2017	2.484	4.564

[12] http://www.nji.nl/nl/Factsheetcijfersvechtscheiding.pdf (2015)

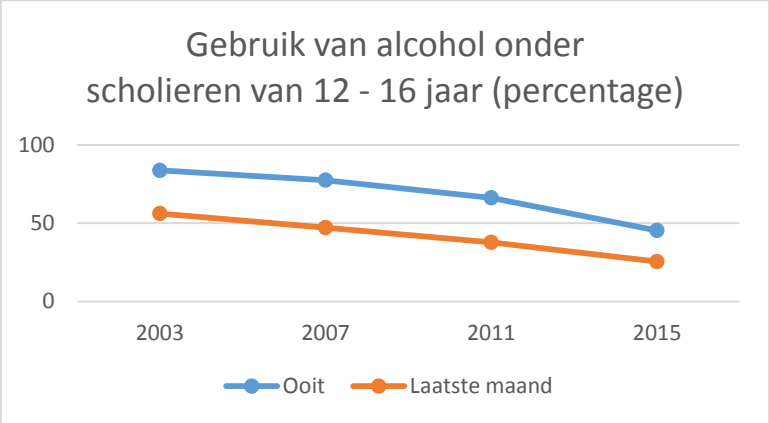
[13] Lokaal Team Huiselijk Geweld, Kwadraad, Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugd- en Jongerenwerk Midden Holland, Jeugdbeschermingsplein, Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond.

[14] http://jeugdmonitor.cbs.nl/nl-nl/indicatoren/publicaties/2015/steeds-meer-minderjarigen-wonen-in-eenoudergezin/

5.3 Middelengebruik

5.3.1 *Alcohol*

Onderstaande grafiek laat de landelijke ontwikkeling zien van alcoholgebruik onder scholieren van 12 tot 16 jaar (Nationale Drug Monitor, Trimbos Instituut, 2017).



In onderstaande tabel is de ontwikkeling van alcoholgebruik onder jongeren in Lansingerland weergegeven. De onderzoeken in de loop der jaren hebben diverse leeftijdsgroepen bevraagd. Het percentage alcoholgebruik lijkt niet toe te nemen. Het percentage 17% onder 13 en 14 jarigen (2015) lijkt juist lager dan de gemeten 37% (2011) en 44% (2014) met aangrenzende leeftijdsgroepen.

Alcoholgebruik jongeren Lansingerland (bron: Gezondheidsatlas Rotterdam Rijnmond 2018)

	2014			2015	
	14 - 15 jaar	15 - 16 jaar	16 - 17 jaar	13 en 14 jaar	15 en 16 jaar
Wel eens (/ooit) alcohol gedronken	44%	61%	74%	17%	46%
Binge drinken	19%	32%	28%	7%	26%
Dronken of aangeschoten	---	---	---	3%	21%

(GGD Gezondheid in Kaart 2014 en GGD Gezondheidsmonitor Jeugd 2015[15])

De afgelopen jaren horen we vanuit het lokale veld signalen en trends die een toename in het alcoholgebruik onder jongeren laten zien en een verhoogd gebruik ten opzichte van buurtgemeenten. Als we bovenstaande cijfers uit 2015 vergelijken met de gemeenten Rotterdam en Krimpen a/d IJssel zien we het volgende. Het alcoholgebruik onder jongeren in Lansingerland ligt ongeveer even hoog als in Krimpen, waarbij in Krimpen het gebruik soms zelfs hoger ligt (dronken of aangeschoten 15 en 16 jaar, ooit alcohol gedronken 15 en 16 jaar). In Rotterdam ligt het percentage alcoholgebruik bij '13 en 14 jaar binge drinken' en '13 en 14 jaar dronken/aangeschoten' even hoog als in Lansingerland.

5.3.2 *Drugs*

Op landelijk niveau daalde het cannabisgebruik onder scholieren van 12 tot 16 jaar sinds 2003 heel geleidelijk. Tussen 2007 en 2011 leek het gebruik te stabiliseren maar in 2015 is een verdere daling waarneembaar (Nationale Drug Monitor, 2017).

[15] Voor Binge drinken en dronken/aangeschoten geldt dat is gevraagd naar het gebruik hiervan in de afgelopen 4 weken voorafgaand aan het onderzoek.

Uit de GGD Gezondheidsmonitor Jeugd 2015[16] blijkt dat de jongeren in Lansingerland afwijkend drugs gebruiken ten opzichte van de jongeren in de regiogemeenten. 3,8% van de 13 - 14 jarigen heeft wel eens softdrugs gebruikt ten opzichte van 2,9% in de regio. Onder de 15 - 16 jarigen zien we wel een toename (2014 – 2015) in softdrugsgebruik, zowel 'ooit' gebruikt hebben als 'in de laatste vier weken gebruiken'. Namelijk van 8,4% naar 15,5% (ooit) en van 2,5% naar 8,1% (afgelopen 4 weken). Deze toename wordt bevestigd door het Jeugd- en Jongerenwerk die steeds meer jongeren zien blowen.

Wat betreft harddrugs ligt de percentages lager[17]. 1,3% van de 13- en 14 jarigen en 2,4% van de 15 – 16 jarigen heeft wel eens harddrugs gebruikt. In de regio is dit 1,1% respectievelijk 2,8%.

In 2015 is bij het onderzoek specifiek naar lachgas gevraagd. Hier zien we wel een afwijking van jongeren uit Lansingerland ten opzichte van de regiogemeenten. Van de 13 – 14 jarigen heeft 4% wel eens lachgas gebruikt (3% in de regio) en van de 15 en 16 jarigen is dit 15% (6% in de regio).

5.3.3 *Roken*

Ook in het rookgedrag van jongeren zien we op landelijk niveau een daling, een stabilisering tussen 2007 en 2011 en in 2015 weer een daling. Tussen 2003 en 2015 vond er bijna een halvering plaats van het percentage scholieren dat ooit gerookt heeft: van 44% naar 23% (Nationale Drug Monitor, 2017).

De GGD heeft in 2015 13/14 en 15/16 jarigen naar hun rookgedrag gevraagd. 1,1% van de 13 – 14 jarigen rookt dagelijks (één hele sigaret of meer). Voor 15 – 16 jarigen is hier een toename in geconstateerd. Namelijk 3% in 2014 en 5,2% in 2015 rookt dagelijks. 1,8% van de 13 – 14 jarigen en 11% van de 15 – 16 jarigen rookt wekelijks.

5.4 Onderwijs en startkwalificatie

Het percentage voortijdig schoolverlaters (zonder startkwalificatie) van het totaal aantal deelnemers aan voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs staat in Lansingerland vanaf schooljaar 2013-2014 op 1,4%. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde dat percentages van 1,9% (2014), 1.8% (2015) en 1,7% (2016) kent. Lansingerland blijft dus onder het landelijk percentage[18].

In onderstaande tabel is het aantal leerlingen in het basisonderwijs met een achterstand[19]. Dit aantal is de afgelopen jaren redelijk gelijk gebleven.

Aantal achterstandsleerlingen basisonderwijs (bron: CBS Statline jeugdmonitor)

	Achterstandsleerlingen basisonderwijs			
schooljaar	Lansingerland		Capelle a/d IJssel	
	0.30-leerlingen	1.20-leerlingen	0.30-leerlingen	1.20-leerlingen
2014/2015	134	115	332	273
2015/2016	129	106	301	240
2016/2017[20]	112	110	266	210

[16] **Gezondheidsmonitor jeugd, GGD Rotterdam Rijnmond, 2015**

[17] **Gezondheidsmonitor jeugd, GGD Rotterdam Rijnmond, 2015**

[18] Bron: Jaarverslag Leerplicht schooljaar 2016-2017 – Gemeente Lansingerland, pagina 17.

[19] 0.30-leerlingen hebben ouders die beiden een laag opleidingsniveau hebben. Dit houdt in dat beide ouders een opleiding hebben gevolgd op maximaal het niveau van praktijkonderwijs of vmbo-bk (basis- dan wel kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo). 1.20-leerlingen hebben één ouder of verzorger die maximaal het niveau van basisonderwijs heeft gevolgd en de andere ouder of verzorger maximaal een schoolopleiding op het niveau van praktijkonderwijs of vmbo-bk heeft gevolgd. Deze cijfers staan voor de gewichten die de hoogte bepalen van de extra financiële middelen die de scholen voor deze leerlingen kunnen krijgen.

[20] Voorlopige cijfers (19 maart 2017)

5.5 Positieve leefstijl

Het grootste percentage kinderen en jongeren in deze gemeente groeit op in gezinnen waar veiligheid en ontwikkeling geborgd zijn. De GGD monitort frequent de mate van gezondheid, beweging en vrijetijdsbesteding Van het leven van jongeren.

5.5.1 *Sport en beweging*

In 2014 was 74% van de kinderen 4 t/m 11 jaar lid van een sportvereniging. In Rotterdam ligt dit percentage op 56%. In deze leeftijdscategorie voldoet 89% van de kinderen aan de beweegnorm, in tegenstelling tot 82% in Rotterdam.

In 2016 zien we lichte stijging van het percentage jongeren van 17 t/m 23 jaar die aan de beweegnorm voldoet: namelijk van 55% (2012) naar 59% (2016). In 2015 sport 86% van de 13 en 14 jarigen wekelijks bij een club of sportschool. Van de 15 en 16 jarigen is dit 79%.

Uit bovenstaande kunnen we afleiden dat het percentage jongeren dat aan de beweegnorm voldoet en sport bij/lid is van een club of vereniging, afneemt naar mate de jongeren ouder worden. Dit klinkt als een logische verklaring: op jonge leeftijd spelen veel kinderen buiten en ziet hun dagelijks leven er meer actief uit.

5.5.2 *Voeding*

- 96% van de kinderen van 1 t/m 11 jaar ontbijt dagelijks;
- 77% van de jongeren 13 t/m 16 jaar ontbijt dagelijks;
- 72% van de jongeren 17 t/m 23 jaar ontbijt dagelijks
- 65% van de jongeren van 13 t/m 16 jaar drinkt dagelijks water.

5.5.3 *Vrijetijdsbesteding*

GGD Rotterdam-Rijnmond heeft op regionaal niveau onderzoek gedaan naar de vrijetijdsbesteding van kinderen[21] (lezen, buiten spelen, tekenen, gamen) en jongeren[22] (gamen en social media).



Ruim 90% van de 2- en 3 jarigen speelt minstens 1 dag per week spelletjes, maakt muziek, luistert muziek, speelt binnen, tekent of knutselt of kijkt films of programma's. Het percentage ligt lager als wordt uitgevraagd of dit ook dagelijks plaatsvindt (afhankelijk van de activiteit tussen 13% en 70%). Het percentage kinderen in de leeftijd 4 t/m 11 jaar dat minstens 1 dag per week films of programma's kijkt is hoger, maar het percentage dat dit dagelijks doet is lager dan 2- en 3 jarigen. Kinderen van 4 t/m 11 jaar besteden wisselend tijd aan vrijetijdsbesteding. Dit is afhankelijk van het type activiteit en de frequentie (wekelijks, dagelijks). Opvallend is dat maar 6% dagelijks een spelletje speelt tegenover 89% dat minstens 1 dag per week leest en binnen speelt. 86% speelt minstens 1 dag per week spelletjes op de (spel)computer of tablet. 7% praat (bijna) dagelijks met vrienden via social media.

Van de 13 t/m 16 jarigen is 81% (bijna) dagelijks actief op social media. 9% van de jongeren hebben een risico op problematisch gebruik van social media. 57% van de jongeren gamet minstens 1 keer per week en 4% heeft een risico op problematisch gamen.

[21] GGD Rotterdam Rijnmond Gezondheidsmonitor, 2014

[22] GGD Rotterdam Rijnmond Gezondheidsmonitor, 2015

6 Trends volwassenen (18-67)

Voor de doelgroep volwassenen heeft Lansingerland het volgende hoofddoel geformuleerd: financiële en zorgzelfstandigheid door arbeidsparticipatie en, waar dat niet mogelijk is, maatschappelijke participatie.

De belangrijkste trends bij de doelgroep volwassenen vallen uiteen in drie categorieën:

- Bijstand, schulden en armoede
- Werk en inkomen
- Gezondheid en belasting

6.1 Bijstand, schulden en armoede

De cijfermatige ontwikkelen leest u in de Jaarrapportages Sociaal Domein. Hieronder schetsen wij kort de ontwikkelingen per thema.

6.1.1 *Ontwikkeling van het bijstandsbestand*

Het bijstandsbestand in Lansingerland is in de afgelopen vier jaar met in totaal 156 uitkeringen gegroeid. Ten opzichte van de stand op 1 januari 2014 is dit een toename van 35%. In 2017 was er echter sprake van een breuk in deze trend. In dat jaar steeg het bestand niet, maar daalde het zelfs. De eerste maanden van 2018 laten een stabilisatie rond de 600 uitkeringen zien.

Zowel de categorie ‘jonger dan 30’ als de categorie ‘ouder dan 50’ zijn licht gegroeid in de afgelopen vier jaar.[23] Mogelijke oorzaken hiervan zijn de verscherpte criteria voor de Wajong, waardoor meer jongeren in de bijstand instromen, en de verhoging van de maximale AOW-leeftijd, waardoor men langer in de bijstand blijft.

Daarnaast neemt het aandeel in personen dat langer dan 5 jaar in een uitkering zit toe. Tegelijkertijd daalt het aandeel van personen dat korter dan twee jaar in een uitkering zit. Deze twee ontwikkelingen samen betekenen dat de gemiddelde uitkeringsduur de afgelopen jaren is toegenomen; men zit dus langer in de bijstand.

6.1.2 *Schulden*

Lansingerland is op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening verantwoordelijk voor het bieden van hulp bij schulden. Dit doen wij enerzijds door onze formele schuldhulpverlening, gericht op het saneren van schulden, en anderzijds door een informeel aanbod van ondersteuning door vrijwilligers. Vanaf 2017 zien we een lichte stijging van het aantal formele schuldhulpverleningstrajecten. Door de start en bekendmaking van nieuwe trajecten is het aantal informele schuldhulpverleningstrajecten sinds eind 2015 gestegen.

6.1.3 *Armoede en inkomensondersteuning*

Lansingerland kent diverse regelingen voor inkomensondersteuning. Het gebruik van het merendeel van deze instrumenten is de afgelopen jaren stabiel, maar drie regelingen laten een flinke groei zien. Dit geldt voor de collectieve zorgverzekering, het jeugdsportfonds, het jeugdcultuurfonds en stichting leergeld.

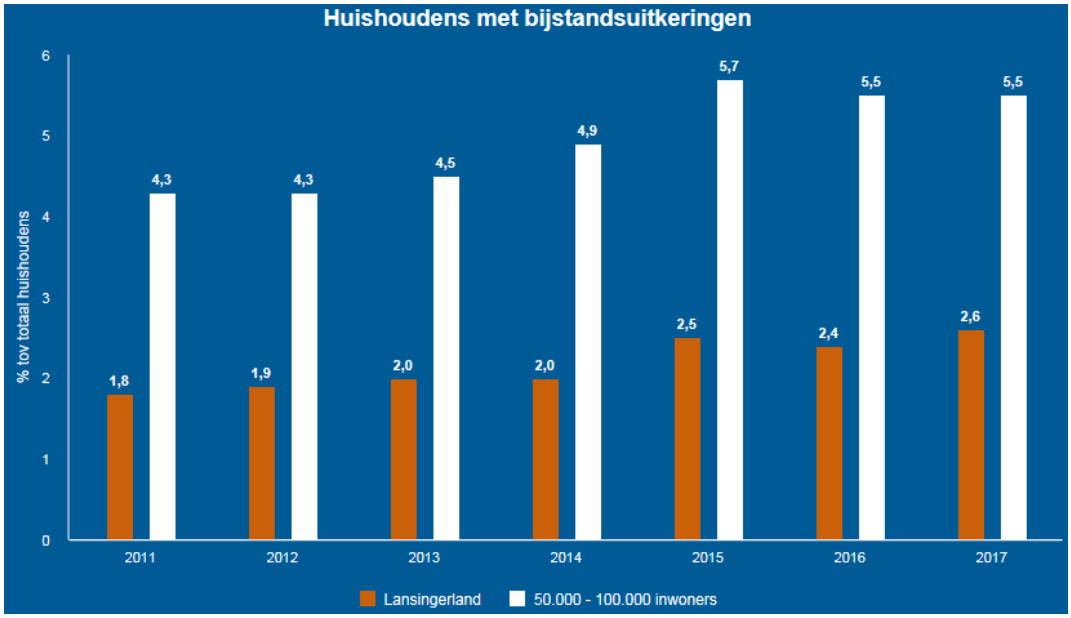
6.2 Werk en inkomen

De VNG verzamelt per gemeente een groot aantal gegevens over diverse thema’s[24].

[23] **Dit betreft een analyse van het aantal personen in de bijstand en dus niet van het aantal bijstandsuitkeringen. Een huishouden ontvangt één bijstandsuitkering maar kan in het geval van bijvoorbeeld gehuwden uit twee personen bestaan.**

[24] **www.waarstaatjegemeente.nl, referentiegroep is alle gemeenten met 50.000 tot 100.000 inwoners**

- Het aantal banen in Lansingerland is de afgelopen tien jaar lager dan dat van de referentiegroep. Wel is dit verschil in de afgelopen jaren ingelopen.
- Ook de gemiddelde werkloosheid in Lansingerland is lager dan die in de referentiegroep. Dat komt niet overeen met het feit dat de werkgelegenheid in Lansingerland lager is dan die in de referentiegroep. De waarschijnlijke verklaring hiervoor is echter dat veel inwoners van Lansingerland buiten de gemeente werken.
- Lansingerland kent in vergelijking met de referentiegroep relatief een hogere werkgelegenheid in de sectoren Handel, Zakelijke dienstverlening en Landbouw. De relatieve werkgelegenheid in de sectoren Collectieve dienstverlening en Industrie is daarentegen lager.
- Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is in Lansingerland significant lager dan in de referentiegroep. Dit verschil is de afgelopen jaren zelfs gegroeid. Zie onderstaande grafiek.



6.3 Gezondheid en leefstijl

De onderstaande cijfers over gezondheid en leefstijl, als indicator voor (toekomstige) fysieke gezondheid, zijn voornamelijk afkomstig van onderzoeken van de GGD. Het laatste onderzoek onder de doelgroep ouderen vond plaats in 2016. Wanneer een vergelijking met de regio wordt gemaakt, wordt gedoeld op de gemeente in de regio Rotterdam Rijnmond, maar exclusief stad Rotterdam.

6.3.1 *Gezondheid*

Ervaren gezondheid
De ervaren gezondheid, het oordeel over de eigen gezondheid, is één van de beste voorspellers van sterfte. De inwoners van Lansingerland van 19- tot en met 64-jaar ervaren hun gezondheid vaak beter dan in Nederland en in de regio. Van hen geeft 86% aan de eigen gezondheid als (zeer) goed te ervaren.

Psychische gezondheid
Mentale (psychische) ongezondheid vormt in Nederland een groot deel van de totale ziektelast onder de volwassen bevolking. In Lansingerland hebben de 19- tot en met 64-jarigen minder vaak een matig of hoog risico op een depressie of angststoornis dan landelijk. Een aandachtspunt is overbelasting bij werkenden.

Zo'n vier op de tien Nederlanders loopt een matig tot hoog risico op een depressie of angststoornis. Om die reden wordt landelijk aandacht gevraagd voor het onderwerp. De GGD heeft geconstateerd dat inwoners van Lansingerland minder vaak een hoog risico op een depressie of angststoornis hebben in vergelijking met de regio. In Lansingerland heeft 37% van de 19- tot 65-jarigen een matig tot hoog risico op een depressie of angststoornis. In Lansingerland (0,9%) wordt daarnaast duidelijk minder dan in de regio (4,7%) een depressie vastgesteld door een arts.

Eenzaamheid
Het aantal volwassen inwoners dat ernstige eenzaamheid ervaart, is in de afgelopen vier jaar toegenomen van 5% naar 7%. Het percentage ligt lager dan gemiddeld in de regio, maar er is wel sprake van een stijging. Zie voor achterliggende informatie bij dit onderwerp ook het kader op pagina 7.

Personen met verward gedrag
Landelijk is sprake van een toename van het aantal meldingen van personen met verward gedrag. In Lansingerland zien we een toename in de aantallen E33 meldingen, van 55 in 2014 tot 105 in 2017. Dit zijn meldingen van situaties waarin sprake is van een persoon die verward gedrag vertoont. Deze meldingen gaan over situaties en betreffen dus geen unieke personen. Of ook daadwerkelijk sprake is van een toename van unieke personen met verward gedrag is op dit moment nog niet duidelijk.

Langdurige ziekte of aandoening
Onder de volwassenen in Lansingerland heeft 23% minimaal één langdurige ziekte of aandoening. Dit is ruim minder dan in de regio.

6.3.2 *Leefstijl*

Roken en drinken
Het percentage inwoners in de leeftijdsgroep van 19 tot 65 jaar dat rookt is, na een stijging bij de meting van 2012 in 2016 weer gedaald tot vlak onder het niveau van 2008 (18%).

De gezondheidsmonitor van 2012 liet een negatieve afwijking zien met de regio op het gebied van alcoholgebruik. Wel was ten opzichte van voorgaande jaren sprake van een dalende lijn. De resultaten van de gezondheidsmonitor 2016 laten zien dat deze trend is doorgezet; er is een duidelijk dalende lijn

op het gebied van overmatig alcoholgebruik binnen de leeftijdsgroep volwassenen (van 9% in 2008 naar 5% in 2016).

Gewicht en bewegen

37% van de volwassenen kampt met een matig overgewicht. Dit is vergelijkbaar met het regionaal gemiddelde. Het percentage volwassenen met ernstig overgewicht ligt met 12% lager dan het regionale en landelijke gemiddelde, maar we zien wel een stijging ten opzichte van 2012.

Een groot deel van de volwassenen erkent dat sporten of bewegen van belang is (88%). 61% van de volwassenen in Lansingerland voldeed in 2016 aan de Norm Gezond Bewegen. Dit is gelijk aan 2012 en sluit aan op het regionaal gemiddelde.

7 Trends ouderen (67+)

In gemeente Lansingerland is de grijze druk, het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van het aantal personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep, lager dan gemiddeld in de regio en dan in Nederland. In Lansingerland willen we onze ondersteuning voor de doelgroep ouderen (67+) richten op het zo zelfstandig mogelijk blijven functioneren, wonen en participeren. Binnen de doelgroep ouderen hebben we om die reden de volgende thema's geformuleerd:

- Gezondheid en leefstijl;
- Voorzieningen en wonen.

Binnen elk van deze thema's wordt een aantal trends besproken.

7.1 Gezondheid en leefstijl

De onderstaande cijfers over gezondheid en leefstijl, als indicator voor (toekomstige) fysieke gezondheid, zijn afkomstig van onderzoeken van de GGD. Het laatste onderzoek onder de doelgroep ouderen vond plaats in 2016. Wanneer een vergelijking met de regio wordt gemaakt, wordt gedoeld op de gemeente in de regio Rotterdam Rijnmond, maar exclusief stad Rotterdam.

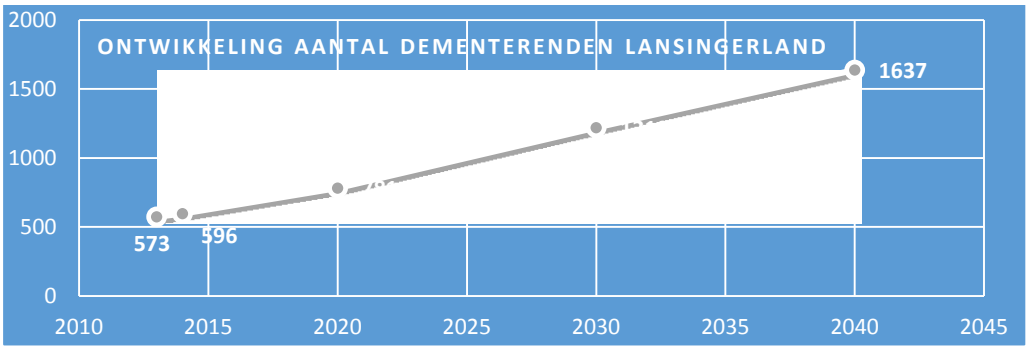
7.1.1 *Gezondheid*

Ervaren gezondheid

De GGD heeft in 2016 onderzoek gedaan naar ervaren gezondheid. Binnen Lansingerland geeft 65% van de respondenten in de leeftijdscategorie 65+ aan de eigen gezondheid als goed tot zeer goed te ervaren. In 2012 was dit 69%. Het gemiddelde in de regio (zonder Rotterdam) in 2016 is 64%.

Ouderdomsziekten

De vergrijzing leidt landelijk tot een verschuiving in ouderdomsziekten. Dementie wordt de belangrijkste doodsoorzaak. Gemiddeld krijgt in Nederland 1 op de 3 vrouwen dementie en 1 op de 7 mannen. Naar een prognose van Stichting Alzheimer (Prognose Dementie, 23 januari 2013) ziet de ontwikkeling van het aantal dementerenden in Lansingerland er als volgt uit:



Naast dementie zullen aandoeningen van het bewegingsapparaat, diabetes en gezichts- en gehoorstoornissen toenemen. Een voorbeeld is de toename van het percentage inwoners van 65 jaar en ouder 65+-ers met een chronische gewrichtsontsteking van 3% naar 11%. De beperkingen nemen daardoor vooral toe in mobiliteit binnen en buiten het huis. In Lansingerland komen ouderdomsziekten evenveel of minder vaak voor dan in de regio.

Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder met diabetes is in Lansingerland tussen 2008 en 2016 gelijk gebleven (13%). In de regio is dit percentage 16%. Belangrijke risicofactoren voor het

ontwikkelingen van diabetes type 2 liggen in de leefstijl (overgewicht, onvoldoende beweging, ongezonde voeding).

Angst en depressies

Onder inwoners van 65 jaar en ouder zien we vanaf 2008 een lichte stijging van het aandeel mensen met een matig en of hoog risico op depressie. De GGD heeft deze stijging beoordeeld en geconcludeerd dat de toename aan het toeval toe te schrijven is. Met de toenemende groep ouderen blijft dit onderwerp echter wel een aandachtspunt.

Van de 65+ ers in Lansingerland loopt 40% een matig tot hoog risico op een depressie of angststoornis. Mensen met diabetes hebben twee keer zoveel kans op een depressie als gezonde mensen. Het is dus ook vanwege depressiepreventie belangrijk om aandacht te geven aan het voorkomen van diabetes.

Eenzaamheid

Onderstaande cijfers tonen de ontwikkeling van (zeer) ernstige eenzaamheid binnen de gemeente Lansingerland.

	2008	2012	2016
65-plussers	4,0%	6,2%	7,7%
75-plussers	-	6,1%	8,0%

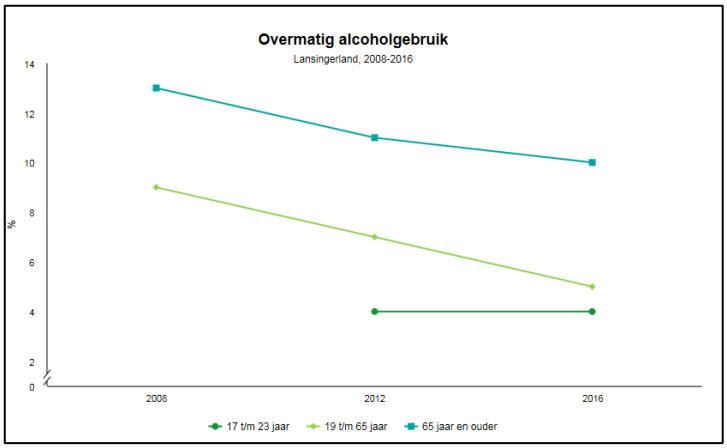
Onder 65-plussers is het verschil tussen 2012 en 2016 in mate van eenzaamheid niet significant. Het verschil tussen 2008 en 2016 onder 65-plussers is beduidend groter. Dit in samenhang met een groei van de totale aantallen ouderen maakt dat eenzaamheid ook in Lansingerland een punt van aandacht is. De toename van 1,9% tussen 2012 en 2016 onder de 75-plussers hoeft geen significante toename te zijn, deze kan op toeval berusten.

Vanwege de kleine aantallen 65-plussers kunnen voor Lansingerland geen verdere uitsplitsingen worden gedaan naar leeftijdsgroepen. Uit gegevens van de GGD blijkt dat zeer ernstige eenzaamheid verschilt per leeftijdsgroep, dat (zeer) ernstige eenzaamheid meer voorkomt onder lager opgeleiden; dat een kwart van de mensen die moeite heeft met financieel rondkomen (zeer) ernstig eenzaam is in vergelijking met 8% onder de ‘financieel gezonden’; dat (zeer) ernstige eenzaamheid samenhangt met ervaren gezondheid. Dit geldt zowel voor de volwassen inwoners als voor de oudere inwoners. De samenhang tussen ervaren gezondheid en eenzaamheid onder 65-plussers lijkt kleiner te zijn dan bij de doelgroep tussen 19 en 65 jaar. Mogelijk kan dit verklaard worden door het feit dat het gewoner is om iets te mankeren.

7.1.2 *Leefstijl*

Roken en drinken

Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder dat rookt, is met 10% stabiel.



De grafiek hiernaast geeft het overmatig alcoholgebruik weer. Duidelijk is dat onder de oudere inwoners, evenals bij de volwassenen inwoners van Lansingerland, sprake is van een dalend percentage inwoners dat overmatig gebruik maakt van alcohol.

Gewicht en bewegen

Het percentage inwoners in de leeftijdsgroep 65 jaar en ouderen met matig overgewicht is in Lansingerland met 47% aan de hoge kant. Ten opzichte van 2008 is dit percentage geleidelijk met 3% verhoogd. Het percentage met een ernstig overgewicht is min of meer gelijk gebleven en ligt onder het

regionale en landelijke gemiddelde. Het percentage ouderen dat voldoet aan de beweegnorm lag in 2012 hoog met 76%. In 2016 is dit percentage gedaald naar 73%, maar nog altijd hoger dan het gemiddelde in de regio.

Maatschappelijke participatie
Van de inwoners van 65 jaar en ouder in Lansingerland doet 64% aan maatschappelijke participatie. Onder maatschappelijke participatie wordt verstaan: werken, het geven van mantelzorg, vrijwilligerswerk of het oppassen op de kinderen. In de regio (excl. Rotterdam) ligt dit percentage op 56%. Dit is dus een gunstige afwijking.

7.2 Wonen

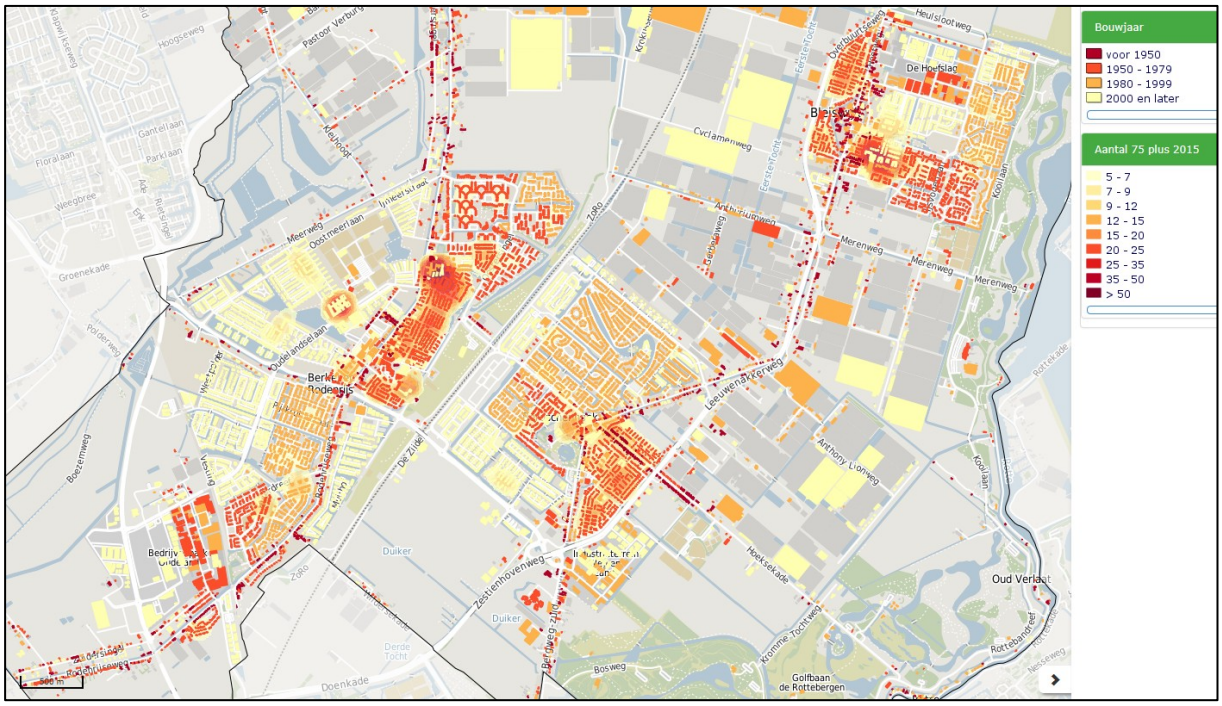
In deze paragraaf maken we een onderscheid tussen wonen in de eigen woning (extramuraal) en het wonen in een collectieve voorziening (intramuraal).

7.2.1 *Wonen in eigen huis*

Vanaf 2013 is voor mensen met een lichtere zorgzwaarte (ZZP 1 t/m 4, de oude 'verzorgingshuiscliënten') een scheiding tussen wonen en zorg van kracht. Het verblijf van deze cliënten met een lichtere zorgvraag wordt niet meer vanuit de Wlz gefinancierd, maar door de cliënt zelf. Inwoners kunnen deze zorg nu thuis ontvangen vanuit de Wmo en de Zvw. De zorgvraag vergelijkbaar met oude verzorgingshuiscliënten verdubbelt in 2040 ruim ten opzichte van deze zelfde vraag in 2020.

Passend wonen in eigen huis
Door ontwikkelingen als het scheiden van wonen en zorg blijven inwoners met een zorg- en ondersteuningsbehoefte, waar mogelijk, steeds langer in hun eigen omgeving wonen. Wonen in een passende woning en in een passende woonomgeving maken dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen. Zo kan de inwoner gebruik blijven maken van het eigen netwerk in de eigen vertrouwde omgeving. Belangrijk is wel de vraag of het mogelijk is de bestaande woning aan te passen.

De onderstaande kaart maakt zichtbaar dat een groot deel van de 75+ ers woningen betrekt welke zijn opgeleverd in de jaren 1950-1979. Vaak zijn deze woningen minder goed aan te passen.



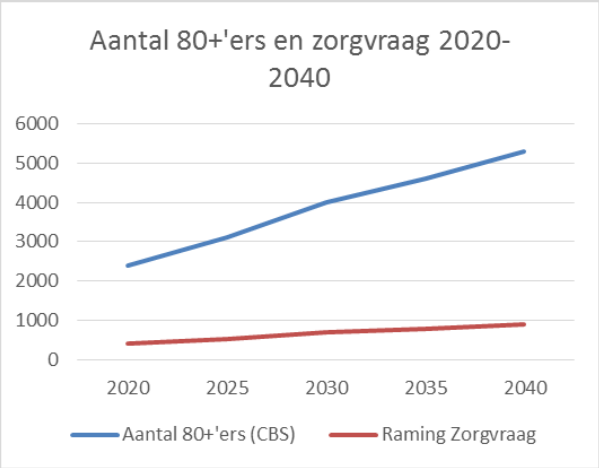
Verhuizen naar een passende woning

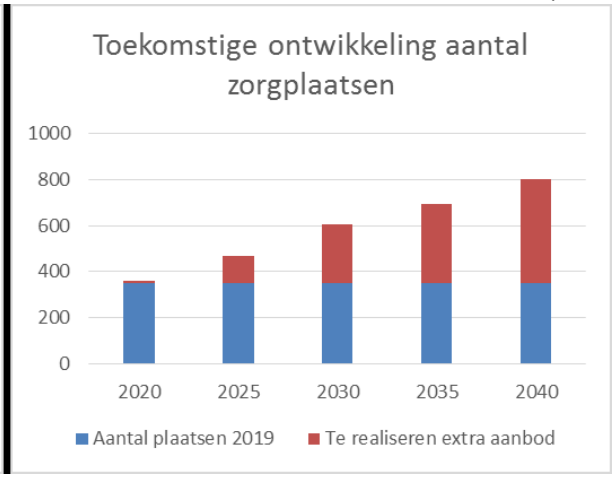
Uit onderzoek is gebleken dat de verhuisgeneigdheid onder ouderen zeer gering is: ouderen zijn over het algemeen zeer honkvast. Wanneer er belemmeringen komen in het zelfstandig wonen, kunnen ouderen er toch voor kiezen om te verhuizen.

Voor een deel van de ouderen die met toenemende beperkingen te maken krijgen, is een zelfstandige woning te groot, een badkamer boven onbereikbaar of wordt het lastig een tuin bij te houden. Zij willen niet naar een instelling, maar zouden best in een makkelijk toegankelijke woning willen leven waar ondersteuning en zorg in de buurt zijn en waar gelijkgestemde mensen wonen om een praatje mee te maken. En dat in een buurt die goed toegankelijk is, met bankjes, de huisarts en winkels in de buurt. Naar verwachting ontstaan er in de toekomst steeds meer (kleinschalige) vormen tussen het zelfstandig wonen en intramuraal wonen.

7.2.2 *Wonen in een collectieve voorziening*

Op dit moment heeft Lansingerland 369 verpleeghuisplekken. Deze zijn verspreid over de locaties van Laurens en één locatie van aanbieder Dagelijks Leven. Door de demografische ontwikkeling van onze gemeente neemt het aantal 80+'ers, en hiermee de geraamde vraag naar het benodigde aantal zorgplaatsen in onze gemeente, de komende decennia sterk toe. Onderstaand tonen we de ontwikkeling van het aantal 80 plussers en de geraamde zorgvraag. Ook tonen we de toekomstige ontwikkeling van verpleeghuisplekken.


Aantal 80+'ers en zorgvraag 2020-2040
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
2020
2025
2030
2035
2040
Aantal 80+'ers (CBS)
Raming Zorgvraag


Toekomstige ontwikkeling aantal zorgplaatsen
1000
800
600
400
200
0
2020
2025
2030
2035
2040
Aantal plaatsen 2019
Te realiseren extra aanbod

GEMEENTE Lansingerland

Datum 14 juni 2018
Onderwerp Trendanalyse sociaal domein II
Nummer T18.08622

Afdeling
Economie, Onderwijs & Sport
Martijn de Koning
Telefoon
(010) 800 46 41
E-mail
martijn.de.koning@lansingerland

Trendanalyse II: 'vooruitblik en uitdagingen'

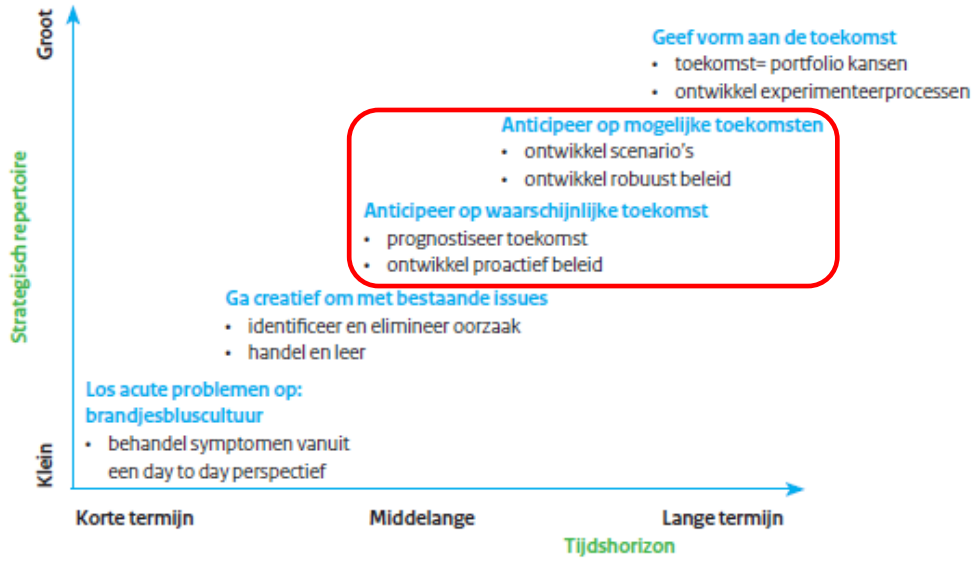
Voorspellen is moeilijk, vooral als het om de toekomst gaat - Mark Twain

Inleiding

In dit tweede deel van de trendanalyse richten wij onze blik op de nabije toekomst. In deel I van de trendanalyse hebben we de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen jaren binnen het sociaal domein geïnventariseerd. In deel II kijken we vooruit naar de belangrijkste veranderingen binnen onze samenleving en voorspellen we de impact die deze ontwikkelingen kunnen hebben op het sociaal domein in onze gemeente.

Kader: naar een meer strategisch beleid

De voorliggende verkenning vormt een volgende stap in het versterken van onze strategische aanpak binnen het sociaal domein. We hebben de ambitie om niet alleen adequaat te reageren op ontwikkelingen, maar hier ook op te anticiperen en waar mogelijk bij te sturen. In de onderstaande figuur is deze ambitie schematisch weergegeven.



Van thema naar uitdaging in drie stappen

In deze notitie hanteren we de volgende drie stappen om brede maatschappelijke ontwikkelingen te vertalen naar concrete uitdagingen binnen het sociaal domein in Lansingerland:



Stap 1: Thema's/ drijvende krachten

In de eerste stap identificeren we de belangrijkste thema's waar wij de komende periode veranderingen in verwachten. De ontwikkelingen binnen deze thema's vormen de 'drijvende krachten' achter tal van maatschappelijke, fysieke en economische ontwikkelingen. Het gaat hier om zogenaamde 'macro factoren' waarop we geen directe invloed kunnen uitoefenen.

Stap 2: Trends in het Sociaal Domein

In de tweede stap voeren wij een inventarisatie uit van de ontwikkelingen binnen de hiervoor geselecteerde thema's . We selecteren de belangrijkste trends die invloed hebben op het sociaal domein, zowel landelijk als specifiek in Lansingerland.

Stap 3: Uitdagingen

Als laatste vertalen we de trends uit stap 2 naar hun concrete impact op het sociaal domein. Tezamen vormen deze de uitdagingen voor de komende jaren. Deze uitdagingen kunnen de vorm van zowel kansen als bedreigingen aannemen.

1. Thema's

Voor het bepalen van de thema's van de trends die van invloed zijn op het sociaal domein sluiten we aan bij de categorieën uit de DESTEP-analyse:

A. **D**emografie
B. **E**conomie
C. **S**ociaal-maatschappelijk
D. **T**echnologie
E. **E**cologie
F. **P**olitiek-juridisch

Samen geven de bovenstaande categorieën een beeld van de macro-ontwikkelingen die invloed hebben op het sociaal domein en onze activiteiten hierin.

2. Trends

In onderstaand schema identificeren we voor het sociaal domein 38 relevante trends. Deze hebben wij gegroepeerd binnen de hiervoor vastgestelde thema's. Deze trends zijn afkomstig van een breed palet aan bronnen en het overzicht is niet uitputtend.

Thema	Trend
A) Demografie	1. Dubbele vergrijzing: meer ouderen en zij bereiken een hogere leeftijd 2. Verandering zorgvraag: complexer, meer chronische- & ouderdomsziekten 3. Vitalere ouderen & nadruk op *'successful ageing'* 4. Trek van krimp naar groeigebieden 5. Toename cultureel-diverse bevolkingsopbouw *+ Specifiek in Lansingerland:* 6. Bevolkingsgroei zet door 7. Stabilisering aantal jongeren *8.* Veel nieuwe bewoners hebben een beperkte(re) binding met onze gemeente
B) Economie	9. Hoogconjunctuur 10. Flexibilisering arbeidsmarkt 11. Ontwikkelingen beschutte arbeid 12. Toenemende 24-uurseconomie 13. De stad als magneet/concentratie en bundeling van voorzieningen *+ Specifiek in Lansingerland:* 14. Uitbreiding voorzieningen centrum Berkel & Bergschenhoek *15.* Bedrijven investeren: bedrijventerreinen, railterminal
C) Sociaal-Maatschappelijk	16. Zowel ouderen als jongeren blijven langer thuis wonen 17. Toename diversiteit leefstijlen en voorkeuren 18. Nadruk op beleving 19. Toename verschil leefstijlen en gezondheid o.b.v. SES 20. Meer overgewicht 21. Grotere scheiding tussen kansarmen en kansrijken 22. Meer aandacht voor preventie van ziekten en beperkingen 23. Mentale druk op jongeren neemt toe
D) Technologie	24. Versnelling technologisering 25. Versnelling digitalisering dagelijks leven 26. Ontwikkelingen e-health 27. Invloed van (big) data wordt steeds groter 28. Robotisering & automatisering 29. Meer consumentenbestedingen via internet 30. Disruptieve ontwikkelingen: onvoorspelbaar en grote impact
E) Ecologie	31. Trend gezond leven (w.o. voeding, bewegen) zet door 32. Toenemend bewustzijn duurzaamheid & bewustere consumptie 33. Energietransitie 34. Klimaatverandering: meer extreem weer, toename allergieën en infectieziekten
F) Politiek-juridisch	35. Versnippering en toename diversiteit politiek en bestuur 36. Toenemende decentralisatie overheidstaken 37. Vertrouwen in instituties blijft relatief hoog: 'high trust society' 38. Minder overheid, meer burger

3. Uitdagingen

De in het voorgaande hoofdstuk beschreven trends hebben een directe impact op het sociale domein. Bovendien versterken of verzwakken zij elkaar. Bijvoorbeeld: de trend van vitaler wordende ouderen kan de toenemende druk op collectieve voorzieningen in het kader van de vergrijzing verminderen. De combinatie van trends leiden tot zes belangrijke uitdagingen binnen het sociaal domein.

1. Toekomstbestendig ouder worden
2. Iedereen blijft meedoen
3. Gemeenschapszin in de gevarenzone
4. Kansen in tijden van hoogconjunctuur
5. Technologie als oplossing, maar ook potentieel probleem
6. Gezondheid en duurzaamheidstrend benutten

Hieronder lichten wij deze uitdagingen beknopt toe. We maken hierbij onderscheid in kansen en bedreigingen:

- **Kansen** definiëren we als ontwikkelingen die de samenleving en ons beleid in potentie versterken en/of nieuwe mogelijkheden bieden.
- **Bedreigingen** zien we als een trends die de samenleving en ons beleid in potentie juist verzwakken en/of vragen om extra inspanningen.

1. Toekomstbestendig ouder worden

De groei van de ouder wordende bevolking vraagt op allerlei vlakken om aanpassing van onze woon- en leefomgeving. Ouderen willen zo gezond en vitaal mogelijk oud worden in hun eigen huis en hun bewegingsvrijheid blijven behouden. Dat vraagt om nieuwe woon- en mobiliteitsconcepten. Wanneer mensen hulpbehoevend worden vraagt dat niet alleen steeds meer van professionele zorg in een krapper wordende arbeidsmarkt, maar ook veel van mantelzorgers en andere informele zorgers.

Steeds meer mensen wachten niet op de overheid, maar nemen het heft in eigen handen en richten coöperaties op, bijvoorbeeld op het gebied van woonzorg concepten. De traditionele overheid heeft moeite om daarmee om te gaan en worstelt met haar rol. Dit leidt tot de volgende dilemma's:

- Kwaliteit van leven versus kwaliteit van zorg[1]
- Systeemwereld versus leefwereld
- Professionalisering versus de-professionalisering
- Eigen verantwoordelijkheid versus solidariteit
- Overheid versus 'eigen initiatief'



Kansen

Er komt steeds meer ruimte voor innovatie, creatieve oplossingen en informele netwerken die bottom-up worden georganiseerd binnen de participatie en de zorg en ondersteuning en die vaak goedkoper en pluriformer zijn dan de traditionele oplossingen.

Bedreigingen

[1] Een lokaal sociaal contract, Kim Putters 15 maart 2018

Het monitoren van kwaliteit van dienstverlening wordt soms in eerste instantie lastiger wanneer geen algemene standaarden meer kunnen worden gebruikt.

2. Iedereen blijft meedoen

Onze maatschappij wordt steeds complexer. Door technologische ontwikkelingen, een grotere nadruk op eigen verantwoordelijkheid, individualisering en het wegvallen van traditionele kaders is er sprake van een toenemende groep mensen die moeite ondervindt in het 'meedoen' in onze samenleving. De oorzaken hiervoor zijn divers, bijvoorbeeld: een verstandelijke of lichamelijke beperking, financiële problemen en/of problemen met de Nederlandse taal. Wij vinden het belangrijk dat iedereen naar vermogen mee kan blijven doen en ondersteunen groepen en individuen die hierbij hulp nodig hebben.



Kansen

De toenemende complexiteit en versnippering van onze samenleving kan leiden tot nieuwe verbanden. Door internet en social media is het bijvoorbeeld makkelijker dan ooit om gelijkgestemden of lotgenoten op ieder gebied te vinden. Bovendien is het makkelijker om betekenisvolle relaties op afstand aan te gaan.

Bedreigingen

Omdat onze samenleving steeds complexer wordt, zal het aantal mensen dat moeite heeft om mee te doen verder toenemen. De concrete problemen die zij ondervinden zijn zeer divers, het is lastig een *´one size fits all´* aanpak te bedenken. In het licht van de verdere nadruk op individuele verantwoordelijkheid bestaat ook het risico dat mensen die niet meekomen het stigma *loser* opgeplakt krijgen.

3. Gemeenschapszin in de gevarenzone

Er ontstaan in toenemende mate tegenstellingen tussen groepen mensen, zowel sociaal-cultureel als economisch. Denk hierbij aan: jong versus oud, kansrijken versus kansarmen, kosmopolieten versus traditionelen en hoogopgeleiden versus praktisch opgeleiden. Deze toenemende tegenstellingen dragen bij aan het ontstaan van *'wij-zij'* denken verminderen van gemeenschapszin en solidariteit. Dit is een zorgelijke ontwikkeling: ons sociaal domein is gebaat bij een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan blijven doen.



Kansen

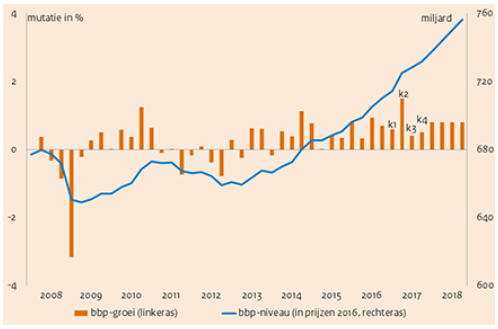
Vermindering van gemeenschapszin kan leiden tot een versterking van 'selectieve solidariteit': nauwere banden tussen groepen met dezelfde kenmerken. Dit biedt kansen op het gebied van particulier/maatschappelijke initiatieven.

Bedreigingen

De nadruk op individuele verantwoordelijkheid en het terugtrekken van mensen in hun eigen groep met gelijkgestemden kan leiden tot het steeds sterker worden van verschillen tussen de groepen mensen, waarbij kwetsbare groepen niet meer mee kunnen komen in de maatschappij. Zij zullen een groter beroep doen op onze collectieve voorzieningen. Dit kan bovendien leiden tot een erosie van het maatschappelijke draagvlak voor het totale sociaal domein.

4. Kansen in tijden van hoogconjunctuur

Momenteel staat de Nederlandse economie er goed voor: het bedrijfsleven investeert volop, consumenten laten hun geld weer rollen, de rente is extreem laag en de huizenmarkt is booming. Na de magere jaren van de economische crisis en de nasleep hiervan leidt dit tot de vraag hoe we hier ook binnen het sociaal domein de vruchten van kunnen plukken.



Kansen

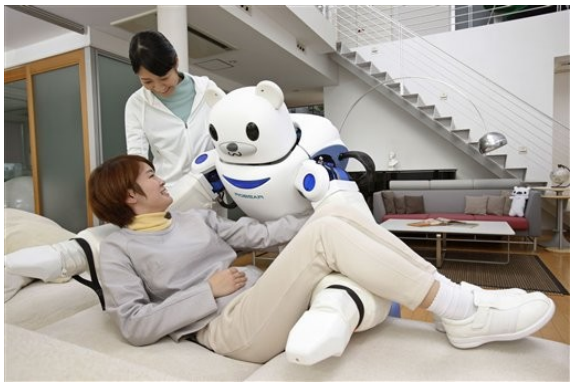
De hoogconjunctuur biedt in de eerste plaats kansen voor onze taken in het kader van de participatiewet. In 2017 hebben met name mensen uit de *'groene'* doelgroep geprofiteerd van de economische ontwikkelingen. Deze groep komt relatief gemakkelijk aan het werk. Nu de economie verder groeit komen er ook steeds meer kansen voor mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Bedreigingen

Wij zien op dit moment al dat het binnen de jeugd- en ouderenzorg voor bepaalde functies moeilijk is om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken. Een verdere verhitting van de arbeidsmarkt kan deze problemen vergroten, waardoor de uitvoering van onze taken binnen het sociaal domein onder druk kan komen te staan.

5. Technologie als oplossing, maar ook potentieel probleem

Technologische ontwikkelingen vinden in toenemende mate de weg naar ons dagelijkse leven. Wij verwachten dat deze ontwikkeling de komende jaren verder versnelt. Uit het verleden weten wij dat de richting ervan nauwelijks te voorspellen valt en dat deze een grote (soms zelfs disruptieve) impact kan hebben op onze samenleving, economie en persoonlijk leven.



Kansen

Technologische ontwikkelingen binnen de zorg bieden tal van mogelijkheden om gezonder en langer te leven, bijvoorbeeld door gentech, e-health, data-gedreven technologie. Hiernaast bieden domotica en robotisering kansen om langer zelfstandig te leven en kunnen mantelzorgers en

zorgprofessionals hierdoor ontlast worden. Dit kan een belangrijke bijdrage leveren aan het opvangen van de vergrijzing.

Bedreigingen

Technologische ontwikkelingen in de zorg kunnen zorgen voor grote kostenstijgingen, en daarmee de betaalbaarheid hiervan in een vergrijzende samenleving onder druk zetten. Nieuwe technologie schept immers haar eigen vraag. Doordat we steeds langer leven en er steeds meer ouderen komen kan de zorgbehoefte toenemen. Hiernaast zien we ook meer directe bedreigingen: een waarschuwing voor de grenzen van dataverzameling is op zijn plaats, vooral voor de groep kansarmen (privacy als luxegoed). Ook kan de ontwikkeling van games, social media en virtual reality leiden tot een toename van het aantal jongeren dat hier een problematische relatie mee heeft.

6. Gezondheid en duurzaamheidstrend benutten

De aandacht voor gezondheid en duurzaamheid heeft een blijvend karakter. Dit uit zich onder meer in de consumptiegedrag: de verkoop van frisdrank en vlees daalt, terwijl er juist meer groente, fruit en vis wordt verkocht. Binnen het bedrijfsleven is er een toenemende aandacht voor duurzaam ondernemen, en door technische ontwikkelingen worden duurzame alternatieven voor bijvoorbeeld fossiele brandstoffen ook commercieel interessant.



Kansen

Gezonder consumptiegedrag en meer bewegen draagt bij aan het voorkomen van aandoeningen en vergroot de kans op vitaal ouder worden (uitdaging 1). Diverse beleidsdoelstellingen worden hierdoor bovendien versterkt: denk bijvoorbeeld aan het tegengaan van roken en middelgebruik onder jongeren.

Bedreigingen

De nadruk op gezondheid kan ook doorslaan en nieuwe problemen opleveren. Zo is er een toenemend aantal ouders dat op basis van vermeende gezondheidseffecten hun kinderen niet meer laat vaccineren. Vooral bij jongeren kan dit ook leiden tot Orthorexia Nervosa, een obsessie voor het eten van uitsluitend gezond voedsel, hetgeen paradoxaal genoeg kan leiden tot ondervoeding.

Trendanalyse Sociaal Domein



4 juli 2018

GEMEENTE Lansingerland

Team Sociaal Domein & Cultuur

Marleen Tielen

Elsa van Kempen

Esther Boonstra

Martijn de Koning

Sanne Koopmans

Susan Nieuwlaat

Agenda

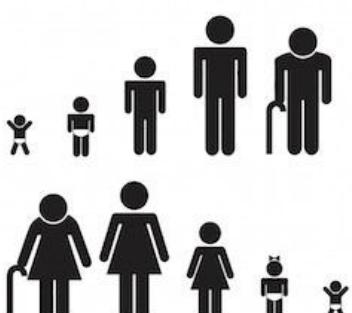
Voorspellen is moeilijk, vooral als het om de toekomst gaat – Mark Twain

- Quiz
- Inleiding
- Deel 1: ‘Het sociaal domein in 2018’
- Deel 2: ‘Vooruitblik en ontwikkelingen’
- Aan de slag: wat betekent dit voor onze inwoners?

Wat is de snelst groeiende bevolkingsgroep in 2020?

Zitten: **65-plussers**

Staan: **Jeugdigen tot 18 jaar**



Quiz

In 2014 deed 25% van de volwassenen vrijwilligerswerk. Is dit sindsdien toe- of afgenomen?

Zitten: **afgenomen**

Staan: **toegenomen**



Het aantal kinderen dat jaarlijks betrokken is bij een echtscheiding is toegenomen. Hoe groot is de toename tussen 2014 en 2016?

Zitten: **60%**

Staan: **30%**



Quiz

Hoe verhoudt het aantal dementerenden in 2040 zich tot het aantal in 2015?

Zitten: **verdubbeld**

Staan: **verdrievoudigd**



Quiz

Hoeveel procent van de 75-plussers voelt zich eenzaam?

Zitten: **45%**

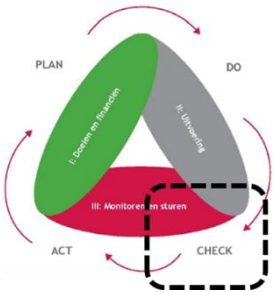
Staan: **25%**

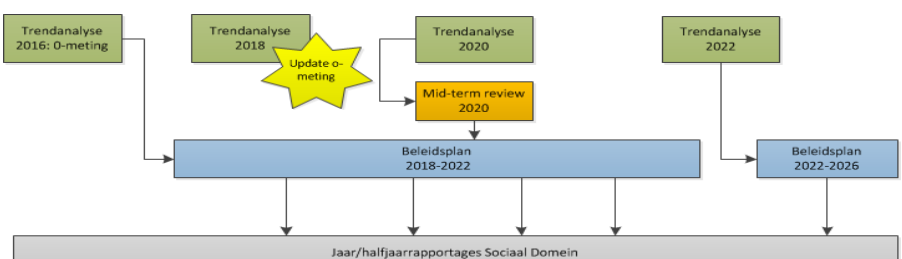


30 augustus 2018

Inleiding

- Waarom een trendanalyse?
  - Signaleren
  - Checken
- Input voor beleidsplan & midterm review
- Het gesprek aangaan





Deel 1: jeugd



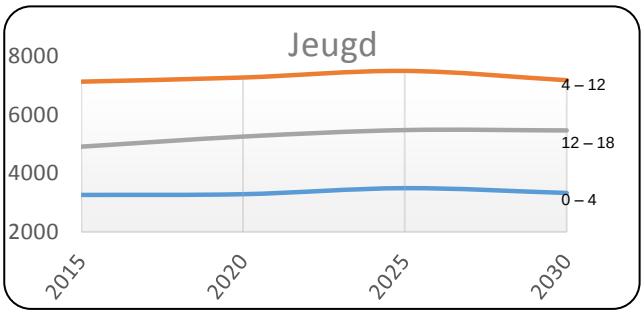
Onderwijs

- 222 achterstandsleerlingen
- 1,4% voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie



Positieve leefstijl

- 89% voldoet aan beweegnorm, 4 t/m 11 jaar
- 79% sport wekelijks bij club of sportschool(15-16 jr)
- 96% ontbijt dagelijks, 1 t/m 11 jaar
- 77% ontbijt dagelijks, 13 t/m 16 jaar



Middelengebruik

↓ afname in alcoholgebruik

↑ toename drugs (lachgas)

↓ ↑ rookgedrag fluctueert



Echtscheiding

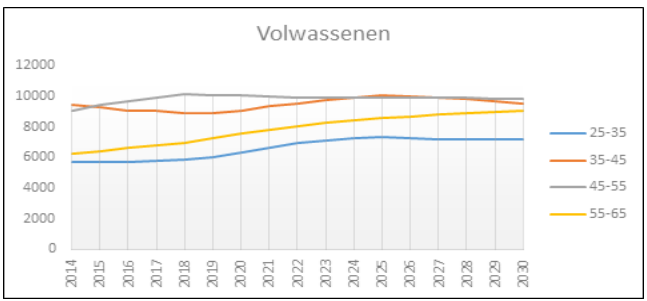
Toename aantal kinderen in echtscheidingssituatie
Van 98 kinderen in 2014 → 158 kinderen in 2016

Deel 1: volwassenen

Werk en inkomen

Toename aantal banen
Relatief klein aantal uitkeringen
Relatief lage werkloosheid

Toename van ggz in de wijk



Gezondheid

23% heeft minimaal één langdurige ziekte of beperking
Kans op depressie: 37%
Ernstig eenzaam: 7%

Roken en drinken

Roken: 18%
Drinken: 5%

Bijstand, schulden en armoede

Toename van uitkeringsduur
Gebruik van formele en informele schuldhulpverlening neemt toe

Gewicht en bewegen

Overgewicht: 37%
Ernstig overgewicht: 12%
Voldoet aan beweegnorm: 61%



Deel 1: ouderen

Dementie

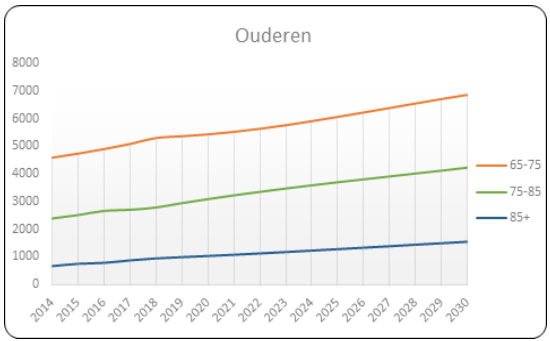


♀ 1 op de 3

♂ 1 op de 7

Overige ouderdomsziekten

- Toename beperkingen mobiliteit
- 13% diabetes
- 40% kans op angst- en depressie



Roken en drinken:

- Rokers: 10%
- Drinkers: 10%

Gewicht en bewegen:

- Overgewicht: 47%
- Beweegnorm: 73%



Eenzaamheid

8% ernstig eenzaam

Zorg thuis

- Verdubbeling van zorgvraag oude ‘verzorgingshuiscliënten’
- Passend wonen

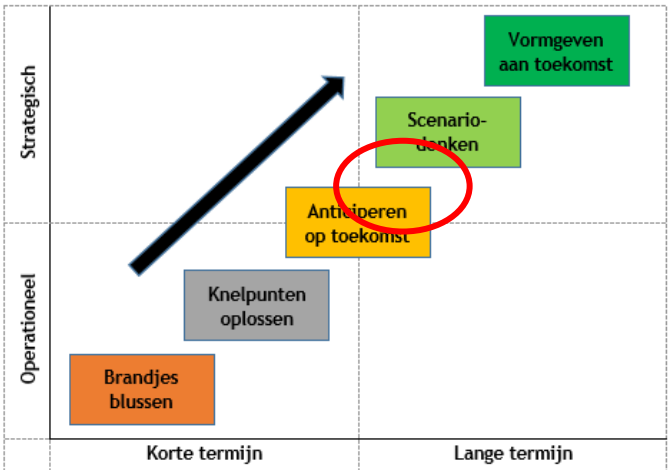
Maatschappelijke participatie:

64%



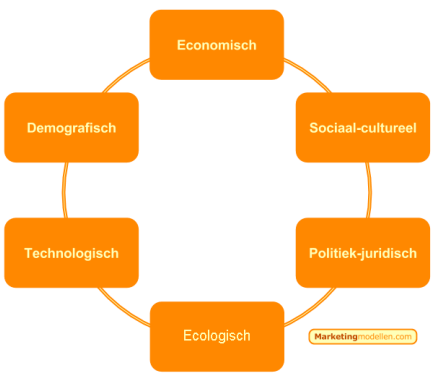
Deel II: vooruitblik en uitdagingen

- Invloed veranderingen op sociaal domein
- Beperkt stuurbaar
- Anticiperen!



3 stappen

1. Thema's / Drijvende krachten → 2. Trends in het Sociaal Domein → 3. Uitdagingen



Thema	Trend
A) Demografie	1. Vergrijzing 2. Verandering zorgvraag: complexer, meer chronische- & ouderdomsziekten 3. Vitalere ouderen & nadruk op 'successful ageing' 4. Trek van krimp naar groeigebieden 5. Toename cultureel-diverse bevolkingsopbouw *Specifiek in Lansingerland:* 6. Bevolkingsgroei zet door 7. Stabilisering aantal jongeren 8. Veel nieuwe bewoners hebben een beperkte(re) binding met onze gemeente
B) Economie	9. Hoogconjunctuur 10. Flexibilisering arbeidsmarkt 11. Ontwikkelingen beschutte arbeid 12. Toenemende 24-uureconomie 13. De stad als magneet/concentratie en bundeling van voorzieningen 14. Grotere scheiding tussen kansarmen en kansrijken *Specifiek in Lansingerland:* 15. Uitbreiding voorzieningen centrum Berkel & Bergschenhoek 16. Bedrijven investeren: bedrijventerreinen, railterminal
C) Sociaal-Maatschappelijk	17. Zowel ouderen als jongeren blijven langer thuis wonen 18. Toename diversiteit leefstijlen en voorkeuren 19. Nadruk op beleving 20. Toename verschil leefstijlen en gezondheid o.b.v. SES 21. Meer overgewicht 22. Meer aandacht voor preventie van ziekten en beperkingen 23. Mentale druk op jongeren neemt toe
D) Technologie	24. Versnelling technologisering 25. Versnelling digitalisering dagelijks leven 26. Ontwikkelingen e-health 27. Invloed van (big) data wordt steeds groter 28. Robotisering & automatisering 29. Meer consumentenbestedingen via internet 30. Disruptieve ontwikkelingen: onvoorspelbaar en grote impact
E) Ecologie	31. Trend gezond leven (w.o. voeding, bewegen) zet door 32. Toenemend bewustzijn duurzaamheid & bewustere consumptie 33. Energietransitie 34. Klimaatverandering: meer extreem weer, toename allergieën en infectieziekten
F) Politiek-juridisch	35. Versnippering en toename diversiteit politiek en bestuur 36. Toenemende decentralisatie overheidstaken 37. Vertrouwen in instituties blijft relatief hoog: 'high trust society' 38. Minder overheid, meer burger

6 uitdagingen

6 uitdagingen

- Toekomstbestendig ouder worden
- Iedereen blijft meedoen
- Gemeenschapszin in de gevarenzone
- Kansen in tijden van hoogconjunctuur
- Technologie als oplossing, maar ook potentieel probleem
- Gezondheid en duurzaamheidstrend benutten









Voorbeeld: **uitdaging technologie**

Kans	Bedreiging
• Gezonder en langer leven • Meer zelfstandigheid en ontlasting mantelzorgers • Opvangen vergrijzing	• Betaalbaarheid van de zorg • Grenzen aan dataverzameling • Game- en social media verslaving

Vragen, opmerkingen?



Aan de slag!

- Trends vertalen naar *‘leefwereld’*
- Kader:
  - 3 doelgroepen (jeugd, volwassenen, ouderen)
  - Levensdomeinen
  - 38 trends
- Vraag: welke invloed hebben de trends op de leefwereld van onze inwoners?



Raadsvoorstel

Datum Raad
27 september 2018

Portefeuillehouder
Simon Fortuyn

Registratienummer
BR1800082

Onderwerp
Advies toewijzing zendtijd lokale omroep

Gevraagde beslissing
Het Commissariaat voor de Media te adviseren de zendtijd voor de lokale omroep voor de gemeente Lansingerland toe te wijzen aan Stichting RTV Lansingerland.

Samenvatting
Bij besluit van 13 augustus 2013 heeft het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat) Stichting RTV Lansingerland aangewezen als lokale publieke media-instelling voor de gemeente Lansingerland. Deze aanwijzing is ingegaan op 6 oktober 2013 en eindigt op 5 oktober 2018. De Stichting RTV Lansingerland heeft het Commissariaat voor de Media op 28 maart laten weten dat zij in aanmerking wenst te komen voor aanwijzing als lokale publieke media-instelling voor een aansluitende periode. Voordat het Commissariaat een beslissing neemt over de aanvraag, dient de gemeenteraad op grond van artikel 2.61, derde lid, van de Mediawet 2008 het Commissariaat te adviseren of de omroepinstelling voldoet aan de eisen die de Mediawet stelt. Gebleken is dat RTV Lansingerland voldoet aan de gestelde eisen. De gemeenteraad wordt voorgesteld een positief advies uit te brengen over de toewijzing van zendtijd voor de lokale omroep voor de gemeente Lansingerland aan Stichting RTV Lansingerland voor een aansluitende periode van 5 jaar.

Financiële consequenties
Er zijn geen kosten verbonden aan dit voorstel. Dit voorstel staat los van de bekostiging van de lokale omroepinstelling.

Verdere procedure
Het advies van de gemeenteraad wordt direct na besluitvorming aan het Commissariaat van de Media toegezonden en op het RIS gepubliceerd.

Juridische aspecten
De toekenning van zendtijd is geregeld in de Mediawet 2008. De gemeenteraad is op grond van artikel 2.61, tweede lid van deze wet om advies gevraagd.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
Het voorstel is tot stand gekomen in overleg met de betrokken partijen.

Duurzaamheid
RTV Lansingerland draait geheel op vrijwilligers en is een broedplaats voor lokaal jong talent op media gebied. Draagt bij aan de sociale cohesie.

Bijlagen
Brief van het Commissariaat voor de Media met achterliggende correspondentie met de Stichting RTV Lansingerland (I18.13528) – brief bevat persoonsgegevens en is in iBabsmap persoonsgegevens geplaatst

Toelichting

Inleiding
RTV Lansingerland heeft een zendmachtiging aangevraagd bij het Commissariaat van de Media. Voordat het Commissariaat een beslissing neemt over de aanvraag, dient de gemeenteraad op grond van artikel 2.61, derde lid, van de Mediawet 2008 het Commissariaat te adviseren of de omroepinstelling voldoet aan de eisen die de Mediawet stelt.

Beoogd maatschappelijk effect
RTV Lansingerland verzorgt het in de Mediawet genoemde 'Lokaal Toereikend Media-Aanbod' (LTMA). Door de hernieuwde toewijzing van zendtijd voor de lokale omroep aan RTV Lansingerland wordt bijgedragen aan het ontwikkelen van gemeenschapszin en samenhang door informatie te verschaffen aan de inwoners van Lansingerland.

De kernargumenten en kanttekeningen
1. De Stichting RTV Lansingerland voldoet aan de eisen gesteld in de Mediawet.

De raad van de gemeente Lansingerland dient het Commissariaat een gemotiveerd advies uit te brengen over de aanvraag. Het Commissariaat neemt pas een besluit nadat de gemeenteraad heeft geadviseerd over de vraag of de aanvrager voldoet aan de eisen die de Mediawet 2008 stelt.

Dit betekent dat de gemeenteraad in zijn advies de volgende vragen met een duidelijk ja of nee moet beantwoorden:
a. Is de aanvrager een rechtspersoon naar Nederlands recht met volledige rechtsbevoegdheid? Met andere woorden: is het een stichting of een vereniging?
b. Stelt de aanvrager zich ten doel op lokaal niveau de publieke mediaopdracht uit te voeren door media-aanbod te verzorgen dat is gericht op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in de gemeente leven?
c. Heeft de aanvrager volgens de statuten een orgaan dat het programmabeleid bepaalt?
d. Is dit programmabeleidbepalende orgaan representatief samengesteld?

Bovenstaande vragen kunnen met een duidelijk ja beantwoord worden.

2. In de programmaraad van de stichting hebben vertegenwoordigers van de vereiste stromingen zitting.

De representativiteit van de stichting komt tot uitdrukking in de samenstelling van de programmaraad, waarin verschillende stromingen zijn vertegenwoordigd. In de huidige programmaraad hebben vertegenwoordigers van de volgende stromingen zitting: maatschappelijke zorg en welzijn, cultuur en kunst, onderwijs en educatie, werknemers, senioren, Etnische en culturele minderheden en de agrarische sector. Bovendien is sprake van een evenwichtige verdeling van de leden over de drie kernen van de gemeente. Hiermee kan worden vastgesteld dat de Stichting RTV Lansingerland voldoet aan de eisen gesteld in de Mediawet.

3. Er zijn geen alternatieven

In Lansingerland bestaan geen andere lokale omroepinstellingen die aan de eisen van de Mediawet voldoen.

Raadsbesluit

Datum Raad
27 september 2018
Registratienummer
BR1800082

Onderwerp
Advies toewijzing zendtijd lokale omroep

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
- RTV Lansingerland het in de Mediawet genoemde 'Lokaal Toereikend Media-Aanbod' (LTMA) verzorgt;
- RTV Lansingerland voldoet aan de eisen gesteld in de Mediawet;
- door de hernieuwde toewijzing van zendtijd voor de lokale omroep aan RTV Lansingerland wordt bijgedragen aan het ontwikkelen van gemeenschapszin en samenhang door informatie te verschaffen aan de inwoners van Lansingerland.

Gelet op
- artikel 2.61, derde lid, van de Mediawet 2008 het Commissariaat te adviseren of de omroepinstelling voldoet aan de eisen die de Mediawet stelt.

Besluit(en)
Het Commissariaat voor de Media te adviseren de zendtijd voor de lokale omroep voor de gemeente Lansingerland toe te wijzen aan Stichting RTV Lansingerland.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 27 september 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout